

בבלי
ירושלמי
תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ג שליט"א

פרשת
וישב
י"ז – כ"ג כסליו תשפ"ו

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלִּמּוּד:
לִמּוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהִיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

רש"י

מנחה הבאה. בלולה כולה בגלל עצמה כגון המתנדב מנחת נסכים בלא זבח דאפשר לעשות כן כדלקמן (דף צא:): **לדברי כולן.** ר"ג ור' יהושע דמתני' דמרבי כל הראוי לאשים ולר"ש נמי דמרבי כל הבא בגלל עצמו אם נפסלה ועלתה לא תרד וכי פליג ר"ש בבאה בגלל זבח: **לדברי רבי יוסי הגלילי ור"ע תרד.** דהא לא מרבו אלא עולה ודוגמתה מין בהמה ועוף ולא מנחה: **הבאה עם הזבח.** כלומר בגלל זבח: **לדברי כולן תרד.** אם פסולה היא תרד לרבי יוסי הגלילי ור"ע ור"ש לדברי ר"ג ורבי יהושע לא תרד דהא (כתיב) מוקדה ומזבח הוא: **נסכים הבאין בפני עצמן.** כגון המתנדב יין בלא זבח דתנן במנחות (דף קד:) מתנדבין יין: **לדברי כולן.** רבי יוסי ור"ע ור' יהושע ירדו לדברי ר"ג ור"ש לא ירדו: ה"ג **פשיטא. דהכי הוא דלרבי יהושע מידי דכר מוקדה אין דלאו כר מוקדה לא לר"ג כל דכר מזבח ולר"ש בא בגלל עצמו ולתנאי דמתני' מנחה לא: מנחה הבאה בפני עצמה איצטריך ליה.** ולאשמועינן. דיש מנחת נסכים הבאה בפני עצמה כדרבא: **מתנדב אדם מנחת נסכים.** בלא זבח ואף על גב שלא אמרה תורה מנחת כליל (הבאה) אלא הבאה בגלל זבח היכא דפריש פריש: ונשמעינן. ר"ל בהדיא כדרבא: **נסכים הבאים בגלל זבח אצטריכא ליה.** לר"ל לאשמועינן דלר"ש ירדו וכגון דקא מקריב להו למחר וליומא חרא דקי"ל לעיל (דף מד.) אדם מביא זבחו היום ונסכיו מכאן ועד י' ימים ונפקא לן מהא דאמר מר ומנחתם ונסכיהם יתירי דכתיבי בקרבנות החג להכי כתיבי: **מתני'** הלן. בין דם בין אימורים: **רבי יהודה אומר כו'.** בהנך תלתא פליג ומודי בשארא וטעמא יליף בגמ': **שהיה פסולו בקדש.** משבאת לעזרה נפסלה: **כל שפסולו בקדש כו'.** בגמ' יליף טעמא: **מכשיר.** דאם עלו לא ירדו ובגמ' מוקי לה בדוקין שבעין הואיל וכשרין בעופות לכתחילה: **דוחה.** ומורידן: **כשם שעלו לא ירדו.** אבל פוסלין דתנן בהו לא ירדו כך אם ירדו לאחר שעלו לא יעלו עוד: **גמ' ואת היא העולה.** זאת מיעוטא והיא מיעוטא וה"א דהעולה מיעוטא דמשמע העולה המיוחדת כשרה ולא פסולה למעוטי פסולין אתו שאפילו עלו ירדו ולא תימא כל הנוגע במזבח לכל פסולין אתא ומסתבר דהני ממעט שפסולן לפני זריקה ולקמיה מפרש שאר פסולין מנא ליה דלא ירדו ולא ממעט להו מהכא בגון נשחט חוץ לזמנו דפסולו לפני זריקה: **תורת העולה.** שהיא על מוקדה שתהא שם הלילה עד הבקר ולא תרד:

ור'

הלן והיוצא. אע"ג דתני אלו תנא ושייר הנך דחשיב בברייתא בגמ' ושמא משום דמהני דהכא שמעינן דכ"ש הנהו ובברייתא נמי בגמ' דהנך דירדו לא חשיב זקן וחולה ומזוהם ונדמה וטומטום ואנדרוגינוס ושמא הוי בכלל הנהו דחשיב: **וחוץ** למקומו. תימה דבפ' התודה (מנחות דף עט.) אמרינן חטאת ששחטה חוץ למקומו רבא אמר תרד כו' ור"ת גורס תודה דאיירי בה התם ומיהו בזה לא הועיל כלום וי"ל דהועיל דשאני תודה דהוי קדשים קלים וליכא מעילה באימורין מקמי זריקה וכי שחיט חוץ למקומו לא מתירה הזריקה למעילה לכך תרד דהא חסירה זריקה החשובה בה אבל חוץ לזמנו לא ירד משום דמרצה לפיגולו לקובעו בכרת כדאי' במסכת מעילה (דף ב.) גבי מעילה וה"ה באם עלו לא ירדו כי האי גוונא אבל הכא בשמעתין מיירי בקדשי קדשים דאיכא מעילה קודם זריקה להכי כי איפסלא בחוץ למקומו לא תרד דבזריקה החסירה אין קפידא דלא מהני מידי וכי האי גוונא מפליג בסמוך (דף פה.) גבי אימורין שהעלן לפני זריקה בין קדשים קלים בין קדשי קדשים וקשה לי פסח שלא לשמו אמאי לא ירד מאי שנא משלא במקומו בתודה דאידי ואידי קדשים קלים ומחשבה פסולה קודם זריקה וי"ל פסול דשלא במקומו חמיר טפי מפסול דשלא לשמו והוי כמו שחטן בדרום בקדשי קדשים דירדו לר' יהודה פ"ק דמעילה (דף ב:) דהיינו נמי חוץ למקומו ובפרק התודה (מנחות דף עט.) נמי מוכח דחוץ למקומו נמי דירד היינו דוקא לר' יהודה אבל לר"ש לא ירדו אי נמי שלא לשמו קיל לפי שכשר בכל הזבחים לבד חטאת ופסח וצריך עיון אי מצי למימר דגבי תודה מיירי דחשיב לאכול הבשר חוץ לירושלים אין המקום ראוי לשום זבח לכך תרד אבל חישב לאכול בשר חטאת ואשם חוץ לקלעים או להקטיר אימורי קדשים קלים חוץ לקלעים לא ירד כיון דזה המקום ראוי לקדשים קלים לאבילת שלמים:

הגה"ה ושקבלו פסולין וזרקו דמן. בגמ' (לקמן דף פז:) פליגי ר' יוחנן ור"ל אי מיירי דקבלו וזרקו דתרוייהו נעשו בפסולין וכמו כן מדקדק ברישׁ מעילה (דף ה.):

כל שפסולו בקדש. שאירע לאחר שחיטה שנתקדש בכלי כדפרישי' לעיל בפ' חטאת העוף (ד' סח: ד"ה אמר):

זאת היא העולה. זאת תורת העולה היא העולה זאת והיא וה"א דהעולה שני היינו ג' מיעוטין אבל העולה קמא אתא לעולה ראשונה כדקאמר רבא בפ' תמיד נשחט (פסחי' דף נח:) ותורת הוי רבוי לרבות איזה פסולין דאם עלו לא ירדו כרבי יהודה דלא ממעט אלא הנך ג' ואם תאמר הא ר' יהודה סבר לעיל בפ"ק (דף יד.) רצפה מקדשה במזבח א"כ כולן עלו והיכי משכחת לה פסול בפיגול ונותר וטמא וי"ל בגון שיש הפסק בין הבהמה לרצפת העזרה: **פרט** לנשחטה בלילה. רובע ונרבע לא צריכי מיעוטא לרבי יהודה וכל הני דמרבה ר"ש מרבה נמי רבי יהודה כדלקמן (דף פה:) ומסתבר לרבות הני טפי משום דמשכח להו היכשרא ואם תאמר קדשי קדשים ששחטן בדרום דקאמר ברישׁ

תֵּרֵד. מִנְחָה הַבָּאָה עִם הַזֶּבַח, לְדִבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא תֵּרֵד. לְדִבְרֵי כוּלָּן, תֵּרֵד. נְסָכִים הַבָּאִין בִּפְנֵי עַצְמָן, לְדִבְרֵי כוּלָּן יֵרֵדוּ. לְדִבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא יֵרֵדוּ. נְסָכִין הַבָּאִין עִם הַזֶּבַח, לְדִבְרֵי כוּלָּן יֵרֵדוּ. לְדִבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְחוּדֵיהּ, לֹא יֵרֵדוּ. פְּשִׁיטָא. מִנְחָה הַבָּאָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ. וְכִדְרָבָא, דְּאָמַר רָבָא, מִתְנַדֵּב אָדָם מִנְחַת נְסָכִים בְּכָל יוֹם. וְנִשְׁמְעִינַן מִדְּרָבָא. נְסָכִים הַבָּאִים עִם הַזֶּבַח, אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ, דְּקָא מִקְרַב לְהוּ לְמָחָר וְלִיוֹמָא [אוֹ]חֳרָא. סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמְרִינָא, הוֹאִיל וְאָמַר מַר, 'מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם' בַּלַּיְלָה, 'מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם' לְמָחָר, כִּנְסָכִים הַבָּאִין בִּפְנֵי עַצְמָן דָּמוּ, וּמִדֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּלֹא יֵרְדוּ, קָא מַשְׁמַע לָן: **משנה** אֵלּוּ אִם עָלוּ לֹא יֵרֵדוּ. הַלָּן וְהַיּוֹצֵא וְהַטָּמֵא, וְשֶׁנִּשְׁחַט חוּץ לִזְמַנּוֹ וְחוּץ לִמְקוֹמוֹ, וְשֶׁקִּבְּלוּ פְסוּלִין וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֶׁנִּשְׁחַט בַּלַּיְלָה, וְנִשְׁפַּךְ דָּמָהּ וְיָצָא דָּמָהּ חוּץ לַקְּלָעִים, אִם עָלְתָה תֵּרֵד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר לֹא תֵּרֵד, (שֶׁהָיָה פְּסוּלוֹ בַּקֹּדֶשׁ), שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כֹּל שֶׁפְּסוּלוֹ בַּקֹּדֶשׁ, הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלוֹ. לֹא הָיָה פְּסוּלוֹ בַּקֹּדֶשׁ, אֵין הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלוֹ. וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא הָיוּ פְּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ, הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע וְהַמּוּקְצֶה וְהַנֶּעֱבָד וְהָאֶתְנָן וְהַמָּחִיר וְהַכִּלְאַיִם וְהַטְּרֵפָה וְהַיּוֹצֵא דּוֹפָן וּבַעֲלֵי מוּמִין. רַבִּי עֲקִיבָא מַכְשִׁיר בִּבְעֲלֵי מוּמִין. רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר, דּוֹחֶה הָיָה אַבָּא אֶת בַּעֲלֵי מוּמִין מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. כְּשֵׁם שֶׁאִם עָלוּ לֹא יֵרֵדוּ, כָּךְ אִם יָרְדוּ לֹא יַעֲלוּ. וְכוּלָּן שֶׁעָלוּ חַיִּים לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, יֵרֵדוּ. עוֹלָה שֶׁעָלְתָה חַיָּה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, תֵּרֵד. שְׁחָטָהּ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְפָשַׁט וְנִתְּחָהּ בִּמְקוֹמָהּ: **גמרא** תַּנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, 'זֹאת' 'הִוא' 'הָעֹלָה', הֲרֵי אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה מִיעוּטִין. פְּרָט לְשֶׁנִּשְׁחֲטָה בַּלַּיְלָה, וְשֶׁנִּשְׁפַּךְ דָּמָהּ, וְשֶׁיָּצָא דָּמָהּ חוּץ לַקְּלָעִים, שֶׁאִם עָלְתָה תֵּרֵד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, 'עוֹלָה', אֵין לִי אֶלָּא עוֹלָה כְּשֵׁרָה. מִנַּיִן לְרִבּוֹת שֶׁנִּשְׁחֲטָה בַּלַּיְלָה, וְשֶׁנִּשְׁפַּךְ דָּמָהּ, וְשֶׁיָּצָא דָּמָהּ חוּץ לַקְּלָעִים, וְהַלָּן וְהַיּוֹצֵא וְהַטָּמֵא, וְשֶׁנִּשְׁחַט חוּץ לִזְמַנּוֹ וְחוּץ לִמְקוֹמוֹ, וְשֶׁקִּבְּלוּ פְסוּלִין וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ. הַנִּיתָּנִין לְמַטָּה שֶׁנִּתְּנָן לְמַעְלָה, וּלְמַעְלָה שֶׁנִּתְּנָן לְמַטָּה. וְהַנִּיתָּנִין בַּחוּץ שֶׁנִּתְּנָן בִּפְנִים. בִּפְנִים, שֶׁנִּתְּנָן בַּחוּץ. וּפֶסַח וְחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, מִנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'תּוֹרַת הָעוֹלָה', רִיבָּה. תּוֹרָה אַחַת לְכָל הָעוֹלִין, שֶׁאִם עָלוּ לֹא יֵרֵדוּ. יָכוֹל שֶׁאֲנִי מַרְבֶּה הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע, וְהַמּוּקְצֶה וְהַנֶּעֱבָד, וְאֶתְנָן וּמְחִיר, וְכִלְאַיִם וּטְרֵפָה וְיוֹצֵא דּוֹפָן, תַּלְמוּד לוֹמַר 'זֹאת'. וּמָה רָאִיתָ לְרַבּוֹת אֶת אֵלּוּ, וּלְהוֹצִיא אֶת אֵלּוּ. אַחַר שֶׁרִיבָּה

הכתוב

מעילה (דף ב:) תרד לר"י הא לית ביה מיעוט רביעי וי"ל משום דדרשינן לעיל בפרק כל הפסולין (דף לו.) כל דבר רע ריבה חטאת ששחטה בדרום (דאם עלו לא ירדו) ושנבנס דמה לפנים ואף על גב דקרא ללאו שמעינן נמי דאם עלתה תרד א"נ שחט בדרום כעין שחיטת חוץ היא: **הניתנין** למעלה שנתנן למטה כו'. בכל הני מודה רבי יהודה והכי אמרינן לעיל בפרק ב' (דף כז:) קתני מיהא הניתנין למטה שנתנן למעלה ולא פליג רבי יהודה ובפ' כל הפסולין (לעיל דף לו.) נמי אמרינן דלא פסל רבי יהודה במחשבה דלמטה למעלה ולמעלה למטה כי היכי דפסיל במחשבת הינוח משום דרבי יהודה לטעמיה דאמר שלא במקומו כבמקומו דמי ותימה דברישׁ מעילה (דף ב:) משמע דפליג רבי יהודה גבי קדשי קדשים ששחטן בדרום דרבה אמר אם עלו ירדו ורב יוסף

יוסף לא ירדו וקאמר אליבא דרבי יהודה כ"ע לא פליגי דירדו כי פליגי אליבא דר"ש רב יוסף בר"ש ורבה אמר לך ע"כ לא קאמר ר"ש אלא בניתנין למטה שנתנן למעלה כו' ולעולם בנשחטין בצפון וקבל דמן בצפון ומדנקט למטה שנתנן למעלה משמע דפליגי בה דה"ל למנקט נשחטה בלילה ונשפך דמה ויצא דמה וי"ל דהכי פי' רב יוסף בר"ש דמשמע ליה ניתנין למעלה שנתנן למטה אפילו עולת העוף שמלקה ומיצה דמה למטה דהוי בעין שינוי מקום דשחיטת קדשי קדשים וקבלת דמן מצפון לדרום ורבה אמר ע"כ לא קאמר ר"ש אלא בזבחים הניתנין למטה שנתנן למעלה ולעולם בשחטה בצפון אבל בעולת העוף שעשאה למטה ובקדשי קדשים ששחטן בדרום מודה ר"ש לרבי יהודה שירדו והא דקאמר לעיל בפרק שני (דף כז:) קתני מיהא הניתנין למטה שנתנן למעלה ולא פליג רבי יהודה אע"ג

דלרב יוסף יש במשמע ניתנין למעלה שנתנן למטה אפילו עולת העוף שעשאה למטה דפליג ר' יהודה כיון דמודה בדמי זבחים שייך שפיר לומר דלא פליג ר' יהודה אלא ירדו דניתנין למעלה שנתנן למטה כמו בקבלו פסולין וזרקו את דמן דקאמר בסמוך דלא פליג רבי יהודה אע"ג דלא מודה לר"ש אלא בהנך דחזו לעבודת ציבור ור"ש אפילו בהנך דלא חזו לעבודת ציבור קאמר דלא ירדו דלא גרע משנשפך הדם ונאבד לגמרי דלא ירדו לר"ש ומיהו צריך עיון כי שמא בשנשפך הדם ונאבד קודם קבלה לא יאמר ר"ש לא ירדו בשביל שחיטה לבדה אלא בשנשפך מן הכלי ונאבד אחר קבלה ופסולין דלא חזו לעבודת ציבור דלא אשכחן להו הכשר בשום מקום אם קבלו נמי את הדם לא יאמר ר"ש אם עלו לא ירדו דמשום שחיטה לבדה שחיטה כשרה לא יחשבנו פסולו בקדש כדמשמע בריש מעילה (דף ב: וג.)

הַבָּתוּב וּמִיעֵט, מֻרְבֶּה אֲנִי אֶת אֵלּוּ שֶׁהָיָה פְּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ, וּמוֹצִיא אֲנִי אֶת אֵלּוּ שֶׁלֹּא הָיָה פְּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ. וְרַבִּי יְהוּדָה, מַיְיתֵי לָהּ מֵהָכָא. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ, לָן בַּדָּם כָּשֵׁר, שֶׁהֲרֵי לָן כָּשֵׁר בָּאֵימוּרִין. לָן בָּאֵימוּרִין כָּשֵׁר, שֶׁהֲרֵי לָן כָּשֵׁר בְּכָשֵׁר. יוֹצֵא, שֶׁהֵיוֹצֵא כָּשֵׁר בַּבָּמָה. טָמֵא, הוֹאִיל וְהוּתַּר לַעֲבוֹדַת צִיבּוּר. חוּץ לִזְמַנּוֹ, הוֹאִיל וּמֻרְצֶה לִפְּיגוּלוֹ. חוּץ לִמְקוֹמוֹ, הוֹאִיל וְאִיתְּקַשׁ לְחוּץ לִזְמַנּוֹ. שֶׁקִּבְּלוּ פְּסוּלִין וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ, בְּהֶנֶךְ פְּסוּלִין דְּחָזוּ לַעֲבוֹדַת צִיבּוּר. וְכִי דָּנִין דָּבָר שֶׁלֹּא בְּהֶכְשֵׁרוֹ, מִדָּבָר שֶׁבְּהֶכְשֵׁרוֹ. תַּנָּא, אַ'זֹּאת תּוֹרַת הָעוֹלָה' רִיבָּה, סָמִיךְ לֵיהּ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַשּׁוֹחֵט בְּהֵמָה בַּלַּיְלָה בִּפְנִים, (הַמַּעֲלֶה בַּחוּץ פָּטוּר בַּחוּץ) וְהֶעֱלָה בַּחוּץ, חַיָּיב,
לא

ור' יהודה מייתי לה. לשאר פסולין מהכא: לן **בדם כשר**. שאם עלה לא ירד: **שהרי לן כשר באימורין**. שאם עלו לא ירדו: **שהרי לן כשר בבשר**. כגון בשר שלמים הנאכלין לשני ימים: **יוצא** כו'. וביוצא דאימורי עולה ואימורי קדשים אבל יוצא דדם פוסל רבי יהודה דנפקי לה תלתא פסולי מתלתא מיעוטי ומסתברא למעוטי יוצא דדם מדנשחט חוץ לזמנו דאשכחן ליה ריצוי אפילו בפנים שמרצה לפיגולו ליענש כרת: דחזו **לעבודת ציבור**. כגון טמא: **דבר שלא בהכשירו**. כגון לן באימורין: **מדבר שבהכשירו**. לן בבשר ויוצא דמקדש מיוצא דבמה שאין שם מחיצה: **סמיך ליה**. לאסמכתא למילתיה: **השוחט בהמה בלילה בפנים**. והעלה אותה בחוץ חייב משום מעלה בחוץ ואפילו לר' יהודה דאמר אם עלתה בפנים תרד ולא מיבעיא הנך דאם עלו לא ירדו דחייב על העלאתן בחוץ כדאמרינן בפ' השוחט (לקמן דף קיא:) דהא מתקבלין בפנים אלא אפילו הך לר' יהודה חייב:
לא

שאפילו שחט בצפון וקבל בדרום לא היה חושבן רבה פסולו בקדש דקמותיב ליה רב יוסף ממתני' דחטאת העוף (לעיל דף סו:) וכולן אין מטמאין בגדים אבית הבליעה בעולת העוף שעשה למטה ולעיל מוקמינן לה בגמ' במיצוי ולא במליקה ומייתי מינה ראיה לדרום וגבי קדשי קדשים דחשיב פסולו בקדש א"כ אע"פ שנעשית המליקה בהכשר שהיה במקום שחיטה לא היה חושבו פסולו בקדש לרבה עד דאותביה רב יוסף אלמא בשחיטה לבדה בהכשר לא חשיב לרבה פסולו בקדש ומיהו יש לדמות פסול מיצוי לפסול שחיטה יותר מקבלה כיון שבמיצוי הוא ממצה ומוציא דם מן הגוף כמו שעושה בשחיטה: **ומוציא** אני את שלו שלא היה פסולן בקדש. ברישׁ פרק יוצא דופן (נדה דף מא.) משמע דלא איצטריך האי קרא לנפסלו כשהן חולין אלא לנפסלו לאחר שהוקדשו והשתא רובע ונרבע דיאסרו ניחא אבל מוקצה ונעבד קשה דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו וי"ל דאיירי בקדשים קלים ואליבא דר' יוסי הגלילה דאמר ממון בעלים הוא וכן מפרש בפרק בתרא (לקמן דף קיד.) וא"ת אתנן ומחיר אי לאחר שהוקדשו נתן לזונה ובקדשים קלים כרבי יוסי הגלילי הא לא הוי אתנן כדדרשינן בשלהי כל האסורין (תמורה דף ל:) לכל נדר פרט לנדור וי"ל בבהמת קדשים מעוברת ונתן לה העובר וקסבר וולדות קדשים בהוייתן הן קדושים לאחר שיצאו לאויר העולם ומ"מ הוי כלאחר שהוקדש כיון דקדיש אגב אימיה וכן בפ' בתרא (לקמן דף קיד.) קרי ליה ראוי לפתח אהל מועד אע"ג דהוי חולין עד שעת יציאתו וכלאים ויוצא דופן בולדות קדשים והתם בפ' יוצא דופן (נדה דף מא.) פי' בקונטרס דל"ג בהווייתן הן קדושים ולפי מה שפירשתי ניחא וע"כ הא שמעינן לר"ש בסוף דם שחיטה (כריתות דף כג:) דקסבר בהווייתן הן קדושים מה אמר דאם עלו ירדו וגם משום הך דאתנן ומחיר דשמעתין דלא משכחת לה אלא בולדות קדשים ובהווייתן הן קדושים אבל קשה כלאים ויוצא דופן היכי משכחת לה דקדושים הוולדות דכיון דלא חזו להקרבה וגם קסבר בהווייתן קדושים לא חל על וולדות קדושה כלל כדתנן פרק כיצד מערימין (תמורה דף כד:) רשב"ג אומר ילדה טומטום ואנדרוגינוס אין קדושה [חלה] עליהן וקסבר בהוייתן [הן] קדושים ולא חלה אפילו קדושת דמים וי"ל דמקדישן בבטן קדושת הפה וקשה על ר"ש דסבר בהוייתן ממתני' דסוף תמורה (דף לג:) אלו הנקברין קדשים שהפילו ובלאו הכי קשה מבשר בחלב דתני בהדייהו דמשמע דלא פליג עלייהו ר"ש אלא על חולין שנשחטו בעזרה ואילו קדשים שהפילו אין קדושה חלה עליהן כיון דסבר בהוייתן קדושים כמו טומטום ואדרוגינוס וגם בשר בחלב אמר ר"ש דמותר בהנאה בפ"ק דבכורות (דף י.) א"כ אמאי הוו בקבורה וצ"ל דפליג עלייהו ר"ש ולא ליהוו בקבורה א"נ בקדשים שהפילו מודה דבקבורה דקדושין משום דאי הוו בר קיימא הוו חזו להקרבה להכי לא דמו לטומטום ואנדרוגינוס והכי צריך לפרש שילהי בהמה המקשה (חולין דף עז.) גבי הפילה שליא במוקדשים תקבר ומפרש טעמא משום דרובא בר הקדש הוא וקשיא לר"ת אי סבר וולדות קדשים ממעי אמן קדושין אפילו כולן קדושין ואי סבר בהוייתן קדושין אין חלה קדושה על שום דבר דלא חזי להקרבה כדאמר רשב"ג גבי טומטום ואנדרוגינוס אלא י"ל דנפלים עדיפי כיון דאי הוו בר קיימא הוו חזו להקרבה וחל עלייהו קדושה והיינו [דאמר] התם רובא בר מקדש לאפוקי טומטום ואנדרוגינוס: הגה"ה יוצא שהרי יוצא כשר בבמה. יוצא דאברי עולה ואימורין קאמר אבל יוצא דם פסיל ר' יהודה וא"ת מהאי טעמא נמי ליתכשר יוצא דדם וי"ל דהכשר דם חמור ולא ילפינן מבמה אם לא נמצא לו הכשר בפנים ועוד י"ל דבבמה הוי בהכשרו ואע"ג דבאימורין ילפינן שלא בהכשרו מבהכשרו ע"י ריבוי תורת מיהו בדם המתיר לא ילפינן כדפירשנו לעיל בפ' איזהו מקומן (דף נא. ד"ה מפני) דדייק דבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בבנין אב מדילפינן לן דמה מלן דאימורין ולן דאימורין מלן דבשר ואמאי נילף דם שנפסל בשקיעת החמה מאימורין דכשרין דלא מיפסלי אלא בעמוד השחר וכ"ת משום דלן בדם אחר עמוד השחר לא מצי גמר מאימורין מה בכך הא לא מצינו פסול עמוד השחר בדם כלל ועוד כיון שלמדנו דאחר שנפסל לא ירד אין חילוק בין שקיעת החמה לעמוד השחר דאי לא תימא הכי לן בדם שתי לינות מנין הא אין כיוצא בו בבשר אלא ודאי לא גמרינן דם מהכשרו ולהכי חשיב ליה בנין אב מבנין אב דלא מצי למילף אלא מלן דעמוד השחר דאימורין ולהכי נמי לא כייל להו דילמא לן בדם ובאימורין כשר שהרי לן כשר בבשר ולכך נמי אצטריך למימר חוץ למקומו הואיל ואיתקש לחוץ לזמנו דלא מצי למימר הואיל וכשר בבמה וכן קבלו פסולין לא מכשר אלא בהנך דחזו לעבודת ציבור אבל זר לא אף על גב דכשר בבמה ומיהו אשכחן דילפינן מהכשרו בדם מדם כגון ניתנין למעלה ולמטה לפי שכל אחד כשר בחבירו וגם לא הוצרך כאן לפרש הטעם לפי שהוא פשוט ושלא לשמו דפסח וחטאת שכשר בשאר קרבנות ומיהו קשה דלעיל בפרק חטאת העוף (דף סח:) גבי זר וסכין מטמאין בבית הבליעה פריך דנילף זר מבמה דתניא מנין ליוצא כו' ומאי קושיא הא האי תנא גופיה לא יליף כדפי' דמוקי בחזו לעבודת צבור ולא גמרי נמי דם מבמה ועוד הא דמכשר התם מליקת שמאל משום דאשכחן ליה הכשירא ביוה"כ הא לא ילפינן מבהכשרו וכן לינה מאברים ופדרים הא רבי יהודה פסיל ליה הכא וי"ל דלעיל פירשתי דההיא סוגיא כר"ש וכולה מתני' דהתם דמפלגא לענין בליעה לענין בין פסולו בקדש כר"ש דהכא דבריש מעילה מדמי בית הבליעה ואם עלה לא ירד להדדי וה"ק נילף מבמה לר"ש כי היכי דגמר בברייתא פסול דאימורים לרבי יהודה ומיהו לא לגמרי אתיא כר"ש מדפסלה מליקת שמאל ור"ש מכשר לה לפי גירסת ר"ת דלעיל בפרק שני (דף כד:) דגריס והא תנן מלק בשמאל כו' א"נ י"ל דלרבי יהודה לא יעמיד המיעוטין בעוף מיהו לעיל (דף פג:) פסלינן בעוף טפי מבהמה גבי פולגתא דרבי יוסי הגלילי ור"ע דמה בכשים ראוים כו' ומיהו קשה לרבי יהודה יצא דמה ליתכשר דנילף מיוצא דאימורים ואימורים מבמה כמו לן דדם מאימורים ולן דאימורים מבשר א"נ יצא דאימורים מבשר שלמים דכשרים חוץ לקלעים וממילא שמעת חוץ לירושלים דאין חילוק בין חד פסולא לתרי פסולי כדפירשנו והא דנקט הכא קרא מבמה ניחא לאשכוחי הכשירא ביוצא דאימורין גופייהו אבל גבי לן דגמר מבשר לא הוה מצי לאשכוחי באימורין לן בבמה דכשר דהא תנן בפ' בתרא (לקמן דף קיג.) הזמן הנותר והטמא שוין בזה ובזה:
לא

לא תהא פחותה משוחט בחוץ ומעלה אותה בחוץ. דקי"ל בהשוחט (לקמן דף קו.) דחייב על שחיטתה ועל עלייתה: **השוחט עוף קדשים בפנים והעלהו בחוץ פטור.** על העלייתה דאינו מתקבל בפנים אלא מלוק: **שחטו בחוץ והעלהו בחוץ חייב.** על שתיהן דהשוחט עוף קדשים בחוץ חייב דאיתרבי מאו אשר ישחט בפ' השוחט (שם דף קו.) וכי העלהו בחוץ חייב דמרבינן בהשוחט (שם) לענין העלאת כל הנשחטין דכי היכי דחייב על שחיטתן חייב על העלאתן דכתיב ואליהם תאמר לערב פרשיות: ואמאי השוחטו בפנים והעלהו בחוץ פטור נימא לא תהא פחותה כו': **מיקטל קטליה.** לא שייכא שחיטה בפנים כלל לא בחולין ולא בקדשים אבל שחיטת לילה שחיטה היא בחולין הלכך בקדשים שחיטה פסולה היא קרויה: **שנשפך דמה.** לא תרד הבשר אם עלה וקא ס"ד דבאימורי קדשים קלים נמי קאי: **ומה.** נשפך דמה דהוי עליית בשר לפני זריקה דהא אין כאן זריקה וגריעא משאר עולין לפני זריקה דהתם אם בא לזרוק יש לו מה לזרוק והכא אם בא לזרוק אין לו מה לזרוק ואפ"ה לא תרד וכ"ש היכא דלא נשפך: **תרגמא אקדשי קדשים.** פירוש המשנה הזאת בקדשי קדשים שקדושת הגוף עליהן לפני זריקה: **והרי פסח.** שנינו בה דקתני סיפא והפסח והחטאת כו' וקא ס"ד דאפסולי דקתני ברישא נמי קאי כגון אם נשפך דמו או יצא: **תרגמא אשלא לשמו.** פסח לא תנא ליה אלא אפסולא דשלא לשמו כדקתני בה ששחטן שלא לשמן: **הכי גרסינן** תנן וכולן שעלו חיין לגבי מזבח ירדו הא שחוטין לא ירדו מאי לאו לא שנא קדשי קדשים ל"ש קדשים קלים לא הא שחוטין מהן ירדו ומהן לא ירדו והא כולן קתני כולן אחיין פשיטא לעולם אחיין ובדוקין שבעין כו': **תנן וכולן שעלו חיין.** קא סלקא דעתך הא כולן אבל קדשים קאמר ואבשרין קאי ולא אפסולין דתני ברישא קאי דלא שייך בהו חיין דבבל הפסולין הנזכרים באם עלו לא ירדו אין בהן פסול מחיים הלכך אבשרין קאי והאי כולן ע"כ כל הקדשים קאמר לא שנא קדשי קדשים ולא שנא קדשים קלים וקאמר הא שחוטין לא ירדו ובלאחר זריקת דמים לא איצטריך לאשמועינן דאמאי ירדו: **ומשני** לא תימא הא שחוטין כולן לא ירדו אלא אימא הא שחוטין יש מהן ירדו ויש מהן לא ירדו קדשי קדשים לא ירדו קדשים קלים ירדו: **והא כולן קתני.** מאי לאו אדוקיא דהא שחוטין לא ירדו נמי קאי: **כולן משום חיין.** נקט לה למימר דירדו דאין מזבח מקדש חיין: **פשיטא.** דירדו דהא חוזרין ועולין לאחר שחיטה הואיל ובבשרין קיימי: **לעולם אחיין.** נקט כולן ולאשמועינן דירדו ובדוקין שבעין איצטריך לאשמועינן שפסולין מחיים וכי מחתינן להו תו לא מסקי דקי"ל (לעיל דף פד.) בפסולין כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו ואפי' הכי ירדו דאין מזבח מקדש חיים: **ואליבא דר"ע.** נקט לה דאמר במתניתין בעלי מומין אם עלו לא ירדו ומוקמינן לה לקמן בדוקין שבעין ואשמעינן מתניתין עלו חיים ירדו הא שחוטין לא ירדו: **ונתח אותה.** אמרינן בתורת כהנים כשרה ולא פסולה שאם נפסלה קודם הפשט שורפה בעזרה והא נמי בראש המזבח נהי דלא תרד דקדשה מזבח מיהו לא בעי הפשט ונתוח: **סיפא דמתני' אתאן לכשרים.** והכי קאמר וכן עולה חיה כשרה שעלתה כו' ומאי קא משמע לן פשיטא דתרד דהא הדרא סלקא: **ומשני** הא קמ"ל דהיכא דשחטה בראש המזבח לא צריך לאחותה ואסוקה ואע"ג דהדר סלקא אלא מפשיטה בראש המזבח: **דיש הפשט.** בכשרות: **אין הפשט.** הואיל והדר מצי לאסוקה לאו אורח ארעא להפשיט שם: **הכא במאי עסקינן.** לעולם כשעלתה כשרה חיה ומששחטה בראש המזבח וזרק דמה נפסלה הלכך יפשיט וינתח במקומה דאי מחית לה תו לא סלקא ודקשיא לך פסולה לאו בת הפשט היא: **כגון דהיתה לו שעת הכושר.** להפשט קודם פסולה בת הפשט ונתוח היא ואפילו היא למטה והבשר פסול ונשרף וברבי אלעזר בר"ש דאמר לקמן בפרק טבול יום (דף קד.) ביון שנזרק הדם והורצה בשר שעה אחת להקטיר ונפסלה יפשיטנה ועורה ואין עורה נשרף עמה הילכך השתא נמי כי איתא בראש המזבח ונקטרת בעיא הפשט ונתוח: **עורה לכהנים** גרסינן. כדכתיב (ויקרא ז) עור העולה אשר הקריב לכהן: **אלא הא דקתני כיצד הוא עושה כו'.** בברייתא דזבחים גרסינן ליה גבי עולה שעלתה חיה למזבח ושחטה וקאמר יפשיט וינתח במקומה וקתני סיפא מורידו את הקרביים למטה ומדיחן ואי בפסולה מכי מחית לה תו לא סלקא: ומשני **אלא** היכי **ליעבד ניקרבינהו לקרביים בפרתייהו.** בפרש שלהן בתמיד: **אנן הכי קאמרינן מדיחן למה לי.** הואיל ולא הדרי סלקי: ומשני **דאי מתרמי כהן אחרינא דלא ידע.** שנפסלה ניסקינהו: ואנן

לא תהא פחותה משוחט בחוץ ומעלה בחוץ. תימה אמאי איתותב הכא לימא אנא דאמרי כרבי שמעון דפ' השוחט והמעלה (לקמן קיא.) דאמר זעירי שחיטת לילה איכא בינייהו דלרבי שמעון חייב וי"ל דהכא קאמר אפי' לרבי יהודה דאי לרבי שמעון דוקא למה לי טעמא דלא תהא פחותה תיפוק לי משום דראוי להתקבל בפנים וא"ת הא דתניא לקמן בפ' השוחט והמעלה (דף קט.) מנין לרבות פסולין בגון הלן והיוצא כו' ת"ל לא יביאנו לעשות כל המתקבל בפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ ל"ל קרא תיפוק לי דלא תהוי פחותה משוחט בחוץ ומעלה בחוץ וכ"ת דהדהיא כרבי שמעון דלית ליה האי טעמא א"כ ליתני שחיטת לילה ונשפך דמה ויצא דמה חוץ לקלעים וי"ל דבלן ויוצא וטמא לא שייך לא תהא פחותה משוחט בחוץ:

מקטל קטליה. משום דלא מצינו שחיטה בעוף בפנים הלכך ה"ל כהתיז ראשו ולא דמי לשחיטת לילה: **ומאי** קמ"ל דיש הפשט ונתוח בראש המזבח הניחא למ"ד כו'. תימה דהך קושיא יכול להקשות בלאו הכי דהיכי דמי אי בפסולים ונתח אותו אמר רחמנא ואי בכשרין הניחא כו' ומפרש ה"ר חיים דאם עלתה בראש המזבח לכ"ע יש הפשט ונתוח וכשהיא למטה פליגי מהו להעלותה ולהפשיטה והכי פירושא בשלמא אי מיירי רישא בכשרין ותיהוי סייעתא לעולא ותנא סיפא לגלויי רישא דבכשרים אף על גב דסיפא לא אשמועינן מידי דלכ"ע יש הפשט ונתוח בראש המזבח ולא תניא אלא לגלויי אורישא אלא אי אמרת רישא בפסולין סיפא במאי אי בפסולין ונתח אותה אמר רחמנא ואי בכשרין מאי קא משמע לן אי קא משמע לן דיש הפשט ונתוח בראש המזבח כלומר אפילו הורידה יעלנה להפשיטה הניחא למאן דאמר כו':

לֹא תְהֵא פְּחוּתָה מְשׁוֹחֵט בַּחוּץ וּמַעֲלֶה בַּחוּץ. מֵתִיב רַב חִיָּיא בַּר אָבִין, הַשּׁוֹחֵט עוֹף בְּפָנִים וּמַעֲלֶה בַּחוּץ, פָּטוּר. שָׁחַט בַּחוּץ וּמַעֲלֶה בַּחוּץ, חַיָּיב. נֵימָא, לֹא תְּהֵא פְּחוּתָה מְשׁוֹחֵט וּמַעֲלֶה בַּחוּץ. תְּיוּבְתָּא. אִיבָּעֵית אֵימָא, שְׁחִיטַת הָעוֹף בְּפָנִים, מִיקְטָל קָטְלֵיהּ. אָמַר עוּלָּא, אֵימוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁהֶעֱלָן לְפָנֵי זְרִיקַת דָּמָן, לֹא יֵרְדוּ, נַעֲשׂוּ לַחְמוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ. אָמַר רַבִּי זֵירָא, אַף אֲנַן נַמִּי תְּנִינָא, שֶׁנִּשְׁפַּךְ דָּמָהּ וְשֶׁיָּצָא דָּמָהּ חוּץ לַקְּלָעִים. וּמָה הָתָם, דְּאִם בָּא לְזָרוֹק אֵין לוֹ לְזָרוֹק, אָמְרַת אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ. הָכָא דְּאִם בָּא לְזָרוֹק זוֹרֵק, לֹא כָּל שֶׁכֵּן. תַּרְגְּמָא, אַקָּדְשֵׁי קָדָשִׁים. הֲרֵי פֶּסַח דְּקָדָשִׁים קַלִּים הוּא. תַּרְגְּמָא, בְּשֶׁלֹּא לִשְׁמָן, תְּנַן, וְכוּלָּן שֶׁעָלוּ חַיִּין לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, יֵרְדוּ. הָא שְׁחוּטִין, לֹא יֵרְדוּ. מַאי לָאו, לֹא שָׁנָא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, לֹא שָׁנָא קָדָשִׁים קַלִּים. לֹא. הָא שְׁחוּטִין, מֵהֶן יֵרְדוּ, מֵהֶן לֹא יֵרְדוּ. וְהָא ׳כּוּלָּן׳ קָתָנֵי. ׳כּוּלָּם׳ אַחַיִּין. פְּשִׁיטָא. לְעוֹלָם אַחַיִּין, וּבְדוּקִין שִׁבְעִין, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ. בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא, בְּפְסוּלִין. אֵימָא סֵיפָא, וְכֵן עוֹלָה שֶׁעָלְתָה חַיָּה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, תֵּרֵד. שְׁחָטָהּ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, יַפְשִׁיט וְיִנַּתֵּחַ בְּמְקוֹמָהּ. וְאִי פְּסוּלָה, בַּת הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ הִיא, ׳וְנִתַּח אוֹתָהּ׳ אָמַר רַחֲמָנָא. ׳אוֹתָהּ׳ כְּשֵׁרָה, וְלֹא פְּסוּלָה. סֵיפָא, אֲתָאן לְכְשֵׁרָה. וּמַאי קָמַשְׁמַע לָן, דְּיֵשׁ הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. וּלְמַאן דְּאָמַר אֵין הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, מַאי אִיבָּא לְמֵימַר. הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, בְּגוֹן שֶׁהָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר וְנִפְסְלָה. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּאָמַר, בֵּינָן שֶׁנִּזְרַק הַדָּם וְהוּרְצָה בָּשָׂר שָׁעָה אַחַת, יַפְשִׁיטֶנָּה וְעוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים. וְאֶלָּא, דְּקָתָנֵי בֵּיצַד עוֹשֶׂה, מוֹרִיד אֶת הַקְּרָבִים לְמַטָּה וּמְדִיחָן, לָמָּה לִי. הֵיכִי נַעֲבִיד. נַקְרִיבִינְהוּ בִּפְרָתֵיהוּ, ׳הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ, הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ׳. אֲנַן הָכִי קָאָמְרִינַן, מְדִיחָן לָמָּה לִי. דְּאִי מִיתְרְמֵי כֹּהֵן אַחֲרִינָא, וְלֹא יָדַע, נַסְקִינְהוּ.

ואנן

תוספות

והוא שקדם הקדשן את מומן. שחלה עליהן קדושת מזבח אבל קדש מומן להקדשן לא היו קדשי מזבח מעולם ואפילו בדוקין שבעין אין המזבח מקדשן ותימה דבפ׳ ב׳ דבכורות (דף טז.) אמרינן והשוחטן בחוץ פטור רב הונא מתני חייב ומוקי לה בדוקין שבעין ואליבא דרבי עקיבא דאמר אם עלו לא ירדו ולכאורה לא קאי אמתניתין דהתם אלא אברייתא דתניא כוותיה דרב ששת שפירש כללו של דבר לאתויי לשוחט בחוץ דפטור ומיירי דקדם מומן להקדשן ועלה קאמר דרב הונא מתני חייב והשתא אמאי מתני חייב הא אמרינן הכא אפילו בדוקין שבעין ירדו ביון דקדם מומן להקדשן ובלאו הכי קשה דהא בכלל קתני הרי הן כחולין והיכי מתני חייב ובקונטרס הגיה שם בסיפא דברייתא דקדם הקדשן למומן והשוחט בחוץ פטור ועלה קאי רב הונא ומתני חייב וכן נראה דמייתי בתריה בין לפני פדיון בין לאחר פדיון עושין תמורה דהיינו סיפא דברייתא:

יש נרבע בעופות או אין נרבע בעופות. הא דדרשינן בסוף פרק קמא דחולין (דף כג.) מן התורין למעוטי נרבע היינו במסקנא דשמעתין אבל אם תמצא לומר דאין נרבע בעופות לא תוקמיה אלא למעוטי מוקצה: **ומותר** העומר. אינו בכלל שירי מנחות דחלוק הוא מהן שבא להתיר מן החדש ומן השעורין שתי הלחם באין חמץ ולחם הפנים אין נקטר בהם אלא שני בזיכי לבונה:

מאן

ואנן ניקו כו׳. לשון קושיא הוא: **לידי תקלה.** להעלות פסולין שירדו: **מוטלים כנבלה.** הקרבים בפרש שלהן: **ותיבעי לך מעילה.** אי מהני להו לאיקבעינהו במעילה: **לא ירדו.** דנעשו לחמו של מזבח ומיהו מעילה לית בהו דלא הובררו לחלק ראוי לגבוה: **הואיל וכשרין בעופות.** דכתיב (ויקרא כב) תמים זכר בבקר בכשבים תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות ומיהו מחוסר אבר לא משום הקריבהו נא לפחתך (מלאכי א) וכן מום מגונה: דוקן. טיל״א לשון הנוטה כדוק שמים (ישעיה מ) והוא לשון דק או תבלול בעינו (ויקרא כא): **והוא שקדם הקדשן את מומן.** שחלה עליהן קדושת מזבח [קודם] אבל קדם מומן להקדשן לא היו קדשי מזבח מימיהן ואין המזבח מקדשן: **ומודה רבי עקיבא בעולת נקבה.** שעלתה למזבח תרד ואע״פ שכשרה בעופות דכמאן דקדם מומה להקדשה דמיא דאין לך מום גדול מזה: **עוף.** לא שייך ביה רובע דאין עוף רובע אשה: **ואם איתא.** דעוף שנרבע כשר ליכשר לרבי עקיבא נמי בבהמה נרבעת אם עלתה לא תרד הואיל וכשר בעופות לכתחילה: ה״ג **אף אנן נמי תנינא הנרבע והמוקצה. ולא גרסינן הרובע דהא בעוף קאי ואין רובע בעוף** וקתני **דיש נרבע:** וטומטום ואנדרוגינוס. ואע״פ שלא נאמר תמות וזכרות בעופות קסבר בריה בפני עצמה היא ואינו ספק זכר ספק נקבה ורבי אליעזר פליג עליה בבכורות (דף מב.) דקתני סיפא רבי אליעזר אומר כל מקום שנאמר זכר ונקבה אתה מוציא טומטום ואנדרוגינוס מביניהם ועוף הואיל ולא נאמר בו זכר ונקבה אי אתה יכול להוציא מביניהן טומטום ואנדרוגינוס: **מאי** קמ״ל. תנא קמא נמי ירדו קאמר: **כלאחר** יד. ואין מורידין דרך בזיון בפרהסיא: **משלה בהן האור.** כל דהו יעלו דנעשו לחמו של אש: **ארישא.** מתני לה להא דעולא ארישא כדאמרן אפסולין שעלו וירדו דקתני מתניתין לא יעלו: **פירשו.** שחלצו מן הבשר לפני העלאתן לא יעלו והוא הדין נמי דאם עלו ירדו כדאמר לקמן בברייתא (דף פו.) אליבא דרבי ומוקמינן מתניתין אליביה: **כ״ש ארישא.** דדם עולה או אימורים בני הקטרה נינהו אם לא נפסלו והני כיון דמשלה בהן האור קדשינהו כמה שהן פסולין: **אבל עצמות וגידים לאו בני הקטרה נינהו.** דאמרינן לקמן (שם) מועשית עולותיך הבשר והדם הלכך לא שייכא בהו משלה אור לקדשינהו: **מתני׳ ואלו אם עלו** ירדו. ואף על פי שכשרין דלא שייך בהו מזבח כלל: **והקטורת.** שעלתה על מזבח החיצון דהא לאו ראוי הוא: **הצמר שבראשי הכבשים.** רישא דבבא אחריתי היא ובהדי עצמות וגידין קתני לה וכמשפטן שבראשי בבשי של עולה שהראש אינו בכלל הפשט וקרב עם עורו כדאמר

וַאֲנַן, נִיקוּ נַעֲבִיד לְהוּ לַכֹּהֲנִים, מִילְּתָא דְּאָתוּ בָּהּ לִידֵי תַּקָּלָה. אֲפִילּוּ הָכִי עֲדִיפָא, שֶׁלֹּא יְהוּ קָדְשֵׁי שָׁמַיִם מוּטָלִים כַּנְּבֵילָה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, בָּעֵי רַבִּי יוֹחָנָן, אֵימוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁהֶעֱלָן לִפְנֵי וְרִיקַת דָּמָן, יֵרְדוּ אוֹ לֹא יֵרְדוּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אַמִּי, וְתִיבְעֵי לָךְ מְעִילָה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, בָּעֵי רַבִּי יוֹחָנָן, אֵימוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁהֶעֱלָן לִפְנֵי וְרִיקַת דָּמָן, יֵשׁ בָּהֶן מְעִילָה אוֹ לֹא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אַמִּי, וְתִיבְעֵי לָךְ יְרִידָה. אָמַר לֵיהּ, יְרִידָה לֹא קָא מִיבַּעְיָא לִי, דְּנַעֲשׂוּ לַחְמוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ. כִּי קָמִיבַּעְיָא לִי, מְעִילָה. וּפְשִׁיט הָכִי, לֹא יֵרְדוּ וְאֵין בָּהֶן מְעִילָה: וְאִלּוּ לֹא הָיָה פְּסוּלָן [וכו׳]: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא הִכְשִׁיר רַבִּי עֲקִיבָא אֶלָּא בְּדוּקִין שֶׁבָּעִין, הוֹאִיל וּכְשֵׁרִים בָּעוֹפוֹת. וְהוּא שֶׁקָּדַם הֶקְדֵּשָׁן אֶת מוּמָן. וּמוֹדֶה רַבִּי עֲקִיבָא בְּעוֹלַת נְקֵבָה, דִּכְקָדַם מוּמָהּ לְהֶקְדֵּשָׁהּ דָּמְיָא. בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה, יֵשׁ נִרְבָּע בָּעוֹפוֹת אוֹ אֵין נִרְבָּע בָּעוֹפוֹת. מִי אָמְרִינַן ׳מִן הַבְּהֵמָה׳, לְהוֹצִיא אֶת הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע. כָּל הֵיכָא דְּאִיתֵיהּ בָּרוֹבֵעַ, אִיתֵיהּ בַּנִּרְבָּע. כָּל הֵיכָא דְּלֵיתֵיהּ בָּרוֹבֵעַ, לֵיתֵיהּ בַּנִּרְבָּע. אוֹ דִלְמָא, הֲרֵי נֶעֱבָדָה בּוֹ עֲבֵירָה. אָמַר רַבָּה, תָּא שְׁמַע, רַבִּי עֲקִיבָא מַכְשִׁיר בִּבְעֲלֵי מוּמִין. וְאִם אִיתָא, נַכְשִׁיר נַמִּי בַּנִּרְבָּע, הוֹאִיל וְכָשֵׁר בָּעוֹפוֹת. שְׁמַע מִינָּהּ. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, אַף אֲנַן נַמִּי תְּנִינָא, הַנִּרְבָּע וְהַמּוּקְצֶה וְהָאֲתָנָן וּמְחִיר וְטוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס, פּוֹסְלִין מִמַּאֲכַל בְּנָדִים אֲבִית הַבְּלִיעָה. שְׁמַע מִינָּהּ: רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים כּוּ׳: מַאי קָא מַשְׁמַע לָן. אִיבָּעֵית אֵימָא, מַעֲשֶׂה קָא מַשְׁמַע לָן. וְאִיבָּעֵית אֵימָא, מַאי ׳דּוֹחֶה׳, כְּלְאַחַר יָד: כְּשֵׁם שֶׁאִם עָלָה כּוּ׳: אָמַר עוּלָּא, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא מָשְׁלָה בָּהֶן הָאוּר. אֲבָל מָשְׁלָה בָּהֶן הָאוּר, יַעֲלוּ. רַב חֲנִינָא מִסּוּרָא, מַתְנִי אַסֵּיפָא. הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִין וְהַקְּרָנַיִם וְהַטְּלָפַיִם, בְּזְמַן שֶׁמִּחוּבָּרִין, יַעֲלוּ. פֵּרְשׁוּ, לֹא יַעֲלוּ. אָמַר עוּלָּא, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא מָשְׁלָה בָּהֶן הָאוּר. אֲבָל מָשְׁלָה בָּהֶן הָאוּר, יַעֲלוּ. מַאן דְּמַתְנֵי אַסֵּיפָא, כָּל שֶׁכֵּן אַרֵישָׁא. וּמַאן דְּמַתְנֵי אַרֵישָׁא, אֲבָל אַסֵּיפָא, לָאו בְּנֵי הַקְטָרָה נִינְהוּ: **מִשְׁנָה** וְאִלּוּ אִם עָלוּ יְרֵדוּ, בְּשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבְשַׂר קָדָשִׁים קַלִּים, וּמוֹתַר הָעֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלְּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת וְהַקְּטֹרֶת. הַצֶּמֶר שֶׁבְּרָאשֵׁי כְּבָשִׂים וְשֵׂעָר שֶׁבְּזָקֵן תְּיִשִׁים. וְהָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים, וְהַקְּרָנַיִם וְהַטְּלָפַיִם, בִּזְמַן שֶׁהֵם מְחוּבָּרִים, יַעֲלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר ׳וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל׳. פֵּירְשׁוּ, לֹא יַעֲלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר ׳וְעָשִׂיתָ עוֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם׳: **גְּמָרָא** תָּנוּ רַבָּנָן, ׳וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה׳, לְרַבּוֹת הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים וְהַקְּרָנַיִם וְהַטְּלָפַיִם. יָכוֹל אֲפִילּוּ פֵּרְשׁוּ, תַּלְמוּד לוֹמַר ׳וְעָשִׂיתָ עוֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם׳. אִי בָּשָׂר וְדָם, יכול

בשחיטת חולין בפ״ב (כז.) אין לי אלא נתחים שישנן בכלל הפשטה וישנן בכלל הקטרה מנין לרבות את הראש שכבר הותז בשחיטה שאע״פ שאינו בהפשטה ישנו בהקטרה ת״ל כו׳ ויש צמר בגובה ערפו אצל ראשו: וכן שער שבזקן תישים. עולה:

גמ' יכול יחלוץ. מצוה מוטלת עליו: **מאן שמעת ליה כו'**. ומתני' אליביה אתיא: **כלפי מטה**. דרך ירידה ומתרחקי מן המערכה: **כלפי מעלה**. לצד המערכה אין זו פרישות אלא קריבה אצל העיכול של אש: **ואפי' פירשו**. נראה בעיני שחסר מן הגירסא ולמאי דגרס ה"פ ואפי' פירשו בתמיה והא מחוברין יעלו הוא דקאמר: **לא שנו**. דקאמר פירשו ירדו ומידהו איתנהו בכלל קדשים אלא שפירשו לאחר זריקה דכיון דבשעת זריקה מחוברים הוו קובעתן זריקה למזבח וכי פירשו הוו להו קדשים פסולין: **אבל פירשו לפני זריקה**. דבשעת זריקה לאו בני מזבח היו אתאי זריקה ושריתינהו להדיוט: **למיעבד קתא דסכיני**. כי היכי דשריא בשר לגבי מזבח דלהכי קאי קשריא נמי עצמות למאי דקיימי והיינו הנאת כהנים כרבי ישמעאל: **לו יהיה בעולה**. עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ונאמר לו יהיה באשם כחטאת כאשם תורה אחת להם הכהן [וגו'] לו יהיה: **מה אשם עצמותיו מותרין**. שהרי אף בשרו מותר ואי משום נותר דבשריפה לא שייך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב (ויקרא ז) והנותר מבשר הזבח וגו': לו יהיה. יתירא הוא דמצי למיכתב עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה למה לי: **עצמות קדשים הנאכלין**. כגון חטאת ואשם מועלין בהן דאין כאן שעת היתר לכהנים: **ופליגא דר"א**. אדרבה: **פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם**. דכיון דפירשו אינהו לאו בני הקטרה נינהו לא אהני להו זריקה ובאיסוריהו קיימי: **פירשו לאחר זריקה לא נהנין**. מדרבנן ולא מועלין כרבי ישמעאל דגמר מלו יהיה דאשם ואשם פירשו לאחר זריקה הוא דבהדי בשר אישתרו בזריקה לכהנים: **מתני'** וכולן. הנך פסולין שעלו דתנן בהן לא ירדו בין עצמות וגידים שהעלן מחובר ועכלתן האש: **שפקעו מעל המזבח**. לארץ: **לא יחזיר**. א"צ להחזיר: **קודם חצות יחזיר**. בגמרא מפרש טעמא: **ומועלין בהן**. דאכתי בני מזבח נינהו: **ואין מועלין בהן**. דכיון דהוו להו כמעוכלין כדמפרש בגמרא הוו להו דבר שנעשית מצותו ואין מועלין בו: **גמ'** אי דלית בהו ממש. שנשרפו כולן: בשרירי

מאן שמעת ליה דאמר פירשו ירדו רבי היא. ופי' רש"י ומתני' אליביה אתיא ור"י פי' כרבנן דוקא היא דמדקתני לא יעלו משמע דאם עלו לא ירדו והא דאמרי רבנן והקטיר לרבות בו' ואפי' פירשו היינו פירשו ועודם על גבי המזבח והא דלא מוקי מיעוטא דועשית עולותיך הבשר והדם בירדו למטה משום דניחא ליה למנקט רבותא דאפי' בעודם ע"ג המזבח ממעט עיכולי גידים וה"ה דממעטי בלא עיכול אם ירדו למטה ופירשו: **עיכולי** עולה אתה מחזיר כו'. ולעיל בירש פירקין (דף פג:) דאיצטריך לרבויי פוקעין מהעולה היינו משום דמהבא לא ידעי אלא בעודם על המזבח אבל למטה לא אי נמי כי היכי דלא נפקא ליה מאשר תאבל האש (ויקרא ו) משום דאיצטריך למעוטי עיכולי קטורת הכי נמי מקרא דהכא כיון דאיצטריך למעוטי עיכולי גידים ולית ליה הא דקאמר לעיל לאו ממילא שמעינן ליה והא דאיצטריך תרי קראי חד למעוטי קטרת וחד למעוטי גידים משום דאי מקרא דאשר תאכל האש לא הוה ממעטי' אלא עיכולי [קטורת] דליתיה על המזבח החיצון אבל עיכולי גידים לא ואי מקרא דהכא לא ממעטי' קטורת דבר הקרבה הוא דומיא דבשר ודם הלבך צריכי: **לא** שנו אלא שפירשו כלפי מטה. פי' לצד חוץ אבל כלפי מעלה פי' לצד המערכה כך גירס' הקונטרס ואברייתא קאי ויש ספרים דגרסי פירשו לא יעלו ואמתני' קאי ולא נהירא דמה שייך ביה קריבה לעיכול כיון שהוא למטה בקרקע ועוד דבתר הכי שקיל וטרי בפירושא דברייתא ומ"ט אפסקיה: **אתיא** זריקה ושריתינהו אפילו למיעבד בהו קתא דסכיני. והא דאמר פ' ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) שופר של עולה לא יתקע פירש רבינו דאיירי שהפרישו לדמי עולה וכן של שלמים שהפרישו לדמי שלמים ודמי שלמים אין בהם מעילה כדאמרינן בפסחים פר' שני (דף כז:) הכא בעצי שלמים עסקינן מידהו לא ידענא מאי טעמא אפקי' ממשמעותיה לאוקומה בדמים דהא איכא לאוקומה בפירש מחיים או פירש קודם זריקה כל זמן שלא נזרק הדם אבל פירש לאחר זריקה לא מצי לאוקמה דבשלמים אין חילוק ואם זריקה מתרת בפירש מחיים ה"ה במחוסר נמי כמו שמתרת הבשר דמ"ש ואם כן לתקוע נמי שרי. נ"ל: **מה** אשם עצמותיו מותרין. פי' בקונטרס שהרי אף בשרו מותר כל שכן עצמותיו והוא עצמו הקשה על פירוש זה לקמן פרק דם חטאת (דף צח.) דאמר מהיקישא דזאת התורה מה אשם עצמותיו מותרין אף כל עצמותיו מותרין (ולא) ונפיק מלו יהיה (דעולה) ופירש דמק"ו דבשר לא נפקי עצמות דאיכא למימר דלא התיר הכתוב אלא בשר הראוי לאכילה וא"כ על כרחין הא דפשיטא ליה באשם היינו משום דכתיב לו יהיה והא דנקט אשם טפי מחטאת אע"ג דבההוא קרא

1 יָכוֹל יַחֲלוֹץ גִּידִין וַעֲצָמוֹת, וְיַעֲלֶה בָּשָׂר לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.
2 תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל', הָא כֵּיצַד,
3 מְחוּבָּרִין, יַעֲלוּ. פֵּירְשׁוּ, אֲפִילּוּ הֵן בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, יֵרְדוּ.
4 מַאן תַּנָּא, דִּשְׁמָעַתְ לֵיהּ דְּאָמַר פֵּירְשׁוּ יֵרְדוּ, רַבִּי הִיא.
5 דְּתַנְיָא 'וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה', לְרַבּוֹת
6 הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִין וְהַקֳּרָנַיִם וְהַטְּלָפַיִם, וַאֲפִילּוּ פֵּירְשׁוּ.
7 וְאֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים 'וְעָשִׂיתָ עוֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם',
8 לוֹמַר לְךָ, עֵיכּוּלֵי עוֹלָה אַתָּה מַחֲזִיר, וְאִי אַתָּה מַחֲזִיר
9 עֵיכּוּלֵי גִּידִין וַעֲצָמוֹת. רַבִּי אוֹמֵר, פָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר
10 'וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה', רִיבָּה. וְכָתוּב אֶחָד
11 אוֹמֵר 'וְעָשִׂיתָ עוֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם', מִיעֵט. הָא
12 כֵּיצַד, מְחוּבָּרִין, יַעֲלוּ. פֵּירְשׁוּ, אֲפִילּוּ הֵן בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ,
13 יֵרְדוּ: פֵּירְשׁוּ לֹא יַעֲלוּ [וכו']: אָמַר רַבִּי זֵירָא, לֹא שָׁנוּ
14 אֶלָּא שֶׁפֵּירְשׁוּ כְּלַפֵּי מַטָּה, אֲבָל כְּלַפֵּי מַעְלָה, קָרוֹבֵי
15 הוּא דְּאִקְרִיבוּ לְעֵיכּוּל. וַאֲפִילּוּ פֵּירְשׁוּ. אָמַר רַבָּה, הָכִי
16 קָאָמַר, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁפֵּירְשׁוּ לְאַחַר זְרִיקָה. אֲבָל
17 פֵּירְשׁוּ קוֹדֶם זְרִיקָה, אֲתַאי זְרִיקָה וּשְׁרִיתִינְהוּ, אֲפִילּוּ
18 לְמֶעְבַּד מִינַּיְהוּ קָתָא דְּסַכִּינֵי. סָבַר לָהּ, כִּי הָא דְּאָמַר
19 רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, נֶאֱמַר 'לוֹ יִהְיֶה' בְּעוֹלָה,
20 וְנֶאֱמַר 'לוֹ יִהְיֶה' בְּאָשָׁם. מָה אָשָׁם, עֲצָמוֹתָיו מוּתָּרִין.
21 אַף עוֹלָה, עֲצָמוֹתֶיהָ מוּתָּרִין. מוּבְנֵי. דְּאִי לֹא מוּבְנֵי,
22 אֵיכָא לְמֵימְרַךְ, מַה לָּאָשָׁם, שֶׁכֵּן בְּשָׂרוֹ מוּתָּר. 'לוֹ יִהְיֶה'
23 יִתֵּירָא כְּתִיב. מֵיתִיב רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, עֲצָמוֹת
24 קָדָשִׁים לִפְנֵי זְרִיקָה, מוּעָלִין בָּהֶן. לְאַחַר זְרִיקָה, אֵין
25 מוּעָלִין בָּהֶן. וְשֶׁל עוֹלָה, מוּעָלִין בָּהֶן לְעוֹלָם. אֵימָא,
26 וְשֶׁל עוֹלָה, פֵּירְשׁוּ לִפְנֵי זְרִיקָה, אֵין מוּעָלִין בָּהֶן. לְאַחַר
27 זְרִיקָה, מוּעָלִין בָּהֶן לְעוֹלָם. וּפְלִיגָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר

28 רַבִּי אֶלְעָזָר, פֵּירְשׁוּ לִפְנֵי זְרִיקָה, מוּעָלִין בָּהֶם. לְאַחַר זְרִיקָה, לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוּעָלִין: **משנה**
29 וְכוּלָּן שֶׁפָּקְעוּ מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, לֹא יַחֲזִיר. וְכֵן גַּחֶלֶת שֶׁפָּקְעָה מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, לֹא יַחֲזִיר.
30 אֵיבָרִים שֶׁפָּקְעוּ מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, קוֹדֶם חֲצוֹת, יַחֲזִיר וּמוּעָלִין בָּהֶן. לְאַחַר חֲצוֹת, לֹא יַחֲזִיר
31 וְאֵין מוּעָלִין בָּהֶן. כְּשֵׁם שֶׁהַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ אֶת הָרָאוּי לוֹ, כָּךְ הַכֶּבֶשׁ מְקַדֵּשׁ. כְּשֵׁם שֶׁהַמִּזְבֵּחַ
32 וְהַכֶּבֶשׁ מְקַדְּשִׁין אֶת הָרָאוּי לָהֶן, כָּךְ הַכֵּלִים מְקַדְּשִׁין: **גמרא** הֵיכִי דָּמֵי. אִי דְּאִית בְּהוּ מַשָּׁא,
33 אֲפִילּוּ לְאַחַר חֲצוֹת, נַמִּי. אִי דְּלֵית בְּהוּ מַשָּׁא, אֲפִילּוּ קוֹדֶם חֲצוֹת, נַמִּי לֹא. לֹא צְרִיכָא,

בשרירי

נמי כתיב חטאת דכתיב בחטאת כאשם תורה אחת להם לכהן אשר יכפר בו לו יהיה משום דעיקרא דקרא באשם נקטיה ועוד דלו יהיה כתיב לשון יחיד ואיכא לאוקומה באשם דסלק מיניה ומהיקשא דלקמן לא נפקא עולה כיון דאיכא לאוקומה בדברים הנאכלים דומיא דאשם ומידהו יש להסתפק למה לי ג"ש בעולה הא בגופיה נמי כתיב לו יהיה ומצי לדרוש למישרי עצמות ושמא הוה מוקמינא ליה לדרשא אחריתי: **ופליגא** דר' אלעזר דא"ר אלעזר פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם. כך גרסת הקונט' ויש ספרים שגורסין מועלין בהם עד זריקה ולההיא גרסא סיפא דמילתא הוא דפליגא דקאמר דלאחר זריקה לא נהנין ולא מועלין וא"ת לרבנן דאית להו דאפי' פירשו יעלו אמאי אין מועלין וי"ל דהיינו פירשו קודם זריקה אבל לאחר זריקה התירתם זריקה אם פירשו אי נמי לפי' ר' יצחק דלעיל אפי' פירשו לאחר זריקה וכגון שפירשו למטה דהא מילתיה דרבנן מיתוקמא בעודם על המזבח וא"ת דבמסכת תרומות (פי"א מ"ה) אמרי' גרעיני תרומה בזמן שמכניסן אסורין השליבן מותרין וכן עצמות קדשים בזמן שמכניסן אסורין השליבן מותרין ופירש רבינו דהתם מיירי בעצמות קדשים הנאכלין דומיא דתרומה ויש עליהם עדיין בשר וקאמר דאם מכניסן ומצניען א"כ הוא מחשבן ואכתי שם קדשים עליהן ואסורין אבל משליבן בטל שם אוכל מינייהו וכן גרעיני תרומה מיירי שיש עליהם אוכל ומיפרשא בענין זה: **וכולן** שפקעו מע"ג המזבח כו'. פירש בקונטרס דקאי בין אפסולין בין אגידים ועצמות ולפירושו הא דקתני במתני' לא יחזיר ובגמ' אמרינן דמשלה בהם האור יעלו איכא למימר דפקעו דמתני' היינו לאחר שנתעכלו קצת דומיא דאברים שפקעו דמתני' דמוקמינן בגמרא בשרירי אבל משלה בהם האור היינו משלה בהם האור פורתא ולא נעשה מצותן ולכך יחזירו ומידהו לפי מה שפירש בקונטרס לא יחזיר אין צריך להחזיר לא קשה מידי דאיכא למימר דיעלו דקאמר היינו אם ירצה אבל אין חובה להעלותם ועוד י"ל דפקעו היינו דפקעו מאליהן וירדו יעלו יש במשמע שהורידן ויש לחלק בין מאליהן לע"י אחרים כעין ההיא דטרף בקלפי (יומא מו:) המוריד גחלת מע"ג המזבח וכבה חייב משום דלא אנתקיה ממצותה אלמא יכול להעלותה

וכי פקעה תנן במתניתין דלא יחזיר ואין מועלין בה ואם היינו מפרשים דכולן לא קאי אפסולין לא היינו מתרצים בזה כלום דמכל מקום הוה קשה למאן דמתני לה אסיפא:

וחציו להרמה. פירש בקונטרס ושיריר נמי ראויין להרמה מיהו נראה דלאו ראויין להרמה דלאו דשן נינהו אלא חציו להרמה דקאמר לא הרמה ממש אלא כעין הרמה שאין ראויין להקטרה וכן משמע פ' שני דמעילה (דף ט:) דדייקא התם וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר הא על גבי המזבח יחזיר ומקשי מינה לרב ומשני שאני גחלת דאית ביה ממשא הלכך יחזיר דלא נעשית מצותו משמע דאין ראוי לתרום מהם דאי ראוי לתרום מהם כשתרמו אמאי יחזיר הרי נעשית מצוותן ומיהו היא גופה לא ידענא מנא ליה דאיירי לאחר תרומת הדשן דמהאי טעמא מקשה לרב דאמר לאחר תרומת הדשן איירי וכי היכי דמתרצינן ליה לאחר תרומת הדשן לר' יוחנן יתרצה קודם תרומת הדשן לרב דמודה רב דמועלין ונראה בעיני דדומיא דפסולין שפקעו דאיירי בכל ענין דקתני וכן גחלת שפקעה ומינה נמי דייקא דבגחלת אין חילוק בין קודם חצות לאחר חצות דבכל ענין עיכול דדומיא דפסולין שברישא קתני דאפילו קודם חצות לא יחזיר ועוד דבסיפא גבי אברים הוא דמפליג אבל בגחלת לא מפליג דעיכול חשיבא ולא שייך לא לשון הקטרה ולא לשון מוקדה דהא (בכך מיתוקמא) ומ"מ יחזיר דלאו ראויה להרמה הויא דלאו דשן היא ולא נעשית מצוותה על גבי המזבח יחזיר דאכתי לא נגמרה מצוותה וכי פקע לא יחזיר דעל מוקדה על המזבח משמע דדבר שצריך יקידה יהא על המזבח אפילו פקע אבל דבר שאין צריך יקידה לא וא"ת כשמאספין את האפר להעלותו לתפוח אין יכולים להזהר שלא יהו הרבה גחלים על האפר והכא משמע שאסור להוציא הגחלת מן המערכה כדדייק במעילה (ג"ז שם) דיחזיר וכל שכן שאסור להוציא ובמסכת תמיד (דף לג.) נמי משמע שהיה נוטל מן המאוכלות הפנימיות אלמא גחלים היה נוטל וצריך לומר דמאי מן המאוכלות היה נוטל הנהו דלית בהו משהא וחשיבי אפר אבל גחלת דהכא דמינה דייק במעילה דיחזיר מיירי בגחלת חיה דאית ביה משהא והא דקאמר במעילה ה"ה דאפילו אפר לאו דליהוי כגחלת ממש אפ' לענין חזרה דגחלת מחזירין לעולם אפילו לאחר תרומת הדשן דאין מעלין אותה לתפוח אבל אפר מעלין לתפוח אלא לענין מעילה הוא דקאמר דהויא בגחלת ואע"פ שלבאורה יש חילוק בין גחלת חיה לשאינה חיה שאינה חיה בכלל דשן היא כדתנן נטל מן המאוכלות הפנימיות ומ"מ יש ליישב כפירוש הקונטרס דחציו להרמה היינו אפילו בשיריי ולענין זה שהרמת הדשן מתירן לאוספם לתפוח ולא לענין זה שיעשה מהם תרומה דהא דשן [כתיב והיינו] דאמר רחמנא והרים את הדשן מחצות כדי להתיר אפ' שיריי דמחצות ואילך חשיבי עיכול להקטרה ואם ירצה יאספם לתפוח כדי להוציאם מחוץ למחנה אבל אם רוצה להניחם במקום המערכה כדי למרק מצותם שיהו הם ראויין עצמם לתרומת הדשן עדיין מצוותם עליהם הלכך יחזיר דמסתבר למימר דעדיין חסר מהם מירוק מצוה כיון שעדיין אין ראויין לתרומת הדשן והשתא ניחא לישנא דחציו להרמה וניחא נמי שבשעה שמאספין את האפר לא היו צריכין להזהר מן הגחלים ואפ' היו לוחשות וקצת היה נראה כן במסכת תמיד פרק ראוהו (דף כח:) דתנן נטלו את המגריפות ואת הצינורות ועלו לראש המזבח האברים והפדרים שלא נתאכלו מבערב סולקין לצדדי המזבח ובתר הכי קתני החלו מסלק באפר על גבי התפוח וזהו כפי' רש"י שלא היו מסלקין אותם שלא נתעכלו אבל גחלים עיכול חשיבי ואפילו חיים כדפ' לעיל דאפילו קודם חצות חשיבי עיכול אם כן לאו בכלל שלא נתעכלו נינהו הלכך נ"ל פירוש הקונטרס עיקר: **אלא** אמר ר' יוחנן. בקונטרס מחק אלא בפירושים הראשונים ופ' דרבי יוחנן מתרץ קראי ברב חציו להקטרה וחציו להרמה ומיהו היינו דוקא בשיריי והאי דקאמר (דקמדמי) קודם לחצות היינו במעוכלין ומקראי אחרינא נפקא ליה דכתיב עד בקר תן בקר לבוקרו של לילה ומוקמינן ליה בהרמה ומסר המקום הדבר לחכמים להיות מדמין כל מה שירצו לפי הצורך להם ומיהו קשה לפירוש זה דקרא דעד בקר דכתיב בהקטרה [היכי] מוקמינן ליה בהרמה ועוד דאלא גרסינן בכל הספרים ונראה כגיר' פירושים אחרונים דגרסי אלא ופליג רבי יוחנן אדרב דאמר חציו להרמה דאפילו בדשן המעוכל יפה לא מקדמינן וקאמר רבי יוחנן דכל הלילה קאי אהקטרה וקאי אהרמה דכל הלילה כשר להקטיר כשאין מעוכלין וכל הלילה כשר להרמה אם יש דשן מעוכל וגבי הקטרה כתיב בקר מיותר ליתן בקר לבוקרו של לילה והיינו בשיריי דחצות עושה עיכול והכי מידריש קרא תן השכמה אחת לבוקרו של לילה ובוקרו של לילה הוא עמוד השחר ונתן לו הכתוב בקר אחר לומר שאין צריך להקטיר מן השחר ואילך וכיון שלא נתן זמן באותו בקר על כרחך הוא חצות לילה שמעינן דבשיריי תלוי בחצות ובדשן מעוכל דלית ביה משהא כל הלילה והרים אבל איתי בהון משהא כל הלילה והקטיר וכך פי' בקונטרס בפ"ק דיומא (דף כ:) וצ"ע במגילה (דף כ:) דקאמר כל הלילה כשר להקטרה אמאי לא קאמר נמי להרמה: **משום** חולשא דכהן גדול מחצות. כאן משמע שעבודת לילה כמו תרומת הדשן וסידור המערכה היו מוטלות עליו והשתא אתי שפיר משום חולשא דכהן גדול שיוכל לנוח אחר תרומת הדשן ולהפסיק כדי לעשות בנחת שחיטת התמיד ועבודת היום אבל אי עבודת לילה בשאר כהנים מאי חולשא איכא וריב"א פירש ביומא (דף כ:) דלא גרס הכא כהן גדול דתרומת הדשן לא הויא בכהן גדול מדלא חשיב טבילת תרומת הדשן בהדי ה' טבילות וי' קידושין שהיה עושה ביום הכפורים ועוד דפייס דתרומת הדשן חשיב בסדר יום הכפורים ואילו היה בכהן גדול למה ליה להזכיר בסדר יום הכפורים וכן יסד הפייט הוקמו מחצות אפרה לבערה בפייס דשן הבערה ומיהו רבינו היה מפרש דאין צריך למוחקו דה"פ משום חולשא דכהן גדול מקדימין תרומת הדשן וסידור המערכה ושריפת אברים שלא נתעכלו מבערב בשאר כהנים כדי שעל ידי כן יהא מזומן כה"ג להתחיל מהבקר כשיעלה עמוד השחר עבודת היום קודם שיהא רעב וחלש:

אמרי

בְּשִׁרַיִּרי. מְנָא הָנֵי מִילֵּי. אָמַר רַב, כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר ׳כָּל הַלַּיְלָה וְהַקְּטֹיר׳, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר ׳כָּל הַלַּיְלָה וְהָרִים׳. חַלְקֵיהוּ, חֶצְיוֹ לְהַקְטָרָה וְחֶצְיוֹ לַהֲרָמָה. מֵתִיב רַב כַּהֲנָא, בְּכָל יוֹם תּוֹרֵם אֶת הַמִּזְבֵּחַ, מִקְרוֹת הַגֶּבֶר אוֹ סָמוּךְ לוֹ, מִלְּפָנָיו [אוֹ] מֵאֲחָרָיו. בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים, בַּחֲצוֹת. בָּרְגָלִים, בְּאַשְׁמוֹרֶת הָרִאשׁוֹנָה. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ, מֵחֲצוֹת דְּאוֹרַיְיתָא, הֵיכִי מַקְדְּמִינַן (וְהֵיכִי מְאַחֲרִינַן). (אֶלָּא) אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר ׳כָּל הַלַּיְלָה׳, אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁעַד הַבֹּקֶר. מָה תַּלְמוּד לוֹמַר ׳עַד בֹּקֶר׳, תֵּן בֹּקֶר לְבָקְרוֹ שֶׁל לַיְלָה. הִלְכָךְ, כָּל יוֹמָא, מִקְרוֹת הַגֶּבֶר סַגֵּי. בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים, מִשּׁוּם חוּלְשָׁא דִּכְהֵן גָּדוֹל, מֵחֲצוֹת. בָּרְגָלִים, דִּנְפִישִׁי קָרְבָּנוֹת דְּקָדְמֵי אָתוּ יִשְׂרָאֵל, מֵאַשְׁמוֹרֶת הָרִאשׁוֹנָה. כִּדְקָתָנֵי סֵיפָא, לֹא הָיְתָה קְרֵיַית הַגֶּבֶר מַגַּעַת עַד שֶׁהָיְתָה עֲזָרָה מְלֵאָה מִיִּשְׂרָאֵל. אִיתְּמַר, פֵּירְשׁוּ קוֹדֶם חֲצוֹת וְהֶחֱזִירָן אַחַר חֲצוֹת. רַבָּה אָמַר,

חצות

בשרירי. קשין שנתקשו מחמת האש ששלטה בכולן ונשרפו אלא שלא נעשו פחם אלא כעצים יבישים הם מתוכם: **מנהני מילי.** דבחצות תליא מילתא: **כתוב אחד אומר כל הלילה והקטיר.** על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר דהיינו הקטרה: **וכתוב אחד אומר כל הלילה.** וסמיך ליה והרים את הדשן וע"כ אבל הלילה קאי דהא לא כתיב ולבש הכהן בבקר מדו בד אלא כל הלילה עד הבקר ולבש והרים כן שמעתי בסדר יומא: חציו להקטרה. דלא הוי עיכול אי לאו דשן ממש הוא: **וחציו להרמה.** אפ' קשין שבהן ראויין להרמה וקרויין דשן ומיהו בשר ממש ליכא למימר דמיקרי דשן: **מתיב רב כהנא.** אדרב דאמר חציו להרמה דמשמע דקודם חצות לאו שעת הרמה היא אפילו מן הנעשין דשן: **היו תורמין.** תרומת הדשן מלא מחתה ונותנה במזרחו של כבש: **וברגלים מאשמורת הראשונה.** ומשום דנפישי קרבנות ונפיש דשן וצריך להעלותן לתפוח שבאמצע המזבח ולסדר את המערכה בלילה שיוכלו לשחוט ולהעלות התמיד בעלות השחר: ה"ג **ואי חצות דאורייתא היכי מקדמינן** ל"נ **והיכי מאחרינן: א"ר יוחנן** גרס. ולא גרסינן אלא: **ממשמע שנאמר כו'.** כלומר קראי כדרב מיתרצי ולאשמועינן דחצות עושה עיכול בשיריי דקודם חצות הן בכלל הקטר ומחצות ואילך ראויין להרמה כדשן מעליא והרמה במעוכלין לגמרי קודם חצות נפקא לן מהאי קרא: **ממשמע שנאמר כל הלילה כו'.** אם ללמד בא כמשמע כל המקרא שיהא מעלה אברים ומקטירן עד הבקר מכל הלילה נפקא: **מת"ל עד בקר.** לא נאמר אלא לענין הרמה לומר שתורמין כל הלילה והכי קאמר עד הבקר והרים לפני הבקר והרים ולא נתן שיעור לדבר: **תן בקר לבקרו של לילה.** בוקרו של לילה עלות השחר בקר אחר תן לו היינו השכמה וביון דאין זמן לדבר אלא של השכמה הכל לפי צורך השעה יש בידך לעשות הלכך כל יומא בקרות הגבר או סמוך לו לפניו או לאחריו סגי: **ביום הכיפורים.** שכל העבודה מוטלת על כהן גדול ואיבא חולשא וצריך להקדים יותר: **וברגלים מאשמורת הראשונה.** כדקתני סיפא דהדהיא ולא היתה קרות הגבר מגעת ברגלים עד שהיתה עזרה מליאה ישראל:

חצות

רש"י

חצות שני עובלתן. שרירי דידהו חצות שני של ליל המחרת: **שאינו עושה לינה.** לאותו שעל הארץ שהרי כל הלילה כשר להעלותן מן הארץ ולמזבח דכתיב לא ילין חלב חגי עד בקר הא כל הלילה ילין: **עושה עיכול.** לשרירי דמערכה: **אין בהן עיכול לעולם.** וכל שפוקעין יחזיר ומועלין בהן עד שיעשו דשן: **כל היכא דמשכחת להו כו'.** הלכך פרשו קודם חצות נמי הרי הן עיכול בחצות ואפילו החזירן לאחר חצות: אין מועלין בהן ולא צריך להחזירן ויצאו מידי מעילה גרסי' ולא נהנין מדרבנן: **ואי"ר חייא בר אבא.** נמי כרב יוסף: **וכן תני בר קפרא.** כרב יוסף: **רבה ורב חסדא כמאי פליגי.** לומר דלא הוי עיכול בחצות: **כשמינים.** אפילו הוקשו לא הויא עיכול דשומנן מעכבן מליעשות דשן: **אילימא דלא ירדו.** אותן שמצאן בשחר בראש המזבח שלא במערכה: **אלא דירדו.** מן המזבח לאחר עמוד השחר מיבעי לך מי הוי כשאר לנים ונפסלים בעמוד השחר ותנן בפסולים כך אם ירדו לא יעלו: **או דילמא אין לינה מועלת.** ולא נפסלו ויחזור ויעלם: **לשלחן מדמינן לה.** למזבח שאין לחם הפנים נפסל עליו אם לן בו לאחר זמנו: **דתנן אפי' היה על השלחן ימים כו'.** במנחות תנן לה סידר את הלחם ואת הבזיכין באחד בשבת והקטיר את הבזיכין [בשבת] פסולה לפי שמחוסרים בשבת זמן שצריכין לעמוד עליו שבעת ימים כיצד יעשה זה שסידרם באחד בשבת יניחנה לשבת הבאה שאפי' היא כו': **או דילמא לקרקע עזרה מדמינן לה.** דהא רצפת בנין היא כמותה ולא כלי שרת כשלחן: **מקטיר והולך לעולם.** דאפילו אמרינן לינה מועלת בראש המזבח מסקינן להו במערכה שהרי פסולין שעלו לא ירדו: **רבא אמר לא יעלו.** דלינה מועלת והוו להו פסולין וכיון דירדו לא יעלו: **את המזבח.** ומשחת את המזבח לרבות את הכבש: **ה"ג** כלי שרת מניין כל הנוגע בהן יקדש: **מהו שיקדשו פסולין.** הוא סבור לענין פדיון קמיבעיא ליה כגון מנחה טמאה שקדשה בכלי שרת מי קדשה קדושת הגוף ולא נפקא להו לחולין דקדשה כלי אע"פ שהיא טמאה או לא קדשה ותנן המנחות והנסכים שנטמאו יש [להם] פדיון ואם משקדש בכלי נטמאו אין להם פדיון: **א"ל תניתוה.** דמקדשין ואין להם פדיון: **א"ל לכתחילה ליקרב קמיבעיא לי.** ולא לענין פדיון: **ושקבלו פסולין וזרקו את דמו.** אם עלה הבשר לא ירד: **מאי לאו** שקיבלו

חֲצוֹת שֵׁנִי עוֹכְלָתָן. רַב חִסְדָּא אָמַר, עָמוּד הַשַּׁחַר עוֹכְלָתָן. אָמְרִי בֵּי רַב, מַאי טַעְמָא דְּרַב חִסְדָּא. וּמַה חֲצוֹת שֶׁאֵין עוֹשֶׂה לִינָה, עוֹשֶׂה עִיכּוּל. עָמוּד הַשַּׁחַר שֶׁעוֹשֶׂה לִינָה, אֵינוֹ דִּין שֶׁעוֹשֶׂה עִיכּוּל. פֵּירְשׁוּ קוֹדֶם חֲצוֹת, וְהֶחֱזִירָן לְאַחַר עָמוּד הַשַּׁחַר. רַבָּה אָמַר, חֲצוֹת שֵׁנִי עוֹכְלָתָן. רַב חִסְדָּא אָמַר, אֵין בָּהֶן עִיכּוּל לְעוֹלָם. מַתְקִיף לָהּ רַב יוֹסֵף, וּמַאן לֵימָא לָן דַּחֲצוֹת בִּרְאשׁ הַמִּזְבֵּחַ מְשַׁוְּיָא לְהוּ עִיכּוּל, דִּילְמָא כָּל הֵיכָא דְּמִשְׁכְּחָא לְהוּ, מְשַׁוְּיָא לְהוּ עִיכּוּל. שָׁלְחוּ מִתָּם, הִלְכְתָא כְּרַב יוֹסֵף. אִיתְּמַר נַמִּי, אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, פֵּירְשׁוּ קוֹדֶם חֲצוֹת וְהֶחֱזִירָן אַחַר חֲצוֹת, לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין. וְכֵן תָּנָא בַּר קַפָּרָא, פֵּירְשׁוּ קוֹדֶם חֲצוֹת וְהֶחֱזִירָן לְאַחַר חֲצוֹת, יוֹצְאִין מִידֵי מְעִילָה. אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבַּיֵי, וְכִי מַאַחַר דְּשָׁלְחוּ מִתָּם, הִילְכְתָא כְּרַב יוֹסֵף, וְאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, וְכֵן תָּנֵי בַּר קַפָּרָא, רַבָּה וְרַב חִסְדָּא בְּמַאי פְּלִיגִי. אָמַר לֵיהּ, בְּשְׁמָנִים. בְּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַבָּה, לִינָה מוֹעֶלֶת בִּרְאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, אוֹ אֵינָהּ מוֹעֶלֶת בִּרְאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ. הֵיכִי דָּמֵי. אִילֵימָא, דְּלֹא יָרְדוּ. הַשְׁתָּא, לָנוּ בָּעֲזָרָה, אָמְרַת דְּלֹא יָרְדוּ. בִּרְאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, מִבַּעְיָא. וְאֶלָּא, דְּיָרְדוּ לְשֻׁלְחָן מְדַמְּינַן לָהּ. דִּתְנַן, אֲפִילּוּ הֵן עַל הַשֻּׁלְחָן יָמִים רַבִּים אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. אוֹ דִילְמָא, לְקַרְקַע מְדַמְּינַן. אָמַר לֵיהּ, אֵין לִינָה בִּרְאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ. קִיבְּלָהּ מִינֵּיהּ, אוֹ לֹא. תָּא שְׁמַע, דְּאִיתְּמַר, אֵיבָרִים שֶׁלָּנוּ בָּעֲזָרָה, מְקַטֵּר וְהוֹלֵךְ כָּל הַלַּיְלָה. לָנוּ בִּרְאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, מְקַטֵּר וְהוֹלֵךְ לְעוֹלָם. יָרְדוּ, רַבָּה אָמַר יַעֲלוּ. רָבָא אָמַר לֹא יַעֲלוּ. שְׁמַע מִינָּהּ, לֹא קִיבְּלָהּ מִינֵּיהּ, שְׁמַע מִינָּהּ: כְּשֵׁם שֶׁהַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ כוּ': תָּנוּ רַבָּנָן, הַנּוֹגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ, אֵין לִי אֶלָּא מִזְבֵּחַ. בֶּבֶשׁ, מִנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר ׳אֶת הַמִּזְבֵּחַ׳. כְּלֵי שָׁרֵת, מִנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר ׳כָּל הַנּוֹגֵעַ בָּהֶם יִקְדָּשׁ׳. בְּעָא מִינֵּיהּ רֵישׁ לָקִישׁ מֵרַבִּי יוֹחָנָן, כְּלֵי שָׁרֵת, מַהוּ שֶׁיְּקַדְּשׁוּ אֶת הַפְּסוּלִין. אָמַר לֵיהּ, תְּנִיתוֹהָ, כְּשֵׁם שֶׁהַמִּזְבֵּחַ וְהַכֶּבֶשׁ מְקַדְּשִׁין אֶת הָרָאוּי לָהֶן, כָּךְ כֵּלִים מְקַדְּשִׁין. אָמַר לֵיהּ, לְכַתְּחִילָּה לְיקָרֵב, קָמִיבַּעְיָא לִי. הָא נַמִּי תְּנִינָא, שקיבלו

אמרי בי רב מ"ט דרב חסדא. אע"ג דאמרי בי רב רב הונא ורב חסדא תלמידו שמא רב הונא נמי אמרה ופי' טעמו והש"ס קבעיא בלשון זה מ"ט דרב חסדא אי נמי מצינו שרב הונא רגיל לשבח דבריו כדאמר בגיטין (דף ז.) חסדא שמך וחסדאין מילך ובמסכת שבת (פב.) מ"ט לא שכיחת גבי רב חסדא דמחדדן שמעתתיה:

מה חצות שאין עושה לינה כו'. ורבה לטעמיה דאית ליה בסמוך אין לינה מועלת בראשו של מזבח ולית ליה ק"ו דרב חסדא דאיכא למיפרך מה לחצות שכן עושה עיכול בראשו של מזבח דאם פקע לא יחזיר תאמר בעמוד השחר שאין לינה פוסלת בראשו של מזבח כך פי' ה"ר מנחם זצ"ל:

ורב חסדא אמר אין בהם עיכול לעולם. וליכא למימר דעמוד השחר שני יעשה עיכול מק"ו דחצות שהרי אינו עושה לינה אלא לקרבנות היום שלפניו:

הילכתא כרב יוסף. פירוש יפה אמר ואין זה פסק הלכה ולא שייך למיפרך הילכתא למשיחא דהא לבסוף נמי מוכח דלא פליגי עליה וא"כ הלכה למה לי:

לא נהנין. רבינו היה מפרש מן התורה כיון שהם לחמו של מזבח ומ"מ יצא מידי מעילה דכיון דחצות עוכלם נעשית מצוותם ולא חזרה בהם מעילה: **לשלחן** מדמינן לה דתנן אפילו היה על השולחן כו'. תימה מנא ליה דלא פסול לאחר שבת כשנסדר כהילכתו וי"ל דדייק מלישנא יתירא דקאמר שאפי' הוא על השולחן כו' דמשמע שבא להוסיף אפי' בענין זה והא ליתא דהא דוקא משום שנסדר באחד בשבת שלא כהילכתו לא מיפסל כדאיתא שילהי שתי הלחם (מנחות דף ק.) ופרק אמר להם הממונה (יומא דף כט:) דטעמא דכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנו ולא משני התם טעמא דשלחן אינו מקדש ליפסול בלינה כדאמר הכא דבעי למילף מיניה מזבח וצ"ע אי מצי למימר דכי נסדר כהילכתו נעשה לחמו של שלחן טפי לא ליפסל בלינה זה משמיענו לישנא יתירא דאפילו על השלחן כו' והתם דפריך כיון דלילה אינו מחוסר זמן בי שמשי ליפסול ומשני כיון דנסדר שלא כהלכתו נעשה כמי שסדרו הקוף משמע אם סדרו כהלכתו נפסל בלינה י"ל דאתא למימר דאם נסדר בלילה כיון דלילה אין מחוסר זמן נפסל בלינה אבל נסדר כהלכתו ממש ביום השבת אפילו היה שם ימים רבים אינו נפסל דנעשה לחמו של מזבח מ"מ תימה למה לא תירץ מתחילה לפי סברתו כי נמי כלי שרת מקדש שלא בזמנו שאני שולחן דאינו נפסל עליו בלל בשום ענין דעל כרחין שום פסוק יש על דבר זה שאינו נפסל אפילו כי נסדר כהלכתו: הגה"ה **כבש** מנין. וא"ת לרבי יהודה דאמר עזרה מקדשת כמזבח אמאי איצטריך את לרבויי כבש הא כיון דירד ע"ג רצפה יעלה כ"ש כבש וי"ל דשמא הא דעזרה מקדשת במזבח היינו כשירין להקטיר עליה אבל פסולין לא להכי איצטריך קרא:

כלי שרת מהו שיקדשו את הפסולין. פי' בקונטרס דלענין פדיון בעי א"ל תניתוה כו' א"ל לכתחלה ליקרב קמיבעיא לי ופשיט דמקדש מקבלו פסולין וזרקו את דמו מאי לאו שקבלו פסולין וזרקו פסולין דמשום וזרקו פסולין אם עלו לא ירדו הא אם זרקוהו כשרים לכתחלה יעלו איברים דזריקה מעלייתא היא אף על גב דקבלוהו פסולין דכלי שרת שקבלו בו הדם מקדשת פסולין לכתחלה ליקרב וליזרק כך פירש בקונטרס ותימה לפי' דא"כ תיקשי ליה מתני' הלן והיוצא והטמא שנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו כו' אם עלו לא ירדו משמע הא לכתחלה לא יעלו ואע"ג דנתקבל הדם בכשרות בכלי שרת דהא לא איירי מידי בנתקבל בפסול ונזרק בפסול ועוד לן דמה ויצא דמה ונטמא דמה אמאי לא יעלו לר"ש כיון דכלי שרת מקדשין את הפסולין לכתחלה ליקרב וצריך לדחות כל הני כגון שישנן עתה בכלי חול דהוה ליה כירדו וכן נתערב בדם הפסולין דאמר ישפך לאמה ולא אמרינן דיקרב מיירי בהכי וכן הא דתנן (מנחות דף ק:) המנחות והנסכים

והנסכים שנטמאו משקדשו בכלי אין להם פדיון דמשמע מקרב לא קרבו בעורכו לכלי חול איירי ובן היה מקריב מנחת העומר ונטמאת בידו אומר לו הבא אחרת תחתיה בהבי מוקמינן לה מיהו אכתי קשה לפי' דאי מעיקרא ס"ד דלענין פדיון קבעי אם כן לא הוה ליה למימר לבתחלה ליקרב מיבעיא לי אלא ליקרב מיבעיא לי ומדקאמר לבתחלה ליקרב מיבעיא לי משמע דמעיקרא נמי הוה ידע דליקרב קמיבעיא ליה אלא דמיבעיא ליה בדיעבד ועוד הקשה ה"ר פטר לפרש"י שהשיב ר"י דדוקא משום דזרקוהו פסולין אחרי שקבלו פסולין אבל קבלו פסולין וזרקוהו כשרים יעלו תחילה ליקרב איברים דכלי שרת מקדשין לבתחלה ליקרב דבהדיא אמרינן בפ"ק דמנחות (דף ז.) והא בעי מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולין לבתחלה ליקרב וא"ל אין מקדשין ומשני אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל ש"מ דאין מקדשין ליקרב פשיטא ליה הילכך נראה פר"ת שפירש דמעיקרא ס"ד דר' יוחנן דקבעי מיניה אם העלה פסולין לגבי מזבח בכלי שרת ומפסיק הכלי שרת וקמיבעי ליה נהי דאין לומר דלא ירדו מטעם דאויר מזבח כמזבח דמי שהרי תחתית הכלי מפסיק מידו כלי שרת שמא מתוך קדושתו לא הוי חציצה והוי כאילו הפסולים ע"ג המזבח ממש דלא ירדו או הויא חציצה וירדו אמר ליה תניתוה כשם שהמזבח כו' לענין דאם עלו לא ירדו כך הכלים מקדשין לענין זה (מכאן ואילך לשון ר"ת) א"ל לבתחלה ליקרב קמבעיא לי דסבר ריש לקיש דאיכא לאוקומה מתני' דקתני דך כלים מקדשים שאם עלו בכלי ע"ג המזבח לא ירד דאין כאן לא קדושת המזבח ולא קדושת אויר הואיל והם בכלי וקבעי שאם לא העלה הקמיצן הפסולין בכלי אלא קדשו בכלי מהו שיעלו לבתחלה דכי היכי דמזבח מקדש מה שנגע בו ולא ירדו כך כלי מקדש מה שנגע בו ולא ירדו או לא אא"כ העלהו אמר ליה תניתוה שקבלו פסולין וזרקו את דמו מאי לאו שקבלו פסולין וזרקו פסולין כלומר שקבלו פסולין וזרקו בדיעבד הא אם לא זרקוהו לבתחלה לא יזרוק דהכי מיפרשא מתני' הלן והיוצא בו' שזרקו את הדם בדיעבד לא ירד הא אם לא זרקוהו לא יעלה והא דקאמר וזרקו פסולין פי' דמתני' [כך] הוא ואינו אלא מסיים לשון המשנה ולאו מפסולא קדייק תדע שלא היה לו לומר רק לא שקבלו אי נמי זרקו אלמא דריש לקיש דדחי ליה בפסולין מוקי לה והיינו דאמר בפ"ק דמנחות (ג"ז שם) והא בעי מיניה ריש לקיש (כו') מר' יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולין [כו'] ואמר ליה אין מקדשין עד לא קבלו פסולין ואי נמי זרקו פסולין כלומר שקבלו פסולין אם עלה הבשר לא ירד והדם יעלה ויזרק דכלי שרת מקדשין לבתחלה ליקרב אי נמי אם זרקו פסולין הבשר אם עלה לא ירד והדם לא יתקנח דהא המשנה בכל ענייניים אם עלה לא ירד קתני בין חומרא בין קולא כדמוכח לשון ר"ת וכל מה שפירשתי לפירוש הקונטרס שהעמדתי בעודן בכלי חול צריך לפרש גם לפי' ר"ת למאי דבעי למימר ר"ל דמקדשין לבתחלה ומה שפי' הדם לא יתקנח אין שייך להזכיר כאן דלאו היינו אם עלו לא ירדו דאפילו מאן דאית ליה גבי דם אם עלו ירדו מודה בדם הנזרק דקלטו מזבח דאי לא הוי אלא לר"ג דוקא א"כ בסמוך דפריך חטאת העוף דפסולה היכי מזה מדמה פירוש לר"ג דאמר אם עלה לא ירד כיון דאויר מזבח לאו במזבח דמי לעולם הוי ירוד ומאי קושיא אימא הא דקתני אם עלה לא ירד היינו אם זרק לא יקנחנו אבל אם עלה בכלי ירד אלא ודאי לא יקנחנו הוי לכולי עלמא ואם עלה לא ירד דקאמר היינו אם עלה בכלי לא ירד אלא יזרקנו בעל כרחו ובההיא דמנחות (ג"ז שם) דקדק רבינו חיים דקאמר התם אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל וכי לא היה יודע דמקדשין ליפסל הא מתני' היא בין לפי' הקונטרס בין לפי' ר"ת דתנן כך הכלים מקדשין: **אויר** יש בין כבש למזבח. אבל אי אויר מזבח כמזבח דמו לא קשיא ליה מכי מטי כנגד אויר (לא) הוה ליה ירוד דכנגד אותו אויר יש אמה סובב וסובב חשיב מזבח דאפילו להקטיר עליו איכא מאן דאמר פרק קדשי קדשים (לעיל דף סב:) דמקטירין מיהו אין נראה לרבינו חיים שהרי יש אויר מפסיק יותר מכדי אמה סובב כדי שיהא אויר קרקע מפסיקו כדאמרינן לעיל מה דם אויר קרקע מפסיקו אף בשר אויר קרקע מפסיקו וא"כ אכתי מכי מטי כנגד אויר קרקע ה"ל ירוד:

עולת העוף דפסלה בה מחשבה. תימה מאי קשיא ליה הא אמרינן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סה.) שאם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשרה וא"כ אין כאן אויר מזבח ולפירוש הקונטרס שפירש למעלה שהיתה שם בליטה ניחא אי נמי פריך לרבי נחמיה דאמר (לעיל דף סה.) היא עצמה אינה נעשת אלא בגופו של קרן:

חטאת

שקיבלו פסולין והדר זרקו פסולין ולמה לי זרקו מקבלה איפסלה לה אי לאו לאשמועינן טעמא דזרקו פסולין הוא דהוו איברים בתורת אם עלו לא ירדו ולבתחלה לא יעלו דתפסל בשר בזריקת פסולין הא זרקו כשרין לכתחלה נמי יעלו האיברים דזריקה מעליא הוא וא"ג דקיבלו פסולין משום דקדשיה כלי שרת ליזרוק לכתחלה: **אי נמי שזרקו פסולין**. ומשום היא גופא איצטריך לאשמועינן אם עלו איברים לא ירדו ואף על פי שנפסלו בזריקה: **אויר המזבח**. אם תלה איברים פסולים באויר ראש המזבח כמזבח דמי ולא ירדו: **או לאו**. כמזבח דמי וירדו: **היכי מסיק לה מכבש למזבח**. הא כי מגבה ליה באויר הכבש הוה ליה ירוד ותנן כך אם ירדו לא יעלו: ומשני **דנגד ליה**. גוררן עד המזבח ואינו מגביהן: ופרכינן **אויר יש בין כבש למזבח**. כדאמרן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סב:) וכי מטי כנגד אותו אויר הוה ליה ירוד: ומשני **רובו לכבש ככבש כו'**. מה שכנגד אויר שדינן ליה בתר רובא אם רוב האבר בכבש שדינן ליה בתר כבש ואי רובן במזבח שדינן ליה בתר מזבח: **יש חבור בעולין**. דלא חשבינן להו כמאן דמיפרת ואזלינן בהו בתר רובא או אין חיבור: **תפשוט דיש חיבור**. דאי אין חיבור קמא קמא דמטא כנגד אויר איפסיל ליה ובבריתות (דף יד.) גרסינן ליה בלישנא אחרינא תיפשוט דבעי רמי בר חמא הלכו באיברים אחר הרוב או לא הלכו: **עולת העוף**. שמליקתה בראש המזבח: **היכי משכחת לה**. דפסל בה מחשבה חוץ לזמנו הא קלטיה אויר המזבח דאי נמי אמרינן לינה מועלת בראש המזבח וקיים זה את מחשבתו ושהה עד למחר והקטירה בת הקטרה היא דהא פסולין שעלו לא ירדו וכיון דבת הקטרה מחר לבתחלה היא אמאי פסלה בה מחשבת הקטרת מחר: **אלמה לא**. בתמיה ולא משכחת בה פסול מחשבה והא משכחת כגון שחישב עליה להורידך למחר לאחר שנפסל ולהעלותה ולהקטירה דכיון דאיקיים ליה מחשבתו תו לא סלקא דדהא איפסל ליה בלינה השתא נמי אהני בה מחשבה: **ופרכינן** אאתקפתא דרב שימי: **הניחא לרבא דאמר לינה מועלת**. איכא לאשכחא בבה"ג: **אלא לרבה**. אפי' קיימא למחשבתו לא מיפסל וכל שכן דמחשבה לא הויא: **ומהדרינן** לרבה נמי כו' להורידה קודם עמוד השחר וכיון דעמוד השחר משכחת לה ארצפה פסיל לה בלינה הילכך מהניא לה נמי מחשבה: **להך גיסא מיהא תפשוט כו'**. רב שימי מסיים ביה באתקפתיה הכי את בעי למילף מיניה אויר מזבח לאו כמזבח דמי לאידך גיסא מצית למיפשט מינה ולמימר דכמזבח דמי דאי לא במזבח דמי:

חטאת

חִטאת

שֶׁקִּיבְּלוּ פְּסוּלִין וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ. מַאי לָאו, שֶׁקִּיבְּלוּ פְּסוּלִין וְזָרְקוּ פְּסוּלִין. לֹא. שֶׁקִּיבְּלוּ פְּסוּלִין. אִי נַמִי, שֶׁזָּרְקוּ פְּסוּלִין. אֲוִיר מִזְבֵּחַ, כְּמִזְבֵּחַ דָּמֵי אוֹ לֹא. תָּא שְׁמַע, כֵּיצַד שֶׁהַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ, כָּךְ הַכֶּבֶשׁ מְקַדֵּשׁ. וְאִי אָמְרַת, אֲוִיר מִזְבֵּחַ לָאו כְּמִזְבֵּחַ דָּמֵי, אֲוִיר הַכֶּבֶשׁ נַמִי לָאו כְּהַכֶּבֶשׁ דָּמֵי. הֵיכִי מַסִּיק לֵיהּ מִכֶּבֶשׁ לְמִזְבֵּחַ, הֲוָה לֵיהּ יָרוּד. דְּנָגַר לֵיהּ. וְהָא אֲוִיר יֵשׁ בֵּין הַכֶּבֶשׁ לְמִזְבֵּחַ. רוּבּוֹ לַהַכֶּבֶשׁ כַּהַכֶּבֶשׁ, רוּבּוֹ לְמִזְבֵּחַ כַּמִּזְבֵּחַ. תִּיפְשׁוֹט מֵהָא, הָא דְּבָעֵי רָמֵי בַּר חָמָא, יֵשׁ חִיבּוּר לְעוֹלִין אוֹ לֹא. תִּיפְשׁוֹט דְּיֵשׁ חִיבּוּר. הָא לֹא קַשְׁיָא, תִּיפְשׁוֹט. מַתְקִיף לָהּ רָבָא בַּר רַב חָנָן, וְאִי אָמְרַת, אֲוִיר מִזְבֵּחַ כְּמִזְבֵּחַ דָּמֵי, עוֹלַת הָעוֹף דְּפָסְלָה בְּמַחֲשָׁבָה, הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ, הָא קָלְטָהּ מִזְבֵּחַ. מַתְקִיף לָהּ רַב שִׁימִי בַּר אַשִׁי, אַלְמָה לֹא מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ, כְּגוֹן דְּאָמַר הֲרֵינִי מוֹלְקָהּ עַל מְנָת לְהוֹרִידָהּ לְמָחָר, וּלְהַעֲלוֹתָהּ וּלְהַקְטִירָהּ. הָנֵיחָא לְרָבָא, דְּאָמַר לִינָה מוֹעֶלֶת בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. אֶלָּא לְרַבָּה, דְּאָמַר אֵין לִינָה מוֹעֶלֶת בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, לֵיתָא לְמַחֲשַׁבְתּוֹ. לְרַבָּה נַמִי מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ, כְּגוֹן דְּאָמַר הֲרֵינִי מוֹלְקָהּ עַל מְנָת לְהוֹרִידָהּ קוֹדֶם עֲמוּד הַשַּׁחַר, וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְאַחַר עֲמוּד הַשַּׁחַר. לְהַךְ גִּיסָא, מִיהָא תִּיפְשׁוֹט דַּאֲוִיר מִזְבֵּחַ כַּמִּזְבֵּחַ דָּמֵי. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ, אֲוִיר מִזְבֵּחַ לָאו כַּמִּזְבֵּחַ דָּמֵי,

חטאת העוף פסולה. שמלקה בראש המזבח שלא לשמה ופסל דאף על גב דנעשית למטן הא אמר מר לעיל (דף סג:) מלקה בכל מקום במזבח כשרה ולא פסול מעלה דידיה אלא בהזאה והיכא דמלקה בפסול בראש המזבח וקי"ל בכל הפסולין אם עלו לא ירדו היכי שרי ליה מר להזות מדמה הרי מגביה ומתיז כשאוחז בה ומזה והוה ליה ירוד: **שאר פסולים.** דמים בבהמה לר"ג דאמר במתני' הדם פסול שעלה לא ירד: **היכי** זריק. מדמן הרי זריקה מרחוק הוא זורק והוה ליה אויר המזבח: ומשני **דמגע** לה**ו.** לבותל מזבח כשמזה בחטאת העוף וכן בזריקת דם פסול: ופרכינן **הא הזאה היא.** בתמיה מיצוי הוא ולענין דמים פסולים נמי אי מגע להו שפיכה הוי ולא זריקה ועוד וכי דרך הזאה וזריקה בכך אלא לאו משום דאויר מזבח כמזבח דמי: **אמר רב אשי.** לעולם בעיין מהא לא תפשוט דהא גברא בראש המזבח קאי ונקיט להו וכה"ג לא מיבעיא לן באויר מזבח לעיל דהנחת גופו בראש המזבח כהנחת קרבן דמי וכי קמבעיא לן כגון דקאי אארעא ותלינהו בקניא באויר המזבח: **מתני' כלי** הלח. קערות ומזרקות לדם ולייז ולשמן: **מדות היבש.** שתי מדות של יבש היו שם עשרון וחצי עשרון עשרון למדידת כל המנחות וחצי עשרון לחצות בו מנחת חביתי כ"ג מחציתה בבוקר ומחציתה בערב להכי נקט גבי יבש מדות שאין כלים מיוחדים ליבש אלא אלו דכלי שנותנין בו מנחה כלי לח הוא שמזרקות וקערות ראוין לכך: **ואין כלי לח מקדשות את היבש.** בגמרא מתרגם לה אמדות הלח: **שהיו עושין והן שלימים.** כשהן שלימים: **אלא** בקדש. בעזרה: **גמ' לא** שנו. דאין כלי הלח מקדשין את היבש: **אלא מדות.** ז' מדות הלח שהיו שם הין וחצי הין ושליש ההין וכו' דבין דהנך לא חזו ליבש למידי למדוד והן לא נמשחו אלא למדידה לפיכך אין מקדשין אלא ע"י מדידה: **אבל מזרקות.** אע"ג דכלי הלח נינהו מקדשין יבש דכי היכי דחזו ללח חזו לסלת שהוא יבש: **לחה היא.** דהא כתיב בלולה בשמן והיכי ילפת מהאי קרא דמקדשין יבש: **ליבש שבה.** שאי אפשר ליבלל כולה שלא יהו בה קרטין קרטין של יבש שלא נגע בהן השמן וקדשינהו מזרקות. כ"ש: **כיבש דמיא.** ושפיר תפשוט מינה ליבש גמור: **אלא שלימין.** לאפוקי נקבו: **ואין מקדשין אלא מלאין.** כלומר שיהא בהן שיעור שלם הצריך לדבר אם יבש הוא שיהיה שם עשרון שלם למנחה ואם מנחת נסכים היא שניתנה בכלי יהא שם ג' עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל אבל אם חסר השיעור אין הכלי מקדשן שאינו ראוי לכלי כך שמעתי במנחות (דף ח.): **אלא בפנים.** בעזרה: **כירוצי מדות איכא בינייהו.** למאן דתני אין מקדשין אלא מתוכן קסבר בירוצי מדות לא נתקדשו אלא מה שבתוך חללו של כלי בירוצי מדות גודשי מדות ופלוגתא היא במנחות בפרק שתי מדות (דף צ.): **לא שנו.** הא דאמרינן דאין מקדשין אלא מלאים: **אלא שאין דעתו להשלים.** ולהוסיף עד כשיעור: **תניא נמי הכי מלאים.** שניהם מלאים סלת: **אלא שלימים.** שהיו עשרונים ולוגין שלימים לאפוקי שיעור חסר דלא מקדשי: **אבל מקדשין כלי הלח את היבש ליפסל.** שאם יצא חוץ לקלעים או נגע בו טבול יום נפסל דאהני ליה כלי להכשירו ליפסל כדתניא מעילה (דף י.) המנחות מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים: **מנחות ונסכים ומנחת בהמה מן המדומע.** ואע"פ שמותר לכהנים דבעינן מותר לכל ישראל שנאמר (יחזקאל מה) ממשקה ישראל מן המותר לישראל: **ואין** צ"ל **מערלה.** שאסורה אף לכהנים: **ליפסל.** דלא נפקי לחול וישרפו שקדשם הכלי והא דרב אסי לא מהדר אבכורים אלא אמנחות דבכורים לאו קדושת כלי הוא ומאי ליפסל איכא הא לא קרבו: **אין מתיכין אותן.** כמו שעושין למדות מנוקבות שמתיכין אותן סביבות הנקב ונסתם הנקב: **ואין מתיכין לתוכן אבר.** לסתום הנקב וכולהו משום דמיחזי כעניות ולאו אורח ארעא: **נפגמו.** פגימה גדולה שתיקון השחוזתה ניכר: **סבין מטרפת.** שהיתה רכה ליפגם פגימות דקות תמיד ומטרפת את הקדשים: **אין עושין אותן מעשה מחט.** לאורגן כמין יריעה ולעשותן אחרי כן לבוש תפור במחט אלא כמין מלבוש אורגין אותן בכליהם: **אהל.** מין כיבוס הוא שמעביר את הגיעול וכן נתר: **הא במים מכבסין.** בתמיה כיון דטעמא משום דמיחזי כעניות הוא מה לי נתר מה לי מים הרי נתגעלו וכבסן כל שכן דכי לא מחוור להו שפיר גריעי טפי:

הוגעו

חטאת העוף פסולה היכי מצי מדמה. פירש בקונטרס וקי"ל בכל הפסולין (לעיל דף פד.) דאם עלו יזורק הדם לכתחילה וא"ת מנא ליה הא דקודם זריקה קאמר דלא ירדו דילמא היינו לאחר זריקה ויש קצת ראיה ממליקת חטאת העוף דאין מטמא בבית הבליעה שמתרת את האסור ואם אין יכול לזרוק לכתחילה במה מתרת את האבילה דלענין אם זרק את הדם לא יקנחנו לא קאמר דאפי' למאן דאמר תרד לא יקנחנו כדפי' לעיל (דף פז: ד"ה כלי):

מדות היבש. פירש בקונטרס דלהכי קרי ליה ליבש מדה וללח כלי שאין שום כלי מקדש ליבש אלא שתי מדות עשרון וחצי עשרון ותימה והאיכא ביסא פרק הקומץ (רבה) (מנחות דף כד.) והאיכא מחתה לקטורת והאיכא כף והאיכא מכתשת בשבועות (דף יא.) והאיכא בזיכין ושולחן ופי' ר"ת דלהכי קרי לי' ליבש מדה ולא כלי לפי שיבש יכולין למדוד מחוק או גדוש בכל ענין שירצה אבל דבר לח לא שייך מדה גביה שהרי מדת לח אינה שוה דדבר לח אינו יכול להיות גדוש ופעמים שמדת לח זה יתירה כמו מדת יין יתירה ממדת מים לפי שיין עב יותר וכן שמן מיין להכי לא קרי ליה מדה:

אלא בפנים. פי' בקונטרס בעזרה ותימה למה שינה לשון המשנה הזה ליה למימר בקדש ומפ' רבינו חיים דמבפנים לכלי קאמר ואתי למעוטי חקק מושבו מבחוץ:

מן המדומע. פירש בקונטרס מדומע דתרומה ורבינו חיים פירש מעורב בערלה וכלאי הכרם אבל ערלה וכלאי הכרם לא איצטריך למיתני ופי' הקונטרס צ"ע איך יתיישב ממשקה ישראל כיון דשרי לכהנים ומההיא דחגיגה (דף כד:) דקאמר אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על התרומה לא שייכא לכאן דהתם לאו מדומע הוי שהרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שם על התרומה בעוד שהיא בחבית אלא יחדה ושמרה בטהרה ליקח ממנה רביעית אחר שיתרום ויעשה אותה (תרומה):

נשמטה אין מחזירין אותה. לקתה דאין עניות במקום עשירות:

כמחלוקת

חַטַּאת הָעוֹף פְּסוּלָה, הֵיכִי מָזֵי מִדָּמָהּ, הָוֶה לֵיהּ יָרוּד. שְׁאָר פְּסוּלִים, הֵיכִי זָרִיק לְהוּ מִדָּמָהּ. דְּמַגַּע לְהוּ. הָא הַזָּאָה הִיא, מִיצּוּי הִיא. הָא זְרִיקָה, שְׁפִיכָה הִיא. וְעוֹד, וְכִי דֶּרֶךְ הַזָּאָה בְּכָךְ, דֶּרֶךְ זְרִיקָה בְּכָךְ. אָמַר רַב אַשִׁי, אִי דְּנָקֵט לְהוּ בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, הָכִי נַמִּי. כִּי קָאָמַר, דְּתָלַנְהוּ בְּקַנְיָא, מַאי. תֵּיקוּ: **מִשְׁנָה** כְּלֵי הַלַּח מְקַדְּשִׁין אֶת הַלַּח, וּמִדּוֹת יָבֵשׁ מְקַדְּשׁוֹת אֶת הַיָּבֵשׁ. אֵין כְּלֵי הַלַּח מְקַדְּשׁ אֶת הַיָּבֵשׁ, וְלֹא יָבֵשׁ מְקַדֵּשׁ אֶת הַלַּח. כְּלֵי הַקּוֹדֶשׁ שֶׁנִּיקְּבוּ, אִם עוֹשִׂין בָּהֶן מַעֲיָן מְלַאכְתָּן שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין, וְהֵן שְׁלֵימִים, מְקַדְּשִׁין. וְאִם לָאו, אֵין מְקַדְּשִׁין. וְכוּלָּן, אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא בַּקּוֹדֶשׁ: **גְּמָרָא** אָמַר שְׁמוּאֵל, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא מִדּוֹת. אֲבָל מִזְרָקוֹת, מְקַדְּשִׁין, שֶׁנֶּאֱמַר 'שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת'. אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא מְדִיפְתִּי לְרַבִינָא, מִנְחָה לַחָה הִיא. אָמַר לֵיהּ, לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לַיָּבֵשׁ שֶׁשָּׁבָהּ. אִיבָּעֵית אֵימָא, מִנְחָה לְגַבֵּי דָּם, כְּיָבֵשׁ דָּמֵי. אָמַר שְׁמוּאֵל, כְּלֵי שָׁרֵת אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא שְׁלֵימִין, אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא מְלֵאִין, אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא מִתּוֹכָן. וְאָמְרִי לָהּ, אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא שְׁלֵימִין, וּמְלֵאִים, וּמִבִּפְנִים. מַאי בֵּינַיְיהוּ. אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ, בִּירוּצֵי מִדּוֹת. בְּמַתְנִיתָא תָּנָא, אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא שְׁלֵימִין, וּמְלֵאִים, וּמִתּוֹכָן, וּבִפְנִים. אָמַר רַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהוֹסִיף. אֲבָל דַּעְתּוֹ לְהוֹסִיף, רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קוֹדֶשׁ. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי, 'מְלֵאִים', אֵין מְלֵאִים אֶלָּא שְׁלֵימִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵימָתַי, בִּזְמַן שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהוֹסִיף. אֲבָל דַּעְתּוֹ לְהוֹסִיף, רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קוֹדֶשׁ: אֵין כְּלֵי הַלַּח מְקַדֵּשׁ [וְכוּ']: אָמַר רַב, וְאִיתֵימָא רַב אַסִּי, אֵין מְקַדְּשִׁין לִיקָּרֵב, אֲבָל מְקַדְּשִׁין לִיפָּסֵל. אִיבָּא דְּמַתְנֵי לָהּ, אַהָא. אֵין מְבִיאִין מִנָּחוֹת, וְנָסָכִים, וּמִנְחַת בְּהֵמָה, וּבִיכּוּרִים, מִן הַמְּדוּמָע. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, מֵעָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם. וְאִם הֵבִיא, לֹא קִדֵּשׁ. אָמַר רַב, וְאִיתֵימָא רַב אַסִּי, לֹא קִדֵּשׁ לִיקָּרֵב, אֲבָל קִדֵּשׁ לִיפָּסֵל. תָּנוּ רַבָּנָן, כְּלֵי קֹדֶשׁ שֶׁנִּיקְּבוּ, אֵין מַתִּיכִין אוֹתָן, וְאֵין מַתִּיכִין לְתוֹכָן אֵבָר. נִפְגְּמוּ, אֵין מְתַקְּנִין אוֹתָן. סַבִּין שֶׁנִּפְגַּם, אֵין מַשְׁחִיזִין אֶת פְּגִימָתָהּ. נִשְׁמְטָה, אֵין מַחֲזִירִין אוֹתָהּ. אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר, סַבִּין מַטְרֶפֶת הָיְתָה בְּמִקְדָּשׁ, וְנִמְנוּ עָלֶיהָ כֹּהֲנִים, וּגְנָזוּהָ. תָּנוּ רַבָּנָן, בִּגְדֵי כְהוּנָּה, אֵין עוֹשִׂין אוֹתָם מַעֲשֵׂה מַחַט אֶלָּא מַעֲשֵׂה אוֹרֵג, שֶׁנֶּאֱמַר 'מַעֲשֵׂה אוֹרֵג'. נִתְגַּעֲלוּ, אֵין מְכַבְּסִין לֹא בַּנֶּתֶר וְלֹא בָּאֹהֶל. הָא בַּמַּיִם, מְכַבְּסִין. אָמַר אַבָּיֵי, הָכִי קָאָמַר, הוּגְעוּ בַּמַּיִם, מְכַבְּסִין אוֹתָן בְּנֶתֶר וָאֹהֶל.

הוגעו

כמחלוקת כאן כך מחלוקת במראות נגעים. פר"ת דתלי האי בהאי דמשום דמעיל בא לכפר על לשון הרע וכן נגעים באין על לשון הרע כדאמרינן פרק יש בערכין (ערכין דף טז.):

שבעים ושנים. לא פליג התנא אמתניתין דשבועות (דף ב.) דתנן שתים שהן ארבע דהתם מיירי בנגעים לבנים והכא מיירי בכל מיני נגעים ירקרק ואדמדם ופתוכים ויש להוסיף עוד נגעי בתים ונגעי בגדים: **מכפרים** על שפיכות דמים. מה שמפרשים אהא מיום שחרב בית המקדש אף על פי שבטלו ד' מיתות דין [ארבע] מיתות לא בטלו דלהכי לא נקט מ' שנה קודם שחרב בית המקדש שגלתה סנהדרין דבההיא שעתא אפי' דין ארבע מיתות לא הוה דבגדי כהונה מכפרין ולא נהירא דגבי שמעון בן שטח פריך ליה באחד דיני ממונות (סנהדרין דף לז:) אף על גב דהוו בגדי כהונה ומיהו הייתי יכול קיים פירוש זה ולומר דלהכי לא נקט מ' שנה משום דאיכא דין מיתות דבטלו כגון עריות ועבודה זרה שמכפרין עליהם מכנסים ואפוד אבל דין שפיכות דמים לא בטל דכתונת שמכפרת על שפיכות דמים אין מכפרת על ההורג אלא על ישראל שערבין זה בזה דומיא דעגלה ערופה דכתיב (דברים כא) כפר לעמך ישראל ואציבור מכפרת ולא על ההורג וכן משמע הכא דכתנת לא מכפרת אהורג דאי מכפרת מאי פריך הכא מעגלה ערופה והא עגלה ערופה אישראל מכפרה וכן משמע פ' יש בערכין (ערכין דף טז.) דקאמר על ז' דברים נגעים באים וקחשיב שפיכות דמים ולשון הרע ופריך התם ממעיל שמכפר על לשון הרע ומכתנת שמכפר על שפיכות דמים לא פריך מידי משום דלא מכפר אהורג אלא אישראל כדפרישית אבל מלשון הרע דלא מצינו לשנויי הכי דמסתמא אין ציבור נענשין על לשון הרע של זה כיון דשמא לא יבא לידי תקלה וכן פירש בקונט' התם ועוד יש מפרשים בההיא דערכין (גז"ש) דלהכי לא פריך מכתנת דנהי דמצלת מעונש מיתה מנגעים ויסורין לא מצלת ואם תאמר הכא משמע דכתנת מכפרת על דידיע מאן קטליה ובשבועות (דף ח.) מצריך קרא למימר שאין שעיר המשתלח מכפר על דידיע מאן קטליה ואמאי צריך קרא פשיטא דהא כתנת מכפרת ומיהו יש לפרש דיש חילוק בין ציבור לכל ישראל דכתנת מכפרת אציבור ושעיר המשתלח על כל ישראל:

הדרן עלך המזבח מקדש

הוּגְעוּ לְנֶתֶר וָאֹהֶל, אַף בַּמַּיִם אֵין מְכַבְּסִין. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, אֵין מְכַבְּסִין אוֹתָן כָּל עִיקָּר, שֶׁאֵין עֲנִיּוּת בְּמָקוֹם עֲשִׁירוּת: תָּנוּ רַבָּנָן, מְעִיל פּוּלּוֹ שֶׁל תְּכֵלֶת הָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר ׳וַיַּעַשׂ אֶת מְעִיל הָאֵפוֹד כְּלִיל תְּכֵלֶת׳. שׁוּלָיו, כְּיַצַּד. מֵבִיא תְּכֵלֶת, וְאַרְגָּמָן, וְתוֹלַעַת שָׁנִי, שְׁזוּרִין. וְעוֹשֶׂה אוֹתָן כְּמִין רִימּוֹנִים שֶׁלֹּא פִּיתְּחוּ פִּיהֶן, וּכְמִין קוֹנָאוֹת שֶׁל קָנְסוֹת שֶׁבְּרֹאשֵׁי תִּינוֹקוֹת, וּמֵבִיא שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם זָגִין, שֶׁבָּהֶן שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם עִינְבָלִין, וְתוֹלֶה בָּהֶן שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה מִצַּד זֶה, וּשְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה מִצַּד זֶה. רַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה הָיוּ, שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה מִצַּד זֶה, וּשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה מִצַּד זֶה. אָמַר רַבִּי עֵינִינִי בַּר שָׁשׁוֹן, כְּמַחֲלוֹקֶת פָּאן, כָּךְ מַחֲלוֹקֶת בְּמַרְאוֹת נְגָעִים. דְּתָנַן, מַרְאוֹת נְגָעִים, רַבִּי דּוֹסָא בֶּן הַרְכִּינָס אוֹמֵר, שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה. עֲקַבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר, שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם. וְאָמַר רַבִּי עֵינִינִי בַּר שָׁשׁוֹן, לָמָּה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת קָרְבָּנוֹת לְפָרָשַׁת בִּגְדֵי כְהוּנָּה, לוֹמַר לְךָ, מַה קָּרְבָּנוֹת מְכַפְּרִין, אַף בִּגְדֵי כְהוּנָּה מְכַפְּרִין. כְּתוֹנֶת מְכַפֶּרֶת עַל שְׁפִיכוּת דָּם, שֶׁנֶּאֱמַר ׳וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכָּתֹנֶת בַּדָּם׳. מִכְנָסַיִם מְכַפְּרִין עַל גִּילּוּי עֲרָיוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר ׳וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד [לְכַסּוֹת (אֶת) בְּשַׂר עֶרְוָה׳]. מִצְנֶפֶת מְכַפֶּרֶת עַל גַּסֵּי הָרוּחַ, מִנַּיִן. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, יָבֹא דָּבָר שֶׁבַּגְּבוֹהָ, וִיכַפֵּר עַל גְּבוֹהָ. אֲבָנֵט מְכַפֵּר עַל הִרְהוּר הַלֵּב, הֵיכָא דְּאִיתֵיהּ. חוֹשֶׁן מְכַפֵּר עַל הַדִּינִין, שֶׁנֶּאֱמַר ׳וְעָשִׂיתָ חוֹשֶׁן מִשְׁפָּט׳. אֵפוֹד מְכַפֵּר עַל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, שֶׁנֶּאֱמַר ׳אֵין אֵפוֹד וּתְרָפִים׳. מְעִיל מְכַפֵּר עַל לָשׁוֹן הָרָע, מִנַּיִן. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, יָבֹא דָּבָר שֶׁבַּקּוֹל, וִיכַפֵּר עַל קוֹל הָרָע. וְצִיץ מְכַפֵּר עַל עַזּוּת פָּנִים, בְּצִיץ כְּתִיב ׳וְהָיָה עַל מֵצַח אַהֲרֹן׳, וּבְעַזּוּת פָּנִים כְּתִיב ׳וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ׳. אֵינִי, וְהָאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, שְׁנֵי דְּבָרִים לֹא מָצִינוּ לָהֶן כַּפָּרָה בַּקָּרְבָּנוֹת, וְהָכָא לָהֶן מִמָּקוֹם אַחֵר. וְאִלּוּ הֵן, שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְלָשׁוֹן הָרָע. שְׁפִיכוּת דָּמִים, מַעֲגָלָה עֲרוּפָה. וְלָשׁוֹן הָרָע, מִקְטֹרֶת. דְּתָנֵי רַב חֲנַנְיָה, מִנַּיִן לַקְּטֹרֶת שֶׁמְּכַפֶּרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר ׳וְיִתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת וַיְכַפֵּר עַל הָעָם׳, וְתָנֵי דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, עַל מָה קְטוֹרֶת מְכַפֶּרֶת, עַל לָשׁוֹן הָרָע. יָבֹא דָּבָר שֶׁבַּחֲשַׁאי, וִיכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה חֲשַׁאי. קַשְׁיָא, לָשׁוֹן הָרָע אַלָּשׁוֹן הָרָע. קַשְׁיָא, שְׁפִיכוּת דָּמִים אַשְׁפִיכוּת דָּמִים. לֹא קַשְׁיָא. הָא, דִּידֵיעַ מַאן קַטְלֵיהּ. הָא, דְּלֹא יְדִיעַ מַאן קַטְלֵיהּ. אִי דִּידֵיעַ מַאן קַטְלֵיהּ, בַּר קְטָלָא הוּא. בְּמֵזִיד, וְלֹא אַתְרוּ בֵיהּ. וְלָשׁוֹן הָרָע אַלָּשׁוֹן הָרָע, נַמִּי לֹא קַשְׁיָא. הָא, בְּצִינְעָא. הָא, בְּפַרְהֶסְיָא:

הוגעו לנתר ואהל, אף במים אין מכבסין. ויש אומרים אין מכבסין אותן כל עיקר שאין עניות במקום עשירות: תנו רבנן מעיל פולו של תכלת היה שנאמר ויעש את מעיל האפוד כליל תכלת. שוליו כיצד. מביא תכלת וארגמן ותולעת שני שזורין. ועושה אותן כמין רימונים שלא פיתחו פיהן וכמין קונאות של קנסות שבראשי תינוקות ומביא שבעים ושנים זגין שבהן שבעים ושנים עינבלין ותולה בהן שלשים וששה מצד זה ושלשים ושששה מצד זה. רבי דוסא אומר משום רבי יהודה שלשים ושששה היו שמונה עשרה מצד זה ושמונה עשרה מצד זה. אמר רבי עינייני בר ששון כמחלוקת בראות נגעים רבי דוסא בן הרכינס אומר שלשים ושששה עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים. ואמר רבי עינייני בר ששון למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין. כתונת מכפרת על שפיכות דם שנאמר וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם. מכנסים מכפרין על גילוי עריות שנאמר ועשה להם מכנסי בד [לכסות (את) בשר ערוה]. מצנפת מכפרת על גסי הרוח מנין. אמר רבי חנינא יבא דבר שבגבוה ויכפר על גובה. אבנט מכפר על הרהור הלב היכא דאיתיה. חושן מכפר על הדינין שנאמר ועשית חושן משפט. אפוד מכפר על עבודת כוכבים שנאמר אין אפוד ותרפים. מעיל מכפר על לשון הרע מנין. אמר רבי חנינא יבא דבר שבקול ויכפר על קול הרע. וציץ מכפר על עזות פנים בציץ כתיב והיה על מצח אהרן ובעזות פנים כתיב ומצח אשה זונה היה לך. אינו והאמר רבי יהושע בן לוי שני דברים לא מצינו להן כפרה בקרבנות ומצינו להן ממקום אחר. ואלו הן שפיכות דמים ולשון הרע. שפיכות דמים מעגלה ערופה. ולשון הרע מקטרת שמכפרת שנאמר ויתן את הקטרת ויכפר על העם ותני דבי רבי ישמעאל על מה קטורת מכפרת על לשון הרע. יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי. קשיא לשון הרע אלשון הרע קשיא שפיכות דמים אשפיכות דמים. לא קשיא הא דידיע מאן קטליה הא דלא ידיע מאן קטליה. אי דידיע מאן קטליה בר קטלא הוא במזיד ולא אתרו ביה ולשון הרע אלשון הרע נמי לא קשיא הא בצינעא הא בפרהסיא:

הוגעו לנתר ואהל: שנתגעלו גיעול רב שהגיעו ליזקק לכיבוס נתר ואהל תו לא מתקן להו כלל: **אף במים.** לאו לרבותא הוא אלא למימרא דנתר ואהל דנקט לאו לענין כיבוס נקט דהיכא דאסור אסור לגמרי והיכא דשרי שרי לגמרי אלא לענין גיעול נקיט ליה וה"ק נתגעלו אין מכבסין אותו כלל אם הוזקקו לנתר ואהל: נראה בעיני דה"ג שוליו כיצד היה מביא כו' דברימונים נאמרו שלשה צבעים: **שלא נפתחו פיהם.** דרך רימונים כששוהין באילן אחר גמר בישולן מתפתחין מאיליהן כדרך שעושין קליפי אגוזים החיצונות: **וכמין קונאות.** בוטונ"ש עשויין כמין תיק של נחשת שעושין [בסוף] בית יד הרומח שקורין ארישטייל לשון (שמואל ב כא) ומשקל קינו דישבי בנוב והתינוקות תולין אותו בראשי כובעי נצרים שעושין אותו למלחמתן שקורים הילמ"ש: **קנסות שבראשי תינוקות.** לשון וקלסא דנחשא על רישיה: **זגין.** אינצליט"ש: **עינבלים.** מה שתלוי בתוכן לקשקש ותולה בו אצל הרמון [והוא] פעמון כדכתיב (שמות לט) פעמון ורמון ובתוך הרמונים דקרא לאו בתוך החלל קאמר אלא ביניהם דפעמון אחד בין שני רמונים: **מצד זה.** מלפניו ומלאחריו: **מראות נגעים.** לטמא מפתוכין של לבן אדמדם ולבנים של נתקי הראש ווקן ושל נגעי בתים [ובגדים]: **למה נסמכה.** בצו את אהרן זאת תורת העולה זאת תורת החטאת והאשם וזבח השלמים והדר קח את אהרן ואת הבגדים: **ויטבלו את הכתנת.** רמז הוא לעתיד שיכפר שפיכת דמים בכתנת טבילה היינו כפרה: **לכסות את בשר ערוה.** לחפות על גילוי עריות: **אהיבא דאיתיה.** שהיו חוגרין כנגד אצילי ידיהן דהיינו כנגד הלב כדילפינן בפרק שני (לעיל דף יט.) מולא יחגרו ביזע: **אין אפוד.** נגלה עון תרפים הא יש אפוד אין תרפים כך שמעתי במסכת ערכין (דף טז.): **דבר שבקול.** פעמונים שבו (מכפר): [**ויכפר**] **על העם.** במחלוקת קרח שהוא לשון הרע [שנאמר] אתם המיתם וגו': **שבחשאי.** שהיה לבדו שם כדתנן פורשין בין האולם ולמזבח בשעת הקטרה וכל שכן מן ההיכל שנאמר וכל אדם לא יהיה וגו' בסדר יומא (דף מד.): **ידיע מאן קטליה.** כתונת מכפרת על הציבור שלא יענשו: **בר קטלא הוא.** וכל כמה דלא קטליה מיעגשי דכתיב [ולארץ] לא יכופר וגו' (במדבר לה): ומשני **במזיד ולא אתרו ביה.** דלאו בר קטלא הוא הילכך ציבור מתכפרי בכתונת והוא נגעים באים עליו כדאמר בערכין: **בצינעא.** דהוה דבר שבחשאי קטרת מכפרת שהוא מעשה חשאי: **בפרהסיא.** שהוא דבר שבקול קול פעמונים מכפר עליו:

הדרן עלך המזבח מקדש

רש"י

כל התדיר. שבת תדירה מר"ח וכן כולם: **מלבד עולת הבקר.** העשויה כבר משמע אלמא תמידין קדמי למוספין: **גמ' משום דתדירי.** דתמיד בכל יום הילכך חשיב תדירתא דידיה: **באלה תעשו וגו'.** בתר ההוא קרא דמלבד עולת הבקר תעשו את אלה כתיב כאלה תעשו משמע בסדר שאמרתי לך כאלה של מעלה כשם שהתדיר קודם כך סדר המוספין שאם יום שיש ב' מוספין כגון בשבת שבתוך הרגל יהא התדיר קודם: **לגופיה.** להטעין מוסף לז' הימים דמקרא קמא יום ראשון הוא דנפקא לן: **אי כתב אלה כו'.** לשון קושיא הוא: **אלה לשבעת הימים.** אותן שבעה כבשים האמורין בענין יתחלקו לשבעת הימים: **אלה ליום.** ליום ראשון והדר כתיב ז' ימים אשה ריח ניחוח לה' ולא ידענא כמה להכי איצטריך כאלה דעל כרחך מהשתא תוקים תעשו ליום אשאר יומי: **מנופיה דקרא.** דמלבד עולת הבקר שמעי' דמוספין תדירין יקדמו: **אשר לעולת התמיד ל"ל.** פשיטא דעולת הבקר עולת התמיד היא אלא תלה לך טעם הקדמתה בתדירות כדי שתלמוד לשאר תדירין שיקדימו דמשום היא גופא ל"ל לפרושי טעמא: **מתני' כל המקודש מחבירו.** שיש בו צד ריבוי קדושה ממנו: **דם חטאת קודם לדם העולה.** אם שניהן שחוטין ועומדין ליזרק: **שהוא מרצה.** מכפר על חייבי כריתות הצריך ריצוי גדול: **איברי עולה קודמין.** בהקטרתן לאימורי חטאת אם נזרקו דמי שניהן: **מפני שהוא כולה כליל.** וצד ריבוי קדושה הוא זה למזבח: **על ד' קרנות.** ואשם ב' מתנות שהן ד' ולא על הקרנות: **ועל היסוד.** שפיכת שירים ובאשם לא מצינו שנאמרו: **מתן ארבע.** ב' מתנות שהן ד' ובכור אינו אלא מתנה אחת ואינו טעון סמיכה ונסכים כדאמרינן במנחות בפ' שתי מדות (דף צ:) כל הקרבנות כו': **מפני שהוא מין זבח.** זביחת סכין ועוף במליקה וזבחים חשיבי מפני שמצותן מרובה שכל הקרבנות באין מהן: **ויש בו קדשי קדשים.** לחלק גבוה ב' דברים דמו (ואיבריו) ואימוריו מה שאין כן בחטאת העוף שאין למזבח אלא דמה וביון דקדמה לחטאת העוף כל שכן לעולת העוף דהא חטאת העוף קודמת לעולת העוף כדקתני ואזיל: **שהן מיני דמים.** כפרתן מרובה: **שהוא בא על חטא.** והיינו קדושתו דמכפרת: **חטאת העוף קודמת לעולת העוף.** מקראי נפקא לן בגמרא: **וכן בהקדישה.** כשהוא מפרש את קינו קורא שם לחטאת תחילה: גמ'

משנה כָּל הַתָּדִיר מֵחֲבֵירוֹ, קוֹדֵם אֶת חֲבֵירוֹ. הַתְּמִידִין, קוֹדְמִין לְמוּסָפִין. מוּסְפֵי שַׁבָּת, קוֹדְמִין לְמוּסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ. מוּסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ, קוֹדְמִין לְמוּסְפֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר ׳מִלְבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת אֵלֶּה׳: **גמרא** מְנָא לָן. מְנָא לָן, דִּדְקָאמַר מַתָּנָא ׳מִלְבַד עוֹלַת הַבֹּקֶר׳. דִּילְמָא, תְּמִידִין הֵן דְּקָדְמוּ לְמוּסָפִין, מִשּׁוּם דְּתְדִירִי. מוּסָפִין לְמוּסָפִין, מְנָא לָן. אָמַר רַבִּי אִילְעָא, דְּאָמַר קְרָא ׳בָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים׳, אֵלֶּה כָּאֵלֶּה. וְהַאי, מִיבָּעֵי לֵיהּ לְגוּפֵיהּ. אִם כֵּן, נִיכְתּוֹב ׳אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם׳. אִי כָּתַב ׳אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים׳, הֲוָה אָמֵינָא, אֵלֶּה לְשִׁבְעַת הַיָּמִים (אֵין, מִידֵי אַחֲרִינָא לֹא). ׳לַיּוֹם׳ כְּתִיב. וְאַמַּאי אֵיטָא, ׳אֵלֶּה׳ לַיּוֹם. אֲבָל שְׁאָר יוֹמֵי, לֹא יָדַעְנָא כַּמָּה. אָמַר קְרָא ׳תַּעֲשׂוּ׳, שֶׁיִּהוּ כָּל הָעֲשִׂיּוֹת שָׁווֹת. אַבַּיֵי אָמַר, מְגוּפֵהּ דִּקְרָא. אִם כֵּן, לֵיטָא קְרָא ׳מִלְבַד עוֹלַת הַבֹּקֶר׳, וְתֵישְׁתּוֹק. ׳אֲשֶׁר לְעוֹלַת הַתָּמִיד׳, לָמָּה לִי. לְמֵימַר, דְּהַדְּ דְּתִדְירָא תִּיקְדּוֹם: **משנה** כָּל הַמְקוּדָּשׁ מֵחֲבֵירוֹ, קוֹדֵם אֶת חֲבֵירוֹ. דַּם הַחַטָּאת קוֹדֵם לְדַם הָעוֹלָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרַצֶּה. אֵיבְרֵי עוֹלָה קוֹדְמִין לְאֵימוּרֵי חַטָּאת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כָּלִיל לָאִישִׁים. חַטָּאת קוֹדֶמֶת לְאָשָׁם, מִפְּנֵי שֶׁדָּמָהּ נִיתָּן לְאַרְבַּע קְרָנוֹת עַל הַיְסוֹד. אָשָׁם קוֹדֵם לְתוֹדָה וְאֵיל נָזִיר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. תּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קוֹדְמִים לִשְׁלָמִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד וּטְעוּנִין לֶחֶם. הַשְּׁלָמִים קוֹדְמִין לִבְכוֹר, מִפְּנֵי שֶׁהֵן טְעוּנִין מַתָּן אַרְבַּע, [וּסְמִיכָה], וּנְסָכִים, וּתְנוּפַת חָזֶה וְשׁוֹק. הַבְּכוֹר קוֹדֵם לְמַעֲשֵׂר, מִפְּנֵי שֶׁקְּדוּשָּׁתוֹ מֵרֶחֶם, וְנֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים. הַמַּעֲשֵׂר קוֹדֵם לְעוֹפוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא זֶבַח, וְיֵשׁ בּוֹ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, דָּמוֹ וְאֵימוּרָיו. הָעוֹפוֹת קוֹדְמִין לַמְּנָחוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִינֵי דָּמִים. מִנְחַת חוֹטֵא קוֹדֵם לִמְנָחַת נְדָבָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בָּא עַל חַטָּא. חַטַּאת הָעוֹף קוֹדֶמֶת לְעוֹלַת הָעוֹף, וְכֵן בְּהַקְדִּישָׁהּ:

גמרא

כל התדיר. שנאמר מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד. תימה דבפרק תמיד נשחט (פסחים דף נח:) אמרינן מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד שנאמר העולה ראשונה ל"ל תיפוק לי מהכא וכי תימא דההוא לנדרים ונדבות והאי למוספין דמוספין קבוע להם זמן ונדרים ונדבות אפשר בכל יום ותדיר הא בפרק התכלת (מנחות דף מט.) מייתי בהדיא קרא דהעולה אמתני' דהתמידין אין מעכבין את המוספין דקאמר ה"ד אי דאית ליה [ולקדם] והתניא מנין שלא יהא דבר כו' ועוד קשה טפי בסוף הגוזל קמא (ב"ק דף קיא.) דריש מדכתיב מלבד איל הכפורים מכלל דכסף ברישא ופריך אלא מעתה מלבד עולת הבוקר מכלל דמוספין ברישא והתניא מנין שלא יהא דבר כו' הוה ליה למיפרך ממתני' דהכא דאדרבה דדריש מדכתיב מלבד עולת הבוקר מכלל דתמידין קודמין וליכא למימר נמי דאיצטריך קרא דהכא לציבור שאין להם תמידים ומוספין אלא כדי אחד מהם דמתני' לאו בכי האי גוונא איירי דומיא דסיפא דקתני דם חטאת קודם לדם עולה וליכא למימר דחד למצוה וחד לעכב דעיבובא ליכא כדאמר בפ' התכלת (מנחות דף מט.) וי"ל דהעולה עולה ראשונה להקדמת הקטרה דבהקטרה איירי וקרא דהכא להקדמת שחיטה דתעשו את אלה בעשייה דדם [איירי] והשתא ניחא דמייתי דרבא בפרק התכלת (שם) למימר דאפי' בהקטרה דלא תנן תמיד של שחר קודם א"נ משום דלשון שלא יהא דבר קודם משמע טפי עיבובא אתיא טפי מן משנה והשתא ניחא דלא מייתי בהגוזל קמא (ב"ק דף קיא.) ממתני' לאוכוחי על מלבד איל הכפורים דלא הוי כסף ברישא דלעולם כסף ברישא כיון דכתיב כסף קודם ואחר כך איל אבל הכא איירי בעשיית הדם וה"ק קרא מלבד עולת הבוקר שעשיתם כבר עבודת הדם תעשו את אלה אבל הקטרה דכתיב מקמי קרא דמלבד עולת הבוקר תהיה קודם התמיד דכולהו קראי דקמיה בהקטרה משתעי דהא כתיב בהו אשה ריח ולהכי איצטריך לאתויי מהעולה דאע"ג דהקטרת דמוספין כתיבי מקמי עולת הבקר הקטרת תמיד קודמת להן ה"נ הכא אע"ג דכסף כתיב מקמי מלבד איל הכפורים יכול להיות דאיל קודם מיהו קשה דקראי דקמי מלבד עולת הבוקר בעבודות דם [נמי] איירי כדכתיב לעיל מיניה ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם וכפרה בדם היא ועוד אמאי לא גמרינן הקטרה ודם מהדדי ומפרש ה"ר חיים דקרא דהעולה איצטריך לחביתין דמכל התדיר לא אתי דבכל יום איתנהו כתמיד וכן מוכח ביומא בפרק אמר להם הממונה (דף לד.) דקאמר איברים קודמין למנחה דתניא מנין שלא יהא דבר כו' ואמר רבא כו' ובמנחת חביתים איירי דאי במנחת נסכים תיפוק לי מדכתיב עולה ומנחה וקרא דהכא איצטריך ללמד על כל התדירין שקודמין מיהו אין מרויח כלל בזה יותר משאם נאמר דאיצטריך העולה לנדרים ונדבות ויש לתמוה אמאי לא נפקא לן דתמידים קודמין למוספין מדכתיב בתמיד בבקר שנאמר בו בבוקר למוסף שכתב בו ביום דמשמע בעיצומו של יום כדדרשינן [התם] (ג"ז שם) ביום לאחר ואמרינן נמי (פסחים דף נח.) מוספין בשש ואז אינו בקר והיינו יכולין לדחוק ולומר דאי לאו קרא דהעולה היינו מאחרין הקטרת תמיד עד אחר הקטרת המוסף כדמשמע בהגוזל קמא (ב"ק ד' קיא.) מדכתיב מלבד ותעשה בבוקר הוה מוקמינא לעבודת הדם אבל עדיין קשה כיון דכתיב העולה לאפוקי מהההיא סברא ל"ל קרא דמלבד לאשמועי' דתמידין קודמין למוספין לעבודת הדם תיפוק ליה מדכתיב בתמיד בבוקר ובמוספין ביום: **מנא** לן כדקתני טעמא. הכא ניחא שהטעם מפורש במשנה אבל בשמעתא קמייתא דמגילה (דף ב.) קשה דקאמר מנ"ל כדבעינן למימר קמן חכמים הקילו בו' ומה בכך אטו מש"ה לית ליה למיבעי מנ"ל מאחר שאותו הטעם אינו מפורש במשנה: **אשם** קודם לתודה ואיל נזיר מפני שהוא קדשי קדשים. הא דלא קאמר טעמא מפני שהוא מרצה משום דאיכא אשם נזיר ואשם מצורע דאין באין לכפר אלא להכשיר כדאמר בפ"ק דמנחות (ד' ד:) ומיהו גבי חטאת קאמר טעמא דמרצה אע"ג דאיכא נמי חטאת נזיר וחטאת מצורע דאין באין לכפר אלא להכשיר כדקאמר לעיל בפ"ק (דף ט:) הני עולות נינהו ויש לומר דלא סגי ליה בטעמא דמרצה משום דתודה ואיל נזיר מקודשין דטעונין לחם כדאמר בגמ': **מעשר** קודם לעופות מפני שהוא מין זבח. ויש בו קדשי קדשים דמו ואימוריו מה שאין כן בחטאת העוף שאין למזבח אלא דמה וביון דקדמה לחטאת העוף כל שכן לעולת העוף דהא חטאת העוף קודמת לעולת העוף כדקתני ואזיל כך פירש בקונטרס והאי טעמא ניחא בדם אבל אימורי מעשר דקדמי לעולת העוף מאי טעמא דאבולה מילתא קאמר דקודמים כדמוכח בגמרא ושמא באימורין סגי בטעמא דמין זבח:

דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה. הא דלא קאמר טעמא משום שדמה ניתן על ד' קרנות כדקאמר גבי אשם משום דכיון דדם עולה אתי מכח כליל כדאמר בגמרא לא סגי בטעמא דארבע קרנות: **הכא** בחטאת הלוים עסקינן. והא דקאמר מפני שמרצה בחטאת דעלמא:

דם עולה ואימורי חטאת איזה מהן קודם. לא דמיא לבעיין דלעיל דמיירי במכפר וכליל גופייהו והכא איירי באותו שבא מכח כליל ומכח מכפר: **דם** עולה ודם אשם איזה מהן קודם. דם אשם ואיברי דעולה דם אשם קודם דאשם מכפר בחטאת א"נ פשיטא ליה דאיברי עולה קודמין לדם אשם מפני שהן כליל ולא דמי לאיברי עולה ודם חטאת דחשיב דם חטאת משום דהוי אד' קרנות: **אבל** עולה לא. דעל כרחין למעוטי עולה אתא דאי עולה קודמת לאשם ליתני עולה וכל שכן חטאת דהא דם חטאת קודם לדם עולה: **לימא** מסייע ליה בשר קדשים קלים כו'. תימה דלא מייתי סייעתא מברייתא דלעיל בפ' ב' (דף כו.) דקתני גבי קדשים קלים פרכסה ויצתה לחוץ וחזרה פסולה ואמרי' עלה ש"מ בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים פסולה ומשני דילמא באליה ויותרת הכבד ושתי הכליות: **והא** דקא מיפלגי בשבר להודיעך כחו דר"ל. הוה מצי לאיפלוגי באימורין להודיעך כח דהיתירא:

ואין

גמ' מנהני מילי. דדם חטאת קודם לדם עולה ואיברי עולה קודמין לאימורי חטאת: **ופר שני בן בקר.** בחינוך הלוים כתיב בבהעלותך: **כבר נאמר.** באותה פרשה ועשה את האחד חטאת רישיה דקרא והלוים יסמכו את ידיהם וגו': **יכול תקדום חטאת לעולה לכל מעשיה.** כדכתיב ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה: **ופר שני.** משמע שיהא שני לו: **מתנה** קמייתא. דחטאת מכפרה ושלמה כפרה בדידה כדאמרן בפרק ב"ש (לעיל דף לח.) וכפר אע"פ שלא ניתן אלא אחת: **דכי עולה דמיא.** שלא הביאוה על חטא ואפ"ה (חטאת) קודם לעולה משום דשם חטאת קודם לעולה וה"ה לג' מתנות שבחטאת: **אימורי חטאת לא מכפרי.** שאין כפרה אלא בדם דם עולה לאו כליל הוא דאין כליל אלא באישים אבל מכח כליל קאתי שהאיברים יהיו כליל: ה"ג או דילמא דם אשם קדים דמכפר: **לאימורי חטאת לא קדמי.** דחטאת חמורה מאשם כדקתני מתני': **שדמה ניתן.** אלמא באימורין קאי דאי בדם קאי שהיא ניתנית מיבעי ליה: **יש לו קיצבה.** לדמיו דכתיב (ויקרא ה) בכסף שקלים אבל חטאת כל דהו: **שלמים ישנן בציבור.** כבשי עצרת: **דמים אחרים.** חטאת ועולה באין עמו חובה: **זו קודמת לזו.** לעיל מיניה איירי בתודה ואיל נזיר: **לפניו ולאחריו.** דתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין וילפינן בבכורות (דף ס:) מקראי: **שכן קדשי קדשים.** אפילו אכילת אדם שבהן קדשי קדשים הוא: **פסולין.** ואע"ג דלענין מעילה לפני זריקת דמים לא קדישי לענין איפסולי ביוצא קדשי קדשים נינהו: **ותנא תונא.** ותנא תנא דידן סייעתא למילתא: **אלא דם מיהא איתיה.** ולא ה"ל למיתני אלא ואימוריו קדשי קדשים מה שאין כן בעופות אלא להכי נקט דמו בהדי אימוריו לאשמועינן דכי הדדי קדשי בשעה שזה קרוי קדשי קדשים קרוי גם זה קדשי קדשים: **ומה דמו מיפסיל ביוצא אף אימוריו מיפסלו ביוצא.** דהא קדשי קדשים קרי להו: ה"ג בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים חוץ לקלעים: **הואיל וסופו לצאת.** שהרי אכילתן בכל העיר: **לא הגיע זמנו לצאת.** דאכתי לא אישתרי באכילה: **ע"כ לא פליגי אלא בבשר.** בההוא הוא דמכשר רבי יוחנן משום דסופו לצאת: **הוא הדין דאימורין.** מכשר שזריקה עושה אותו קדשי קדשים והאי דפריש משום דסופו לצאת הש"ס קמפרש ליה ולא מילתיה דרבי יוחנן היא: **אין מועלין בהן.** אפי' לאחר זריקה דלא מהניא בהו זריקה להכי למיקבעינהו במעילה:

ואין

גמרא מְנָא הָנֵי מִילֵי, דְּתָנוּ רַבָּנָן ״וּפַר שֵׁנִי בֶּן בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת״. אִם בָּא לִלְמֹד שֶׁהֵן שְׁנַיִם, הֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר ״וְעָשָׂה אֶת הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת הָאֶחָד עֹלָה״. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״וּפַר שֵׁנִי בֶּן בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת״. שֶׁיָּכוֹל שֶׁתְּהֵא חַטָּאת קוֹדֶמֶת לְכָל מַעֲשֶׂה עוֹלָה, תַּלְמוּד לוֹמַר ״וּפַר שֵׁנִי בֶּן בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת״. אִי ״פַּר שֵׁנִי״, יָכוֹל תְּהֵא עוֹלָה קוֹדֶמֶת לְחַטָּאת לְכָל מַעֲשֶׂה, תַּלְמוּד לוֹמַר ״וְעָשָׂה אֶת הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת הָאֶחָד עוֹלָה״. הָא כֵּיצַד, דַּם חַטָּאת קוֹדֵם לְדַם עוֹלָה מִפְּנֵי שֶׁמְּרַצֶּה: אֵיבְרֵי עוֹלָה כו': וְאַמַּאי, מַתָּנָה קַמַּיְיתָא דִּמְכַפְּרָה, תִּיקְדּוֹם, וְהָנֵךְ לֹא. אָמַר רַבִינָא, הָכָא בְּחַטַּאת הַלְוִיִּם עָסְקִינַן. וְאַף עַל גַּב דְּכִי עוֹלָה דָּמֵי, קָאָמַר רַחֲמָנָא, הֵיא תִּיקְדּוֹם. בְּמַעֲרָבָא אָמְרִי, הוֹאִיל וְהִתְחִיל בְּמַתָּנוֹת, גּוֹמֵר: אֵיבָעְיָא לְהוּ, דַּם חַטָּאת וְאֵיבְרֵי עוֹלָה, אֵיזֶה מֵהֶן קוֹדֵם. דַּם חַטָּאת קוֹדֵם מִפְּנֵי שֶׁמְּרַצֶּה, אוֹ דִילְמָא אֵיבְרֵי עוֹלָה קוֹדְמִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כָּלִיל לָאִישִׁים. תָּא שְׁמַע, ״דַּם חַטָּאת קוֹדֵם לְדַם עוֹלָה״. לְדַם עוֹלָה, הוּא דְּקָדֵים. לְאֵיבְרֵי עוֹלָה, לֹא קָדֵים. אַדְרַבָּה, מִפֵּיפָא ״אֵיבְרֵי עוֹלָה קוֹדְמִין לְאֵימוּרֵי חַטָּאת״. לְאֵימוּרֵי חַטָּאת, הוּא דְּקָדֵים. לְדַם חַטָּאת, לֹא קָדֵים. אֶלָּא, מֵהָא לֵיכָּא לְמִשְׁמַע מִינַּהּ: אֵיבָעְיָא לְהוּ, דַּם עוֹלָה וְאֵימוּרֵי חַטָּאת, אֵיזֶה מֵהֶן קוֹדֵם. דַּם עוֹלָה קוֹדֵם, דְּקָאָתֵי מִכֹּחַ כָּלִיל. אוֹ דִילְמָא, אֵימוּרֵי חַטָּאת קוֹדְמִין, דְּקָאָתֵי מִכֹּחַ מְכַפֵּר. תָּא שְׁמַע, ״דַּם חַטָּאת קוֹדֵם לְדַם עוֹלָה״. דַּם חַטָּאת, הוּא דְּקָדֵים לְדַם עוֹלָה. אֲבָל אֵימוּרֵי חַטָּאת, לֹא. אַדְרַבָּה, מִפֵּיפָא ״אֵיבְרֵי עוֹלָה קוֹדְמִין לְאֵימוּרֵי חַטָּאת״. אֵיבְרֵי עוֹלָה, הוּא דְּקָדְמִי לְאֵימוּרֵי חַטָּאת. אֲבָל דַּם עוֹלָה, לֹא. אֶלָּא, מֵהָא לֵיכָּא לְמִשְׁמַע מִינַּהּ: אֵיבָעְיָא לְהוּ, דַּם עוֹלָה וְדַם אָשָׁם, אֵיזֶה מֵהֶן קוֹדֵם. דַּם עוֹלָה קוֹדֵם, דְּקָאָתֵי מִכֹּחַ כָּלִיל. אוֹ דִילְמָא, דַּם אָשָׁם קוֹדֵם, (דְּקָאָתֵי מִכֹּחַ) דְּמִכַּפֵּר. תָּא שְׁמַע, ״דַּם חַטָּאת קוֹדֵם לְדַם עוֹלָה״, אֲבָל דַּם אָשָׁם, לֹא. בְּדִין הוּא דְּאֵיבָעֵי לְמֵיתְנֵי ״דַּם אָשָׁם״, וְאֵידֵי דְּבָעָא לְמֵיתְנֵי סֵיפָא, ״אֵיבְרֵי עוֹלָה קוֹדְמִין לְאֵימוּרֵי חַטָּאת״, דְּאִי תָּנָא ״לְאֵימוּרֵי אָשָׁם״, הֲוָה אָמֵינָא, לְאֵימוּרֵי אָשָׁם הוּא דְּקָדְמִי, לְאֵימוּרֵי חַטָּאת לֹא קָדְמִי. מִשּׁוּם הָכִי תָּנָא ״חַטָּאת״. תָּא שְׁמַע, ״חַטָּאת קוֹדֶם לָאָשָׁם״. חַטָּאת הוּא דְּקָדְמָה לֵיהּ לָאָשָׁם. אֲבָל עוֹלָה, לֹא. מַאי לָאו, דָּם. לֹא, אֵאֵימוּרִים. דַּיְקָא נַמִי, דְּקָתָנֵי ״מִפְּנֵי שֶׁדָּמָהּ נִיתָּן״, שְׁמַע מִינַּהּ: חַטָּאת קוֹדֶמֶת כו': אַדְרַבָּה, אָשָׁם קָדֵים, שֶׁכֵּן יֶשׁ לוֹ קִיצְבָה. אֲפִילּוּ הָכִי, רִיבּוּי דְּמִזְבֵּחַ עָדִיף: אָשָׁם קוֹדֵם לְתוֹדָה כו': אַדְרַבָּה, הַתּוֹדָה וְאַיִל נָזִיר קָדְמִי, שֶׁכֵּן טְעוּנִין לֶחֶם. אֲפִילּוּ הָכִי, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, עֲדִיפִי: תּוֹדָה וְאַיִל נָזִיר כו': אַדְרַבָּה, שְׁלָמִים קָדְמִי, שֶׁכֵּן יֶשְׁנָן בְּצִיבּוּר כְּבִיחִיד. אֲפִילּוּ הָכִי, נֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד, עֲדִיפִי. אִיבָּעְיָא לְהוּ, תּוֹדָה וְאַיִל נָזִיר, אֵיזֶה מֵהֶן קוֹדֵם. תּוֹדָה קָדְמָה, שֶׁכֵּן טְעוּנָה אַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם. אוֹ דִילְמָא, אַיִל נָזִיר קוֹדֵם, שֶׁכֵּן יֵשׁ עִמּוֹ דָּמִים אֲחֵרִים. תָּא שְׁמַע, זוֹ קוֹדֶמֶת לָזוֹ, שֶׁזּוֹ טְעוּנָה אַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם, וְזוֹ אֵינָהּ טְעוּנָה אֶלָּא שְׁנֵי מִינֵי לֶחֶם: הַשְׁלָמִים קוֹדְמִין לַבְּכוֹר כו': אַדְרַבָּה, בְּכוֹר קוֹדֵם, שֶׁכֵּן קְדוּשָׁתוֹ מֵרֶחֶם וְנֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים. אֲפִילּוּ הָכִי, מִצְוֹת יְתֵירוֹת, עֲדִיפִי: הַבְּכוֹר קוֹדֵם כו': אַדְרַבָּה, מַעֲשֵׂר קוֹדֵם, שֶׁכֵּן מְקֻדָּשׁ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו. אֲפִילּוּ הָכִי, קְדוּשָׁה מֵרֶחֶם עֲדִיפָא: מַעֲשֵׂר קוֹדֵם לָעוֹפוֹת כו': אַדְרַבָּה, עוֹפוֹת קָדְמִי, שֶׁכֵּן קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. אֲפִילּוּ הָכִי, מִין זֶבַח, עָדִיף. אָמַר רַבִינָא בַּר שִׁילָא, אֵימוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, שֶׁיָּצְאוּ לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, פְּסוּלִין. וְתָנָא תּוּנָא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא זֶבַח, וְיֶשְׁנוֹ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, דָּמָיו וְאֵימוּרִין. בִּשְׁלָמָא ״אֵימוּרִין״, לֵיתַנְהוּ בָּעוֹפוֹת. אֶלָּא דָּם, מִיהָא אִיתֵיהּ. אֶלָּא, לָאו קָא מַשְׁמַע לָן, אֵימוּרִין כִּי דָּמוֹ. מַה דָּמוֹ לִפְנֵי זְרִיקָה, אַף אֵימוּרִין קוֹדֶם זְרִיקָה, וְקָא קָרֵי לְהוּ ״קָדְשֵׁי קָדָשִׁים״. וּמַה דָּמוֹ מִיפְסַל בְּיוֹצֵא, אַף אֵימוּרִין מִיפְסְלִי בְּיוֹצֵא. נִיָּמָא מְסַיֵּיעַ לֵיהּ, בָּשָׂר קָדָשִׁים קַלִּים, שֶׁיָּצָא לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בָּשֵׂר. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר, פְּסוּל. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר בָּשֵׂר, הוֹאִיל וְסוֹפוֹ לָצֵאת. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר פְּסוּל, עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לָצֵאת. עַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי, אֶלָּא בְּבָשָׂר. אֲבָל בְּאֵימוּרִין, לֹא. הוּא הַדִּין, דְּבַאֵימוּרִין נַמִי פְּלִיגִי. וְהָא דְּקָא מִיפַּלְגִי בַּבָּשָׂר, לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דְּרֵישׁ לָקִישׁ, דַּאֲפִילּוּ בָּשָׂר דְּסוֹפָהּ לָצֵאת, אָמַר, עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לָצֵאת. לֵימָא כְּתַנָּאֵי. אֵימוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁיָּצְאוּ לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן,

ואין

ואין חייבין עליהן משום פיגול. דהוי להו כמי שלא נזרק עליהן הדם ולא קרבו כל מתירידן: **ומשום נותר.** דאין נותר אלא בשבר באבילה בתוך זמנו כדכתיב (ויקרא יז) ביום זבחכם יאכל וממחרת וגו': **ומשום טומאת הגוף.** כדאמרי' במנחות (דף כה:) הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה שאין ניתר לטהורין אין חייבין עליו משום טומאה ואימורין דאיתרבו לטומאה מאשר לה' דומיא דבשר איתרבו דלאחר זריקה הוא דמחייב עלייהו ולא לפני זריקה והני לא אהניא להו זריקה: **מאי לאו בהדר עיילינהו.** דהוו לגואי בשעת זריקה פליגי ואפי' הכי קאמר ר"א דלא אהניא להו זריקה משום דאיפסילו ביוצא: **בדאיתנהו אבראי.** בשעת זריקה: **והא רב פפא הוא דאמר.** במנחות בפרק התכלת (דף מז:) גבי שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה דפליגי נמי ר"א ורבי עקיבא: **בדאיתנהו אבראי כ"ע לא פליגי.** דלא מהניא להו זריקה: **דלאו גופיה דיזבחא הוא.** דבזריקת כבשים קא מישתרו דלאו גופייהו הוא הלכך כל דאיתנהו אבראי מודה ר"ע דלא מהניא להו זריקה: **מנחות ישנן בצבור.** מנחת העומר ושתי הלחם. עוף אינו בצבור דתניא (תמורה דף יד) והקריב היחיד מביא עוף ואין צבור מביאין עוף: **מנחת חוטא היא דקודמת למנחת נדבה.** משום דמכפרת אבל מנחת סוטה לא: **והא נמי.** דסוטה באה על חטא: **והקריב את אשר לחטאת וגו'.** בשמיעת הקול כתיב: **זה בנה אב.** תלה טעם הקדמתו בשביל שם חטאת: **חטאת בהמה לעולת בהמה מדרבי רחמנא.** דתניא לעיל ופר שני בן בקר וגו': **חטאת העוף לעולת בהמה.** כגון יולדת עשירה כבש בן שנתו לעולה ובן יונה או תור לחטאת (ויקרא יב): **כל מקום שנתחלפה חטאת.** והעופות באין תחתיה בדלות כגון במטמא מקדש (ויקרא ה) דעיקרו חטאת בהמה ובדלות נתחלפה שתי תורים: **חטאת קודמת.** דכתיב לחטאת ראשונה משום דעיקר חטאת הוא: **וכאן.** ביולדת שהעוף תחת עולה הוא בא והבהמה עיקר היתה עולה קודמת כדכתיב בה אחד לעולה ואחד לחטאת: **וכל מקום ששנים באים תחת אחד חטאת קודמת.** כגון במטמא מקדש שתי העופות תחת חטאת אחד הן באין שהרי בעשירות לא היה מחוייב אלא חטאת וכאן ביולדת שאין בא תחת הבהמה אלא עוף העולה דאילו בעשירות נמי הוה מתיא עוף לחטאת עם עולת בהמה: **עולה קודמת.** אלמא עולה של בהמה יולדת קודמת לחטאת שהרי אף חליפין קודמין לחטאת ומתניתין תנן חטאת העוף קודמת לעולת בהמה: **למקראה הקדימה הכתוב.** שתהא נקראת בענין תחילה אבל בעבודתן חטאת קודמת וכדאמרן מזה בנה אב:

מאי

ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא. האי דאין חייבין 9 משום טומאה נראה דהיינו טעמא כדאמר לעיל בסוף ב"ש (דף מה:) בהוכשר ליקרב וזה אין ראוי ליקרב עד אחר זריקה ובקונטרס פי' טעם אחר: **והא** רב פפא הוא דאמר בדאיתנהו אבראי דב"ע ל"פ. מילתיה דרב פפא בפרק התכלת (מנחות דף מז:) גבי שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה וס"ד דאין חילוק בין זה לזה: **מנא** הני מילי דת"ר כו'. לעיל גבי דם חטאת קודם לדם עולה ניחא דבעי קרא אע"ג דמפ' טעמא במתני' משום דאיכא תרי קראי חד דמשמע דחטאת קודמת וחד דמשמע דעולה קודמת אבל הכא קשה ל"ל קרא תיפוק לי משום דחטאת העוף מרצה כיון דלית בה הקטרה לא מהני בה האי טעמא:

חטאת בהמה קודמת לעולת בהמה. וא"ת הא תנא ליה רישא דם חטאת קודם לדם עולה וי"ל דאיצטריך לאשמועי' אפי' בעולה הבאה לשם חטאת כדקתני וכן בהקדישה: **חטאת** העוף לעולת בהמה מזה בנה אב. והא דאמרי' בפ' תמיד נשחט (פסחים נט.) זה בנה אב לכל החטאות שיקדמו לעולות וקיימא לן דאפילו חטאת העוף לעולת בהמה קשה קצת הלשון דמאי קאמר וקיימא לן כו' הא לא משמע מבנין אב טפי אלא הך מילתא לחודה ועוד קשה הא דקאמר לכל החטאות:

למקראה הקדימה הכתוב. פירש בקונט' שתהא נקראת בענין תחילה ותימה מה חידוש הוא זה ומפרש ה"ר חיים להקדישה תחילה שיקדיש העולה קודם החטאת אבל להקריב חטאת קודמת והא דתנן וכן בהקדישה מתני' לא מיירי ביולדת אע"ג דמשמע קצת דאכל מה דתנן חטאת קודמת לעולה בהקרבה בכל הנהו וכן בהקדישה וקשה לפי' מהא דאמרינן בערכין פרק האומר משקלי עלי (דף כא.) חייבי חטאות אין ממשכנין אותן חייבי עולות ממשכנין אותן ופעמים שחייבי עולות אין ממשכנין אותן ופריך מאי נינהו אי נימא עולת יולדת פי' דא"צ למשכנה משום דאי אפשר לה להביא חטאת עד שתביא עולתה והאמר רבא למקראה הקדימה הכתוב ואי כפירוש ה"ר חיים כיון דצריכה להקדיש עולה קודם לחטאת א"כ

א"צ למשכן ועל כרחה תביא שתיזקן:

מאי

וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּיגּוּל, נוֹתָר, וְטָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מוֹעָלִין בָּהֶן, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּיגּוּל, נוֹתָר, וְטָמֵא. מַאי לָאו, בְּדַהֲדַר עַיְּילִינְהוּ, פְּלִיגִי. וּבְהָא פְּלִיגִי, דְּמַר סָבַר, מִיפַּסְלִי בְּיוֹצֵא. וּמַר סָבַר, לֹא מִיפַּסְלִי בְּיוֹצֵא. אָמַר רַב פָּפָּא, בְּדַהֲדַר עַיְּילִינְהוּ, כּוּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי. וְהָכָא, בְּדְאִיתַנְהוּ אַבְרָאי, פְּלִיגִי. וּבְהָא פְּלִיגִי, דְּמַר סָבַר, אֵין זְרִיקָה מוֹעֶלֶת לַיּוֹצֵא. וּמַר סָבַר, זְרִיקָה מוֹעֶלֶת לַיּוֹצֵא. וְהָא רַב פָּפָּא הוּא דְּאָמַר, בְּדְאִיתַנְהוּ אַבְרָאי, כּוּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי. בְּדַעַיְּילִינְהוּ לְגַוָּאי, פְּלִיגִי. הָנֵי מִילֵּי, גַּבֵּי שְׁתֵּי לֶחֶם, דְּלָאו גּוּפֵיהּ דְּזִיבְחָא. אֲבָל אֵימוּרִין, דְּגוּפֵיהּ דְּזִיבְחָא הוּא, בְּדְאִיתַנְהוּ אַבְרָאי פְּלִיגִי: עוֹפוֹת קוֹדְמִין כו': אַדְרַבָּה, מְנָחוֹת קוֹדְמוֹת, שֶׁכֵּן יֶשְׁנָן בְּצִיבּוּר כְּבָיְחִיד. אֶפִילּוּ הָכִי, מִינֵי דָמִים, עֲדִיפִי: מִנְחַת חוֹטֵא כו': אַדְרַבָּה, מִנְחַת נְדָבָה קוֹדֶמֶת, שֶׁכֵּן טְעוּנָה שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה. אֶפִילּוּ הָכִי, מִנְחַת חוֹטֵא הַבָּאָה עַל חַטָּא, עֲדִיפָא, דְּמִכַּפֶּרֶת. אִיבַּעְיָא לְהוּ, מִנְחַת סוֹטָה וּמִנְחַת נְדָבָה, אֵיזוֹ מֵהֶן קוֹדֶמֶת. מִנְחַת נְדָבָה קָדְמָה, שֶׁכֵּן טְעוּנָה שֶׁמֶן (וְ)וּלְבוֹנָה. אוֹ דִלְמָא, מִנְחַת סוֹטָה קָדְמָה, שֶׁכֵּן בָּאָה לִבְרֵר עָוֹן. תָּא שְׁמַע, 'מִנְחַת חוֹטֵא קוֹדֶמֶת לְמִנְחַת נְדָבָה'. מִנְחַת חוֹטֵא, הוּא דְּקָדְמָה לְמִנְחַת נְדָבָה. הָא מִנְחַת סוֹטָה, לֹא. מִי קָתָנֵי מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְכַפֶּרֶת, 'מִפְּנֵי שֶׁהִיא בָּאָה עַל חַטָּא' קָתָנֵי. וְהָא נַמִּי, בָּאָה עַל חַטָּא: תָּא שְׁמַע, 'וֹ קוֹדֶמֶת לָוֹ, שֶׁוֹּ בָּאָה מִן הַחִיטִּין, וְוֹ בָּאָה מִן הַשְּׂעוֹרִין'. מַאי לָאו, מִנְחַת נְדָבָה לְמִנְחַת סוֹטָה. לֹא, מִנְחַת חוֹטֵא לְמִנְחַת סוֹטָה. תִּיפּוֹק לִי, דְּהָא מְכַפֶּרֶת, וְהָא לֹא מְכַפֶּרֶת. וְאֶלָּא מַאי, מִנְחַת נְדָבָה. תִּיפּוֹק לִי דְּוֹ טְעוּנָה שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה, וְוֹ אֵינָהּ טְעוּנָה שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה. אֶלָּא, חַד מִתְּרֵי טַעֲמֵי [נָקִיט]: חַטַּאת הָעוֹף קוֹדֶמֶת כו': מְנָא הָנֵי מִילֵּי, דְּתָנוּ רַבָּנָן, 'וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לַחַטָּאת רִאשׁוֹנָה'. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר, שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר לְלַמֵּד שֶׁתִּקְרַב רִאשׁוֹנָה, הֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר 'וְאֶת הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה'. אֶלָּא, זֶה בָּנָה אָב, לְכָל חַטָּאוֹת, שֶׁיְּקַדְּמוּ לְעוֹלָה הַבָּאוֹת עִמָּהֶן. בֵּין חַטַּאת הָעוֹף לְעוֹלַת הָעוֹף, בֵּין חַטַּאת בְּהֵמָה לְעוֹלַת בְּהֵמָה, וַאֲפִילּוּ חַטַּאת הָעוֹף לְעוֹלַת בְּהֵמָה. הִלְכָךְ חַטַּאת הָעוֹף לְעוֹלַת הָעוֹף, מ'וְאֶת הַשֵּׁנִי'. חַטַּאת בְּהֵמָה לְעוֹלַת בְּהֵמָה, מִדְּרַבִּי רַחֲמָנָא חַטַּאת הָעוֹף לְעוֹלַת בְּהֵמָה, מ'זֶה בָּנָה אָב'. תָּא שְׁמַע, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, כָּל מָקוֹם שֶׁנִּתְחַלְּפָה חַטָּאת, חַטַּאת קוֹדֶמֶת. וְכָאן (בְּיוֹלֶדֶת) עוֹלָה קוֹדֶמֶת. כָּל מָקוֹם שֶׁבָּא עַל חַטָּא, חַטָּאת קוֹדֶמֶת. וְכָאן עוֹלָה קוֹדֶמֶת. וְכָל מָקוֹם שֶׁשְּׁנַיִם בָּאִים תַּחַת חַטָּאת, חַטָּאת קוֹדֶמֶת. וְכָאן עוֹלָה קוֹדֶמֶת. אָמַר רָבָא, לְמִקְרָאָה הִקְדִּימָהּ הַכָּתוּב: תָּא שְׁמַע, פָּרִים קוֹדְמִין לְאֵילִים, וְאֵילִים קוֹדְמִין לִכְבָשִׂים, כְּבָשִׂים לִשְׂעִירִים.

מאי

מאי לאו דחג. תימה מאי קשיא דלמא לא מיירי בדם אלא באברי עולה דקודמין לאימורי חטאת כדתנן:

חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזה מהן קודם. וכעין בעיא זו איכא למיבעי אבדתו ואבדת חבירו וכיבוד אב ואם למ"ד משל בן בפ"ק דקדושין (דף לב.) איזה מהן קודם תקדום אבדתו איכא כיבוד אב ואם [דקודם] למ"ד דמשל בן תקדום אב ואם איכא אבדת חבירו דאמר באלו מציאות (ב"מ דף לב.) אפילו אמר ליה אביו אל תחזיר לא ישמע לו כו' תקדום אבידת חבירו איכא אבידתו דקודמת לאבידת חבירו: **תקדום** חטאת העוף איכא מעשר דקדים ליה. תימה תקדום חטאת העוף מק"ו ומה עולת בהמה שהיא חמורה וכולה כליל ומין זבח קודמת למעשר חטאת העוף קודם לה מעשר שאינו כליל ועולת בהמה קודמת לו אינו דין שחטאת העוף קודם לה וכי האי ק"ו אמרי' סנהדרין (דף לה:) דרציחה דוחה שבת מק"ו ומה עבודה שדוחה שבת רציחה דוחה אותה שבת שנידחת מפני עבודה אינו דין שתהא רציחה דוחה אותה וי"ל דחידוש הוא הא דחטאת העוף קודם לעולה ולא גמרי' מיניה: **חוץ** מאשם מצורע מפני שהוא בא להכשיר. ואם תאמר אדרבה חטאת מצורע עדיף דאכשורי ומכפר וי"ל כיון דמתן בהונות מדם האשם הוה חשיב ליה מכשיר טפי א"נ האי כל חטאות שבתורה דקתני לאו בחטאת הבאה עם האשם קאמר אלא בשאר חטאות:

שלמים של אמש וחטאת ואשם של יום שלמים של אמש קודמין. פי' בקונטרס דזלזול הוא להשהותם כל כך שצורת הבשר מתקלקלת ועל חנם דחק אלא היינו טעמא דשלמים של אמש אין להם היתר (אנינות) אלא עד הלילה וחטאת ואשם של יום עד הבקר דנאכלין ליום ולילה:

וחכמים אומרים חטאת קודמת. והוא הדין אשם דקדש קדשים: **צלויין** שלוקין ומבושלין. אף על גב דקתני שלוקין והדר תני מבושלין מ"מ שלוקה הוי טפי מבישול כדמוכח בפרק כל הבשר (חולין דף קיא.) גבי כבד דקאמר שלוקה אוסרת ונאסרת:

תדיר ומקודש איזה מהן קודם. פירש בקונטרס כגון דם עולת תמיד ודם חטאת וקשה דבריש פירקין פרשינן דמלבד עולת הבוקר בעבודת הדם איירי ונראה כלשון אחר שפי' בקונטרס עולת מוספי ר"ח ופר העדה וא"ת תפשוט ממתניתין דתנא מוספי שבת קודמין למוספי ר"ח דמשמע אפילו עולת מוסף של שבת לחטאת מוסף של שבת ר"ח וי"ל כיון דעולת מוסף דשבת קודמת לעולת מוסף דר"ח משום דתדירה קודמת נמי לחטאת שהשוה הכתוב עולה דמוסף עם החטאת:

מַאי לָאו, דְּחָג. לֹא, לְעֻלָּה. פָּרִים קוֹדְמִין לְאֵילִים, שֶׁכֵּן נִתְרַבּוּ בְּנֶסָכִים. וְכֵן אֵילִים לִכְבָשִׂים. כְּבָשִׂים לִשְׂעִירִים, שֶׁכֵּן נִתְרַבּוּ בְּאַלְיָה. תָּא שְׁמַע, פַּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ קוֹדֵם לְפַר הָעֲלַם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר. פַּר הָעֲלַם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר, קוֹדֵם לְפַר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. פַּר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, קוֹדֵם לְשָׂעִירֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, דְּאַף עַל גַּב דְּפַר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים עוֹלָה, וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים חַטָּאת. וְאֵימָא, מֵרִישָׁא פַּר הָעֲלַם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר קוֹדֵם לְפַר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. בְּחַד מִינָא, מִיהָא לָא קָאָמְרִינַן דְּחַטָּאת קָדְמָה. כִּי קָאָמְרִינַן, בְּתְרֵי מִינֵי. אַשְׁכְּחָן עוֹלָה דְּקָדְמָה לְחַטָּאת. אָמְרִי בְּמַעֲרָבָא מִשְׁמֵיהּ דְּרָבָא בַּר מָרִי, חַטַּאת עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים חָסֵר א', 'לַחַטָּת' כְּתִיב. רַבִינָא אָמַר, 'כַּמִּשְׁפָּט' כְּתִיב בְּהוּ. הַשְׁתָּא דְּאָתֵית לְהָכִי, אֲפִילּוּ תֵּימָא, פָּרִים דְּחַג נַמִּי 'כְּמִשְׁפָּטָם' כְּתִיב בְּהוּ: אִיבַּעְיָא לְהוּ, חַטַּאת הָעוֹף, וְעוֹלַת בְּהֵמָה, וּמַעֲשַׂר, אֵיזוֹ מֵהֶן קוֹדֶם. תִּיקְדּוֹם חַטַּאת הָעוֹף, אִיבָּא מַעֲשַׂר דְּקָדְמָה לֵיהּ. לִיקְדְּמוּ עוֹלַת בְּהֵמָה, אִיבָּא מַעֲשַׂר, דְּקָדְמָה לֵיהּ. תִּיקְדּוֹם עוֹלַת בְּהֵמָה, אִיבָּא חַטַּאת הָעוֹף, דְּקָדְמָה לָהּ. הָכָא תַּרְגִּימוּ, מִין זֶבַח, עָדִיף. בְּמַעֲרָבָא אָמְרִי, עֵיילָא בָּהּ עוֹלַת בְּהֵמָה בְּחַטַּאת הָעוֹף, וְאַגְּבַהְתָּהּ מִמַּעֲשֵׂר: **משנה** כָּל הַחַטָּאוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה קוֹדְמוֹת לָאֲשָׁמוֹת, חוּץ מֵאֲשַׁם מְצוֹרָע, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בָּא עַל הֶכְשֵׁר. כָּל הָאֲשָׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, בְּאֵין בְּנֵי שְׁתַּיִם, וּבְאֵין בְּכֶסֶף שְׁקָלִים. חוּץ מֵאֲשַׁם נָזִיר וַאֲשַׁם מְצוֹרָע, שֶׁהֵן בְּאֵין בְּנֵי שְׁנָתָן, וְאֵין בְּאֵין בְּכֶסֶף שְׁקָלִים. כְּשֵׁם שֶׁקּוֹדְמִין בְּהַקְרָבָתָן, קוֹדְמִין בַּאֲכִילָתָן. שְׁלָמִים שֶׁל אָמֶשׁ, וּשְׁלָמִים שֶׁל יוֹם, שֶׁל אָמֶשׁ קוֹדְמִין לְשֶׁל יוֹם. שְׁלָמִים שֶׁל אָמֶשׁ, חַטָּאת וְאָשָׁם שֶׁל הַיּוֹם, שְׁלָמִים שֶׁל אָמֶשׁ קוֹדְמִין, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, חַטָּאת קוֹדֶמֶת מִפְּנֵי שֶׁהִיא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. וְכוּלָּן, הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִין לְשַׁנּוֹת בַּאֲכִילָתָן, לְאָכְלָן צְלוּיִן, וּשְׁלוּקִין וּמְבוּשָׁלִין, לָתֵת לְתוֹכָן תִּבְלֵי חוּלִין וְתִבְלֵי תְרוּמָה, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, לֹא יִתֵּן לְתוֹכָן תִּבְלֵי תְרוּמָה, שֶׁלֹּא יָבִיא הַתְּרוּמָה לִידֵי פְּסוּל: **גמרא** אִיבַּעְיָא לְהוּ, תָּדִיר וּמְקוּדָּשׁ, אֵיזֶה מֵהֶם קוֹדֵם. תָּדִיר קוֹדֵם, מִשּׁוּם דְּתָדִיר. אוֹ דִלְמָא, מְקוּדָּשׁ קָדִים, דְּקָדֵישׁ. תָּא שְׁמַע, תְּמִידִין קוֹדְמִין לְמוּסָפִין,

מאי לאו דמוספי החג. דשעירים הוי חטאת וכבשים עולה וקתני כבשים קודמין: **לא נדבה.** ושניהם עולה: **ומעמא מאי קדמו פרים לאילים כו' שכן נתרבו בנסכים.** פר שלשה עשרונים ואיל שני עשרונים וכבש עשרון: **שכן נתרבו באליה.** לענין אימוריו ואע"ג דהשתא בעולה קיימינן שכולה כליל מיהו צד ריבוי למזבח אשכחן ביה גבי שלמים וחטאת: **פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר.** מפורש טעם בהוריות פ"ב (דף יג.) כאשר שרף הפר הראשון ראשון יהא לפר העדה לכל מעשיו: **פר העלם דבר קודם לפר עבודה זרה.** שזה חטאת וזה עולה ואמרן לעיל חטאת קודמת: **פר עבודה זרה קודם לשעיר עבודה זרה.** אלמא יש עולה קודמת לחטאת: **ואימא מרישא.** כלומר אדמותבת מסיפא סייעין מרישא דקתני פר העלם דבר [קודם] לפר עבודה זרה: ומשני **לה בחד מינא לא קאמרי'.** דהא ודאי ניחא לי דבחד מינא חטאת קדמה: **כי אמרי' בתרי מיני.** קשיא לן דקאמרת מין קטן של חטאת קודם למין גדול של עולה כדקאמרת ואפי' חטאת העוף לעולת בהמה והא הכא דפר עולה קודם לשעיר חטאת: **לחטת כתיב.** בפרשת שלח לך והיה אם מעיני העדה נעשתה בשגגה וגו' [וכתיב התם ושעיר אחד לחטת חסר א' לומר שאינו כשאר חטאות שכל חטאת שבתורה הבאה עם עולה חטאת קודמת וזו עולה קודמת]: **כמשפט כתיב.** בההוא קרא ומנחתו ונסכו כמשפט משמע כמשפט סדר מקראו כך סדר עבודתו ופר ברישא כתיב: **אפילו תימא פרים וכבשים דמוספי החג.** דך מתניתין דתניא לעיל כבשים קודמין לשעירים לא תקשה דכמשפט כתיב בהו ומשמע כסדר האמור בענין ושעירי' כתובים אחרונים: **חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר בהמה.** שלשתן עומדין: **הכא תרנימו.** בבבל: **מין זבח עדיף.** ויקדים מעשר ואח"כ חטאת ועולה דאילו עולת בהמה לא מצי קדמה לחטאת העוף מגזירת הכתוב: **עיילא בה חשיבות דעולת בהמה.** שבאה עמה והיא חשובה ממעשר שהיא קדש קדשים וכליל ומגזירת הכתוב החטאת קודמת ואף על פי שזו מין זבח: **ואגבהתה ממעשר.** לבטל חשיבות שם מין זבח שבו דהא בעולה נמי איתיה לאותה חשיבות ובטיל ליה מגזירת הכתוב הלכך יקדים חטאת העוף לעולה ועולה למעשר: **מתני' קודמות לאשמות.** אם היה מקריב חטאת ואשם והביאן חטאת קודמת כדתנן שדמה ניתן על ד' קרנות ועל היסוד: **מפני שהוא בא להכשיר את המצורע.** לקדשים ולביאת מקדש הלכך חשיבות הוא לגביה שטהרה תלויה בו: **ובאין בכסף שקלים.** דכתיב (ויקרא ה) בערכך כסף שקלים באשם מעילות ואתי אשם תלוי ואשם גזילות בג"ש בערכך בערכך ואשם שפחה חרופה גמר באיל באיל כדאמר באיזהו מוקפן (לעיל דף מח.) חוץ מאשם נזיר דכתיב כבש בן שנתו ומדאיל בן ב' שנים בשתי סלעים כבש בן שנה לאו בשתי סלעים הוא: **כך קודמין באכילתן.** אבולהו דבני אכילה קאי כגון חטאת לאשם אשם לתודה ותודה לשלמים ושלמים לבכור: **שלמים שבאו אמש.** לעזרה ושהו עד היום ושחטן: **וחטאת ואשם של יום.** עומדין להקריב: **שלמים של אמש קודמין.** דזלזול להשהותן כל כך והואיל ובאו ראשון יקרבו ראשון וכן מפרש בתוספתא דזבחים: **ובבול.** בכל הנאכלין רשאין הכהנים לשנות באכילתן כגון לאוכלן צלוין שלוקין ומבושלין: **לידי פסול.** שטעם קדשים הנעשה נותר אוסרה: **גמ' תדיר ומקודש.** כגון דם עולת תמיד ודם חטאת עומדין זה תדיר וזה מקודש ממנו כדאמרן דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה אי נמי עולות מוספי ראש חדש ופר העדה עומדים זה תדיר וזה מקודש:

[ג.]

מַחֲלֶקֶת כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. דִּתְנִינַן תַּמָּן: ׳שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל׳, וְאָכַל נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים, חַיָּב. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: בְּכוֹלֵל נֶחְלְקוּ, אֲבָל בְּפוֹרֵט כָּל עַמָּא מוֹדוּיֵי שֶׁאֵין שְׁבוּעוֹת חֲלוֹת עַל אִסּוּרִין, וְכָאן בְּכוֹלֵל אֲנַן קָיְמִין. אָמַר רַבִּי יוּדָן: כָּאן בִּנְדָרִים, כָּאן בִּשְׁבוּעוֹת. נְדָרִים חָלִין עַל אִסּוּרִין, וְאֵין שְׁבוּעוֹת חֲלוֹת עַל הָאִסּוּרִין.

כְּשֵׁם שֶׁכִּנּוּיֵי נְזִירוּת כִּנְזִירוּת, כָּךְ כִּנּוּיֵי שִׁמְשׁוֹן כִּשְׁמְשׁוֹן. הַיְידֵין אִנּוּן כִּנּוּיֵי שִׁמְשׁוֹן? אָמַר רַבִּי אֲבִינָא: ׳שִׁמְשׁוּף׳, ׳שִׁמְשׁוֹר׳, ׳שִׁמְשׁוּץ׳.

מַן הָכָא הִכְבִּיד שְׁעָרוֹ? רַבִּי. דְּמַר רַבִּי יִרְמְיָה מִשּׁוּם רַבִּי אִימִּי: דִּבְרֵי חֲכָמִים, נְזִיר עוֹלָם מְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם. דִּבְרֵי רַבִּי, פְּעָמִים שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם, פְּעָמִים שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ. רַבִּי הִלָּא בְּשֵׁם רַבִּי אַסִּי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: ׳הֲרֵינִי נָזִיר כִּשְׁעַר רֹאשִׁי׳, וְ׳כַעֲפַר הָאָרֶץ׳, וְ׳כְחוֹל הַיָּם׳ – הֲרֵי זֶה נְזִיר עוֹלָם, וּמְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם. רַבִּי אוֹמֵר: אֵין זֶה מְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם, אֶלָּא אַחַת לִשְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ. וְאֵי זֶהוּ שֶׁמְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם? הָאוֹמֵר ׳הֲרֵי עָלַי נְזִירוּת כִּשְׁעָרוֹת רֹאשִׁי׳, וְ׳כַעֲפַר הָאָרֶץ׳, וְ׳כְחוֹל הַיָּם׳. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: בִּסְתָם חֲלוּקִין. מָה נַן קָיְמִין? אִם בְּאוֹמֵר ׳מִלֹּא שְׂעָרִי׳ – כָּל עַמָּא מוֹדוּיֵי שֶׁמְגַלֵּחַ לְאַחַר שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ. אִם בְּאוֹמֵר ׳כְּמִנְיַן שַׂעֲרוֹת רֹאשִׁי׳ – כָּל עַמָּא מוֹדוּיֵי שֶׁמְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם. אֶלָּא כִּי נַן קָיְמִין, בְּאוֹמֵר ׳כְּשִׂיעָר׳. רַבִּי אוֹמֵר: ׳מִלֹּא רֹאשִׁי׳. וְרַבָּנִין אָמְרִין: כְּאוֹמֵר ׳כְּמִנְיַן שַׂעֲרוֹת רֹאשִׁי׳. וְכָאן לָמָּה אֵין הָאִישׁ נוֹדֵר? שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּמִזְדַּרֵז עַצְמוֹ מִן הָאִסּוּרִין, וְעוֹד מִן הָדָא: הוֹסִיף רַבִּי יוּדָה: אִם אָמַר

[ג:]

׳כְּמַלַּקְטֵי קַיִץ׳, וּ׳כְשִׁיבֳּלֵי שִׁמְטָה׳, וְ׳כַכּוֹכָבִים שֶׁבָּרְקִיעַ׳ – הֲרֵי זֶה נְזִיר עוֹלָם, וּמְגַלֵּחַ אֶחָד לִשְׁלֹשִׁים יוֹם. אִין תֵּימַר, רַבִּי יְהוּדָה כְּרַבָּנִין. כְּרַבִּי הוּא, הוֹסִיף רַבִּי יוּדָה?! אַבְשָׁלוֹם נְזִיר עוֹלָם הֲוָה, וּמְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ. מַה טַּעֲמָא? מִשּׁוּם נְזִירוּת.

וַיְדָא אָמְרָה עַל רַבָּנִין שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם? הָדָא הִיא דִּתְנִינַן: ׳הֲרֵינִי נָזִיר מְלֹא הַבַּיִת׳ אוֹ ׳מְלֹא הַקֻּפָּה׳, בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. וְתָנֵי עֲלַהּ: שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם.

וְהָא אָמַר שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ אֶחָד לִשְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ. מָנָה שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וְנִטְמָא, מוֹנֶה עוֹד שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים, אוֹ חוֹזֵר וּמוֹנֶה שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ?

הִשְׁלִים נְזִירוּתוֹ וְלֹא הִסְפִּיק לְגַלֵּחַ עַד שֶׁעָבְרוּ עָלָיו שְׁנַיִם שִׁלְשָׁה יָמִים, וְנִטְמָא? רַבִּי מָנִי בָּעֵי: מִכְיָון שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ שְׂעָרוֹ בְּדָם, מִי מַתִּירוֹ לְגַלֵּחַ?

׳הֲרֵינִי לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם נְזִיר עוֹלָם, נָזִיר מִכְּבָר׳ – מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְגַלֵּחַ, נָזִיר? אוֹ מֵאַחַר שֶׁאִלּוּ נִטְמָא וְאֵין לוֹ מֵהֵיכָן לְסַתֵּר, אֵינוֹ נָזִיר?

׳הֲרֵינִי נָזִיר לְאַחַר

[ד.]

שְׁלֹשִׁים יוֹם נְזִיר שִׁמְשׁוֹן. נָזִיר מִכְּבָר׳ - אָמַר רַבִּי חִינְנָא: מִסְתַּבְּרָה שֶׁתִּדְחֶה נְזִירוּת תּוֹרָה לִנְזִירוּת שִׁמְשׁוֹן. מַה טַּעֲמָא? (בַּמִּדְבָּר ו, כא): ״כֵּן יַעֲשֶׂה עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ״, אֶת שֶׁנִּזִּירוּתוֹ תוֹרָה, יָצְאָה נְזִירוּת שִׁמְשׁוֹן, שֶׁאֵינָהּ תּוֹרָה.

נִטְמָא אֵינוֹ מֵבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה - לֹא אָמַר אֶלָּא אֵינוֹ מֵבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה, הָא לִלְקוֹת - לוֹקֶה. מַתְנִיתָא דְרַבִּי יוּדָה, דְּתָנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה: נְזִיר שִׁמְשׁוֹן מִטַּמֵּא לְמֵתִים, שֶׁכֵּן הָיָה שִׁמְשׁוֹן עַצְמוֹ מִטַּמֵּא לְמֵתִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אָמַר ׳כְּשִׁמְשׁוֹן׳ - לֹא אָמַר כְּלוּם, שֶׁלֹּא חָלָה נְזִירוּתוֹ מִפִּיו עָלָיו. מַה טַּעֲמָא? ״כְּפִי נִזְרוֹ״, אֶת שֶׁנִּזִּירוּתוֹ חָלָה מִפִּיו עָלָיו, יָצְאָ נְזִירוּת שִׁמְשׁוֹן, שֶׁלֹּא חָלָה מִפִּיו עָלָיו, אֶלָּא מִפִּי הַדִּבּוּר. מַה טַּעֲמָא? ״כִּי נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן הַבָּטֶן״ (שׁוֹפְטִים יג, ה).

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: סְתָם נְזִירוּת שְׁלוֹשִׁים יוֹם. אָמַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר אַחַת גְּדוֹלָה׳, ׳הֲרֵינִי נָזִיר אַחַת קְטַנָּה׳, אֲפִלּוּ ׳מִכָּן וְעַד סוֹף הָעוֹלָם׳ - נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם. ׳הֲרֵינִי נָזִיר יוֹם אֶחָד׳, ׳הֲרֵינִי נָזִיר שָׁעָה אַחַת׳, ׳הֲרֵינִי נָזִיר אַחַת וּמֶחֱצָה׳ - הֲרֵי זֶה נָזִיר שְׁתַּיִם. ׳הֲרֵינִי נָזִיר שְׁלוֹשִׁים יוֹם וְשָׁעָה אַחַת׳ - נָזִיר שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד יוֹם, שֶׁאֵין נִזּוֹרִים שָׁעוֹת.

גְּמָרָא: בַּר קַפָּרָא אָמַר (בַּמִּדְבָּר ו, ה): ״יִהְיֶה״, תְּלָתִין[ב]. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹנָתָן: כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְתֵשַׁע פְּעָמִים שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת נָזִיר: ״נָזַר״, ״נָזִיר״, ״לְהַזִּיר״. וְהָא תְּלָתִין אִנּוּן! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: אֶחָד לְחִדּוּשׁוֹ יָצָא. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבַר קַפָּרָא, אִם גִּלַּח יוֹם שְׁלֹשִׁים, לֹא יָצָא; עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אִם גִּלַּח יוֹם שְׁלֹשִׁים, יָצָא.

וְאִית דְּבָעֵי נְשְׁמְעִנַּהּ מִן הָכָא (שָׁם): ״גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ״, כַּמָּה הוּא גְּדִיל שֵׂעָר פֶּרַע? שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְאִית דְּבָעֵי נְשְׁמְעִנַּהּ מִן הָכָא (דְּבָרִים כא, יג): ״וּבָכְתָה אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֶרַח יָמִים״, מַה יָּמִים שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן, שְׁלֹשִׁים, אַף יָמִים שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן, שְׁלוֹשִׁים. וְאִית דְּבָעֵי מְשְׁמְעִנַּהּ מִן הָכָא (בַּמִּדְבָּר ו, יב): ״וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ״. יָמִים שֶׁהִתִּירָן מֹשֶׁה וּבֵית דִּינוֹ, וְאֵין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים. וְאִית דְּבָעֵי מְשְׁמְעִנַּהּ מִן הָכָא (שָׁם, ה): ״עַד מְלֹאת הַיָּמִם״, וְכַמָּה הֵן יָמִים מְלֵאִין? שְׁלֹשִׁים יוֹם.

[ה.]

מֵעַתָּה אִם גִּלַּח יוֹם שְׁלֹשִׁים, לֹא יָצָא! אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אֶלְעָזָר: ׳יָמִים׳ ״יָמִם״ כְּתִיב, חָסֵר יו״ד. תַּמָּן תְּנִינַן: הָאוֹמֵר ׳הֲרֵינִי נָזִיר מִכָּן וְעַד מָקוֹם פְּלוֹנִי׳, וְכָא הוּא אָמַר אָכֵין? שָׁנְיָא הִיא, דְּמַר ׳אַחַת׳. רַב אָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם וְיוֹם אֶחָד׳ - נָזִיר שְׁתַּיִם, דַּהֲוָה יָכִיל מֵימַר

׳יִהְיֶה׳ בְּגִימַטְרִיָּא עוֹלֶה שְׁלֹשִׁים, מִכָּאן שֶׁאֵין נְזִירוּת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם.

׳שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד יוֹם׳. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב: ׳הֲרֵינִי נָזִיר יוֹם אֶחָד׳ ׳הֲרֵינִי נָזִיר שָׁעָה אַחַת׳ ׳הֲרֵינִי נָזִיר אַחַת וּמֶחֱצָה׳ - הֲרֵי זֶה נָזִיר שְׁתַּיִם. מָה הֲוָה לֵהּ מֵימַר? ׳שְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁעָה׳?!

מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבִּי עֲקִיבָה עַל הָאוֹמֵר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם וְיוֹם אֶחָד׳, שֶׁאֵינוֹ נָזִיר אֶלָּא אַחַת. וְעַל מַה נֶחְלְקוּ? עַל הָאוֹמֵר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם וְעוֹד יוֹם אֶחָד׳, שֶׁרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר: נָזִיר שְׁתַּיִם. וְרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: נָזִיר אַחַת.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: ׳הֲרֵינִי נָזִיר כִּשְׁעַר רֹאשִׁי׳, וְ׳כַעֲפַר הָאָרֶץ׳, וּ׳כְחוֹל הַיָּם׳ - הֲרֵי זֶה נָזִיר עוֹלָם, וּמְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם. רַבִּי אוֹמֵר: אֵין זֶה מְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם, וְאֵי זֶהוּ שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם? הָאוֹמֵר ׳הֲרֵי עָלַי נְזִירוּת כִּשְׁעַר רֹאשִׁי׳ וְ׳כַעֲפַר הָאָרֶץ׳ וּ׳כְחוֹל הַיָּם׳. הָאוֹמֵר ׳הֲרֵינִי נָזִיר מְלֹא הַבַּיִת׳ אוֹ ׳מְלֹא הַקֻּפָּה׳ - בּוֹדְקִין אוֹתוֹ: אִם אָמַר ׳אַחַת גְּדוֹלָה נָזַרְתִּי׳ - נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְאִם אָמַר ׳סְתָם נָזַרְתִּי׳ - רוֹאִין אֶת הַקֻּפָּה כְּאִלּוּ מְלֵאָה חַרְדָּל, וְנָזִיר כָּל יָמָיו.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי מַנִי: מְטִילִין אוֹתוֹ לְחוּמְרִין, בְּתְחִלָּה רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ מְלֵאָה אֶתְרוֹגִין, וְאַחַר כָּךְ רִמּוֹנִים, וְאַחַר כָּךְ אֱגוֹזִים, וְאַחַר כָּךְ פּוּנְדְּקִרִין, וְאַחַר כָּךְ פִּלְפְּלִין, וְאַחַר כָּךְ שְׁמְשְׁמִין, וְאַחַר כָּךְ חַרְדָּל.

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן בְּשֵׁם רַב: הַנּוֹתֵן תִּקְוָה לִנְזִירוּתוֹ, אֵין מַתִּירִין אוֹתוֹ לְגַלֵּחַ. וְתָנֵי כֵּן: ׳הֲרֵינִי נָזִיר כָּל יָמַי׳, ׳הֲרֵינִי נָזִיר עוֹלָם׳ - הֲרֵי זֶה נָזִיר עוֹלָם. ׳מֵאָה שָׁנָה׳ וּ׳מָאתַיִם שָׁנָה׳ - אֵין זֶה נָזִיר עוֹלָם.

[ה.]

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: ׳הֲרֵינִי נָזִיר מִכָּן וְעַד מָקוֹם פְּלוֹנִי׳, אוֹמְדִין כַּמָּה יָמִים מִכָּן וְעַד מָקוֹם פְּלוֹנִי, פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם - נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְאִם לָאו - נָזִיר כְּמִנְיַן הַיָּמִים. ׳הֲרֵינִי נָזִיר כְּמִנְיַן יְמוֹת הַשָּׁנָה׳, מוֹנֶה נְזִירוּת כְּמִנְיַן יְמוֹת הַשָּׁנָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה הָיָה, וְכִיוָן שֶׁהִשְׁלִים - מֵת.

גְּמָרָא: מָה נַן קָיְמִין? אִם ׳כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה׳ - שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ נְזִירִיּוֹת, כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה. וְאִם ׳כְּמִנְיַן יְמוֹת הַלְּבָנָה׳ - שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבַּע נְזִירִיּוֹת, כְּמִנְיַן יְמוֹת הַלְּבָנָה. אִם ׳כְּמִנְיַן יְמוֹת הַשָּׁנָה׳ - צְרִיכָה.

תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה: רָאוּי הָיָה זֶה לְמִיתָה, אֶלָּא שֶׁתָּלְתָה לוֹ נְזִירוּתוֹ. מַתְנִיתָא דְּרַבִּי יוּדָה: חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ מִתְאַוִּין לְהָבִיא קָרְבָּן חַטָּאת, וְלֹא הָיָה הַמָּקוֹם מַסְפִּיק עַל יָדָם חֵטְא, וְהָיוּ נוֹדְרִים בְּנָזִיר בִּשְׁבִיל לְהָבִיא קָרְבָּן חַטָּאת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: חוֹטְאִים הָיוּ שֶׁהָיוּ נוֹדְרִים בְּנָזִיר, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ו, יא): ״וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ״ - חָטָא זֶה עַל עַצְמוֹ שֶׁמָּנַע עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן.

וְאָתְיָא דִּשְׁמְעוֹן הַצַּדִּיק כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. דְּתָנֵי: אָמַר שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק: מִיָּמַי לֹא אָכַלְתִּי אָשָׁם נָזִיר, אֶלָּא אֶחָד. שֶׁעָלָה אֶחָד מִדָּרוֹם, וּרְאִיתִיהוּ דְּמוּת יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב

רוֹאִי, קִווּצוֹתַיו תַּלְתַּלִים, וְאָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי, מָה רָאִיתָ לְהַשְׁחִית הַשֵּׂעָר הַנָּאֶה הַזֶּה? וְנָם לִי: רַבִּי, רוֹעֶה הָיִיתִי בְּעִירִי, וְהָלַכְתִּי לְמַלְאוֹת אֶת הַשָּׁאוֹב מַיִם, וְרָאִיתִי אֶת הַבּוּבְיָא שֶׁלִּי בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וּפָחַז יִצְרִי עָלַי, וּבִקֵּשׁ לְאַבְּדֵנִי מִן הָעוֹלָם. אָמַרְתִּי לוֹ: רָשָׁע! מָה אַתָּה מְפַחֵז בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלְּךָ? עָלַי לְהַקְדִּישְׁךָ לַשָּׁמַיִם! וְחִבַּקְתִּיו וְנִשַּׁקְתִּיו עַל רֹאשׁוֹ, וְאָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי, כְּמוֹתְךָ יִרְבּוּ עוֹשֵׂי רְצוֹן הַמָּקוֹם בְּיִשְׂרָאֵל! עָלֶיךָ הַכָּתוּב אוֹמֵר (שם): "אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר לְהַזִּיר לַיְיָ".

רַבִּי מָנָא בָּעֵי: לָמָּה לִי כְּשִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק אֲפִלּוּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא אָכַל שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק חַטַּאת חֵלֶב מֵימָיו? לֹא אָכַל שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק חַטַּאת דָּם מֵימָיו? סְבַר שִׁמְעוֹן, בְּנֵי אָדָם מִתּוֹךְ הַקְּפָדָתָן הֵן נוֹדְרִין, וּמִכֵּיוָן שֶׁהֵן נוֹדְרִין מִתּוֹךְ הֶקְפֵּדָן, סוֹפוֹ לְתְהוֹת. וּמִכֵּיוָן שֶׁהוּא תוֹהֶא, נַעֲשׂוּ קָרְבְּנוֹתָיו כְּשׁוֹחֵט חֻלִּין בָּעֲזָרָה. וְזֶה מִתּוֹךְ יִשּׁוּב נָדָר, וּפִיו וְלִבּוֹ שָׁוִין.

הַדָּרָן עָלָךְ כָּל כִּנּוּיֵי נְזִירוּת

פֶּרֶק שֵׁנִי

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: ׳הֲרֵינִי נָזִיר מִן הַגְּרוֹגְרוֹת׳ וּ׳מִן הַדְּבֶלָה׳ – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נָזִיר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ נָזִיר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אַף כְּשֶׁאָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי, לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּאוֹמֵר הֲרֵי הוּא עָלַי קָרְבָּן.

[ה:]

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: טַעְמָא דְּבֵית שַׁמַּאי מִשּׁוּם שֶׁהוֹצִיא נְזִירוּת מִפִּיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מִשּׁוּם כִּנּוּיֵי כִּנּוּיִין. אָמַר רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי: קְרָיָא מְסַיַּע לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ (יְשַׁעְיָה סה, ח): "כֹּה אָמַר יְיָ כַּאֲשֶׁר יִמָּצֵא הַתִּירוֹשׁ בָּאֶשְׁכּוֹל" וְגוֹ׳, תּוֹרָה קָרֵאת לְאֶשְׁכּוֹל ׳תִּירוֹשׁ׳, וּבְנֵי אָדָם קוֹרִין לִגְרוֹגֶרֶת ׳תִּירוֹשׁ׳, מִשּׁוּם כִּנּוּיֵי כִּנּוּיִין.

מַה נָפַק מִבֵּינֵיהוֹן? אָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר מִן הַגְּרוֹגְרוֹת׳ וּ׳מִן הַדְּבֶלָה׳, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – נָזִיר, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִישׁ לָקִישׁ – אֵינוֹ נָזִיר. ׳הֲרֵינִי נָזִיר מִן הַכְּפָר׳, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – נָזִיר, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן – אֵינוֹ נָזִיר. ׳מִן הַכְּפָר׳ לֹא אָמַר כְּלוּם.

רַבִּי עוּקְבָה בְּעָא קֳמֵי רַבִּי מָנָא: מְחַלְפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּתְנִינַן תַּמָּן: ׳הֲרֵי עָלַי מִנְחָה מִן הַשְּׂעוֹרִין׳, יָבִיא מִן הַחִטִּין. וְמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: שֶׁהוֹצִיא מִנְחָה מִתּוֹךְ פִּיו. וְכָא הוּא אָמַר אָכֵן! אִית לֵיהּ הָכֵין וְאִית לֵיהּ הָכֵין, אִית לֵיהּ מִשּׁוּם שֶׁהוֹצִיא נְזִירוּת מִפִּיו, וְאִית לֵיהּ מִשּׁוּם כִּנּוּיֵי כִּנּוּיִין. תֵּדַע לְךָ שֶׁהוּא כֵּן, דְּתְנִינַן: אָמַר: ׳אָמְרָה פָּרָה זוֹ׳, כְּלוּם אָמַר אָמְרָה? לָא מִשּׁוּם שֶׁהוֹצִיא נְזִירוּת מִתּוֹךְ פִּיו, וְכָא מִשּׁוּם שֶׁהוֹצִיא נְזִירוּת מִתּוֹךְ פִּיו.

כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת מְשַׁמְּשִׁין לְשׁוֹן נְזִירוּת, חוּץ מִלְּשׁוֹן קָרְבָּן. כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת מְשַׁמְּשִׁין לְשׁוֹן קָרְבָּן, חוּץ מִלְּשׁוֹן נְזִירוּת. אָמַר לְאֶשְׁכּוֹל: כְּלוּי אֲנִי מִמֶּךָּ, פְּרוּשׁ אֲנִי מִמֶּךָּ, מְנוּעַ אֲנִי מִמֶּנּוּ: הֲרֵינִי נָזִיר מִמֶּנּוּ - הֲרֵי זֶה נָזִיר, הֲרֵי עָלַי קָרְבָּן - לֹא אֲסָרוֹ עָלָיו אֶלָּא לְשֵׁם קָרְבָּן. אָמַר לְכִכָּר: כְּלוּי אֲנִי מִמֶּנּוּ, פְּרוּשׁ אֲנִי מִמֶּנּוּ, מְנוּעַ אֲנִי מִמֶּנּוּ, הֲרֵי הוּא עָלַי קָרְבָּן - לֹא אֲסָרוֹ עָלָיו אֶלָּא לְשֵׁם קָרְבָּן. הֲרֵינִי נָזִיר מִמֶּנּוּ - הֲרֵי הוּא נָזִיר. אַהָן מְנוּעַ, מְשַׁמֵּשׁ לְשׁוֹן נְזִירוּת וּלְשׁוֹן קָרְבָּן. אַהָן אֶשְׁכּוֹל, אִית בֵּיהּ נְזִירוּת, וְאִית בֵּיהּ קָרְבָּן. אָמַר לְאֶשְׁכּוֹל: כְּלוּי אֲנִי מִמֶּנּוּ, בָּא לְמָכְרוֹ, אֹמַר לוֹ: לְדָמִים קָדוֹשׁ. פְּדָיוֹ וּבָא לְאָכְלוֹ, אֹמַר לוֹ: לֹא נָזִיר אַתָּה?

כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת מְשַׁמְּשִׁין לְשׁוֹן חִלּוּל, חוּץ מִלְּשׁוֹן תְּמוּרָה. כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת מְשַׁמְּשִׁין לְשׁוֹן תְּמוּרָה, חוּץ מִלְּשׁוֹן חִלּוּל. אָמַר לְקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ: הֲרֵי זֶה תַּחַת זֶה, תְּמוּרַת זוֹ, חֻלִּיפֵי זוֹ - הֲרֵי זוֹ תְּמוּרָה. זוֹ מְחֻלֶּלֶת עַל זוֹ - אֵינָהּ תְּמוּרָה. אָמַר לְקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת: הֲרֵי זוֹ תַּחַת זוֹ, חֻלִּיפֵי זוֹ - נִתְפְּשָׂה בְדָמִים. תְּמוּרַת זוֹ - לֹא נִתְפְּסָה בְדָמִים. תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: חֻלִּיפֵי זוֹ תְּמוּרַת זוֹ - לֹא אָמַר כְּלוּם.

אַהָן תַּחַת מְשַׁמֵּשׁ לְשׁוֹן חִלּוּל וּלְשׁוֹן תְּמוּרָה,

[ו.]

אִלֵּין קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, אִית בְּהוּ חִלּוּל וְאִית בְּהוּ תְּמוּרָה, קָדְשֵׁי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁקָּדַם הֶקְדֵּשָׁן אֶת מוּמָן. הֲרֵי זוֹ תַּחַת זוֹ, בָּא לְהַקְרִיב תְּמִימָה, אֹמַר לוֹ הֲרֵי זוֹ לְדָמִים קָדְשָׁה. בָּא לוֹכַל בַּעַל מוּם, אֹמַר לוֹ הֲרֵי זוֹ תְּמוּרָה קָדְשָׁה, "וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ" (וַיִּקְרָא כז, י). אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר לְעָזָר: מִכֵּיוָן שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הַמֵּימֵר לוֹקֶה, אַף הוּא לֹא עָלַת עַל דַּעְתּוֹ לְהָמִיר.

כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת מְשַׁמְּשִׁין לְשׁוֹן עֲרָכִין, חוּץ מִלְּשׁוֹן דָּמִים. כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת מְשַׁמְּשִׁין לְשׁוֹן דָּמִים, חוּץ מִלְּשׁוֹן עֲרָכִין. אָמַר לְאָדָם: עִילוּיִן עָלַי, סִדּוּרוֹ עָלַי, שׁוּמּוֹ עָלַי: עֶרְכּוֹ עָלַי - נוֹתֵן אֶת עֶרְכּוֹ, דָּמָיו עָלַי - נוֹתֵן אֶת דָּמָיו. אַהָן שׁוּם מְשַׁמֵּשׁ לְשׁוֹן עֲרָכִים וּלְשׁוֹן דָּמִים. אַהָן אָדָם אִית בֵּיהּ עֲרָכִים וְאִית בֵּיהּ דָּמִים. אָמַר לְאָדָם שׁוּמּוֹ עָלַי: אִם הָיָה נָאֶה - נוֹתֵן אֶת דָּמָיו, אִם הָיָה כָּאוּר - נוֹתֵן אֶת עֶרְכּוֹ.

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נָדוּר וְנָזוּר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ נָדוּר וְאֵינוֹ נָזוּר.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: אָמַר: "אָמְרָה פָּרָה זוֹ הֲרֵינִי נְזִירָה אִם עוֹמֶדֶת אֲנִי", "אָמַר הַדֶּלֶת הַזֶּה הֲרֵינִי נָזִיר אִם נִפְתַּח אֲנִי", בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נָזִיר, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ נָזִיר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אַף כְּשֶׁאָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי, לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּאוֹמֵר הֲרֵי פָּרָה זוֹ קָרְבָּן אִם עוֹמֶדֶת הִיא.

גְּמָרָא: רָאָה גּוֹי עוֹבֵר, אָמַר: רְאוּ מָה אָמַר הַגּוֹי הַזֶּה. הֲרֵי זֶה נָזִיר הֲוָה דְמַר? מֵאַחַר שֶׁאֵין גּוֹיִם נוֹזְרִין נָזִיר לָא אָמַר? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: אָמַר "אָמְרָה פָּרָה זוֹ". כְּלוּם אָמְרַתְּ? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהוֹצִיא נְזִירוּת מִפִּיו, וְכָא שֶׁהוֹצִיא נְזִירוּת מִתּוֹךְ פִּיו.

[ו:]

רָאָה יִשְׂרָאֵל עוֹבֵר, אָמַר ׳רְאֵה מָה אָמַר יִשְׂרָאֵל זֶה׳. הֲרֵי זֶה נָזִיר, מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹזְרִין נָזִיר הֲוָה דְמַר? אֲפִלּוּ כֵן אֵינוֹ נָזִיר שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּשׁוֹנֶה דְּבָרוֹ? כָּךְ אֲנִי אוֹמֵר הָיָה קוֹרֵא בַּתּוֹרָה וְהִזְכִּיר ׳נָזִיר׳ ׳נָזִיק׳?!

אִישׁ מַהוּ לְהַתְפִּישׁ לוֹ נְזִירוּת בִּלְשׁוֹן אִשָּׁה? תַּמָּן אָמְרִין: ׳הָא נְזִירָה אִיעֲבַר׳. אִשָּׁה מַהוּ לְהַתְפִּישׁ לָהּ נְזִירוּת בִּלְשׁוֹן אִישׁ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: כָּל עַצְמוֹ אֵינוֹ קָרוּי נְזִירוּת אֶלָּא בִּלְשׁוֹן אִישׁ, "אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר" (בַּמִּדְבָּר ו, ב).

עַד שֶׁתַּעֲמֹד הַפָּרָה, עַד שֶׁתִּפָּתַח הַדֶּלֶת? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: כֻּלָּן נְזִירִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינָן נְזִירִין אֶלָּא מִי שֶׁלֹּא נִתְקַיְּמוּ דְבָרָיו. כְּנִי מַתְנִיתָא: מִי שֶׁנִּתְקַיְּמוּ דְבָרָיו. לְשׁוֹן הָפוּךְ הוּא: ׳דְּלָא מִלָּה קְבָרַת בְּרַהּ׳. אֲפִלּוּ לֹא עָמְדָה פָּרָה אֲפִלּוּ לֹא נִפְתַּח הַדֶּלֶת.

בֵּית שַׁמַּי אוֹמֵר: נָדוּר וְנָזוּר, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ נָדוּר וְנָזוּר.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: מָזְגוּ לוֹ אֶת הַכּוֹס, אָמַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר מִמֶּנּוּ׳ - הֲרֵי זֶה נָזִיר. מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה שִׁכֹּרֶת, מָזְגוּ לָהּ אֶת הַכּוֹס וְאָמְרָה: ׳הֲרֵינִי נְזִירָה מִמֶּנּוּ׳, אָמְרוּ חֲכָמִים: לֹא נִתְכַּוְּנָה זוֹ אֶלָּא כְּלוֹמַר ׳הֲרֵי הוּא עָלַי קָרְבָּן׳.

גְּמָרָא: מַתְנִיתָא בְּשֶׁיָּכוֹל, אֲבָל אִם אֵינוֹ יָכוֹל. הָדָא דְתֵנִינַן: מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה שִׁכֹּרֶת מָזְגוּ לָהּ אֶת הַכּוֹס, אָמְרָה ׳הֲרֵינִי נְזִירָה מִמֶּנּוּ׳, וְאָמְרוּ חֲכָמִים: לֹא נִתְכַּוְּנָה זוֹ אֶלָּא כְּלוֹמַר ׳הֲרֵי הוּא עָלַי קָרְבָּן׳. רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: אֲפִלּוּ לְשׁוֹן קָרְבָּן אֵינוֹ, לָמָּה? שֶׁאֵינוֹ קוֹבֵעַ עָלָיו לֹא נְזִירוּת בִּלְשׁוֹן ׳קָרְבָּן׳, וְלֹא קָרְבָּן בִּלְשׁוֹן ׳נְזִירוּת׳.

[ז.]

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: ׳הֲרֵינִי נָזִיר עַל מְנַת שֶׁאֲהֵא שׁוֹתֶה בְּיַיִן וּמְטַמֵּא לְמֵתִים׳ - הֲרֵי זֶה נָזִיר, וְאָסוּר בְּכֻלָּן. ׳יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁיֵּשׁ נְזִירִים, אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁהַנָּזִיר אָסוּר בְּיַיִן׳ - הֲרֵי זֶה אָסוּר בְּיַיִן. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. ׳יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהַנָּזִיר אָסוּר בְּיַיִן, אֲבָל סָבוּר הָיִיתִי שֶׁחֲכָמִים מַתִּירִין לִי, מִפְּנֵי שֶׁאֵינִי יָכוֹל לִחְיוֹת בְּלֹא יַיִן׳, אוֹ ׳מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי קוֹבֵר אֶת הַמֵּתִים׳ - הֲרֵי זֶה מָתָר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסֵר.

גְּמָרָא: מַתְנִיתָא דְרַבִּי מֵאִיר, דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: צָרִיךְ לִכְפֹּל. תַּמָּן דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. אֱמָר לוֹ (דְּבָרִים יב, כח): "שְׁמֹר וְשָׁמַעְתָּ".

מַתְנִיתָא דְרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא. דְּתָנֵי: ׳הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנַת שֶׁלֹּא תִּפְרְחִי בָּאֲוִיר׳, ׳שֶׁלֹּא תַעַבְרִי אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל בְּרַגְלַיִךְ׳ - הֲרֵי זֶה גֵּט. ׳עַל מְנַת שֶׁתִּפְרְחִי בָּאֲוִיר׳, ׳עַל מְנַת שֶׁתַּעַבְרִי הַיָּם הַגָּדוֹל בְּרַגְלַיִךְ׳ - אֵינוֹ גֵּט. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר: גֵּט. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: תֵּדַע לְךָ שֶׁעִלָּה הָיָה רוֹצֶה לְגָרְשָׁהּ, שֶׁתִּלָּאֶה בִּדְבָרִים שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמֹד. מַה טַּעֲמָא דְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא? מִכְּיוָן שֶׁתִּלָּאֶה בִּדְבָרִים שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמֹד, כְּמִי שֶׁנִּתְקַיְּמוּ הַתְּנַאי בְּגֵט הוּא.

מַתְנִיתָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִים. וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: שְׁנַיָּא הִיא, שֶׁשִּׁיֵּר תִּגְלַחַת. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: אִם בְּשֶׁשִּׁיֵּר תִּגְלַחַת, אֲמוֹר דְּבָתְרַהּ: הֲרֵי זֶה אָסוּר, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. הֲרֵי שֶׁשִּׁיֵּר תִּגְלַחַת טְמֵאָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. שָׁנְיָא הִיא, מִשּׁוּם פְּתִיחַת נֶדֶר. אִם מִשּׁוּם פְּתִיחַת נֶדֶר, אֲמוֹר דְּבָתְרַהּ: הֲרֵי זֶה מֻתָּר, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסֵר? רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵינוֹ פְּתִיחַת נֶדֶר. וְרַבָּנִין אָמְרִין: פְּתִיחַת נֶדֶר הוּא. לָמָּה? מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּתוֹלֶה נִדְרוֹ בְּחַיָּיו. נִיחָא לִשְׁתּוֹת יַיִן, לְטַמֵּא לְמֵתִים? אֲמָנוּתוֹ קוֹבֵר מֵתִים.

[ז:]

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: ׳הֲרֵינִי נָזִיר וְעָלַי לְגַלֵּחַ נָזִיר׳, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר: ׳וַאֲנִי וְעָלַי לְגַלֵּחַ נָזִיר׳. אִם הָיוּ פְקֻחִין, מְגַלְּחִין זֶה אֶת זֶה. וְאִם לָאו, מְגַלְּחִים לִנְזִירִים אֲחֵרִים.

גְּמָרָא: אֲהָן ׳וַאֲנִי׳ מָה אַתְּ עָבֵד לַהּ? ׳וַאֲנִי׳ עַל כָּל דִּבּוּרוֹ? אוֹ ׳וַאֲנִי׳ עַל חֲצִי דִּבּוּרוֹ? אִין תַּעֲבְדִנַּהּ ׳וַאֲנִי׳ עַל כָּל דִּבּוּרוֹ, אָמַר ׳וַאֲנִי׳ – נָזִיר. אִין תַּעֲבְדִנַּהּ ׳וַאֲנִי׳ עַל חֲצִי דִּבּוּרוֹ, אָמַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר׳. תָּנֵי דְּבֵית רַבִּי: ׳וַאֲנִי׳ עַל חֲצִי דִּבּוּרוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הָדָא אָמְרָה, אֶחָד שֶׁאָמַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר מֵאָה יוֹם׳, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר ׳וַאֲנִי׳ – זֶה נָזִיר מֵאָה יוֹם, וְזֶה נָזִיר לִשְׁלֹשִׁים יוֹם, עַד שֶׁיֹּאמַר ׳הֲרֵינִי כְּמוֹתוֹ׳, ׳הֲרֵינִי כַּיּוֹצֵא בּוֹ׳.

תָּנֵי רַבִּי חִיָּה: ׳הֲרֵי עָלַי לְגַלֵּחַ נָזִיר׳, וְחָזַר וְאָמַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר׳, אִם גִּלַּח לְעַצְמוֹ יָצָא. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: ׳הֲרֵינִי נָזִיר, וְעָלַי לְגַלֵּחַ נָזִיר׳, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר ׳וַאֲנִי׳, וְאָמַר ׳וְעָלַי לְגַלֵּחַ נָזִיר׳ – אִם הָיוּ פְקֻחִין מְגַלְּחִין זֶה אֶת זֶה, הָא לְעַצְמָן לֹא. מִפְּנֵי שֶׁאָמַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר, וְעָלַי לְגַלֵּחַ נָזִיר׳, אֲבָל אָמַר ׳הֲרֵי עָלַי לְגַלֵּחַ נָזִיר׳, וְחָזַר וְאָמַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר׳ – אִם גִּלַּח לְעַצְמוֹ יָצָא.

נִיחָא שֵׁנִי לְגַלֵּחַ אֶת הָרִאשׁוֹן, רִאשׁוֹן מְגַלֵּחַ אֶת הַשֵּׁנִי? רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: זֹאת אוֹמֶרֶת, שֶׁאָדָם קוֹבֵעַ עָלָיו קָרְבַּן נָזִיר וְעָתִיד לִזּוֹר.

רַבִּי חִינְנָא בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא אָמַר: תִּלְתָּא: הָדָא אָמְרָה, אִם גִּלַּח לְעַצְמוֹ יָצָא. הָדָא אָמְרָה, שֶׁאָדָם קוֹבֵעַ לַחֲבֵרוֹ קָרְבַּן נְזִירוּת לִזּוֹר. הָדָא אָמְרָה, שֶׁאָדָם קוֹבֵעַ לַחֲבֵרוֹ קָרְבַּן נְזִירוּת שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ, אֲבָל אֵינוֹ מַפְרִישׁוֹ אֶלָּא מִדַּעְתּוֹ.

רַבִּי מָנָא בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוּדָן: אָמַר ׳הֲרֵי עָלַי קָרְבַּן נָזִיר׳, וְעָתִיד לִזּוֹר? בְּשָׁעָה שֶׁנָּזַר

[ח.]

סְתָם, מְגַלֵּחַ בֵּין נָזִיר שֶׁכְּבָר נָזִיר בֵּין נָזִיר שֶׁעָתִיד לִזּוֹר. פֵּרַשׁ? יֵיבָא כְּהָדָא: רַבִּי לֵוִי בַּר חַיְתָה בָּעֵי: כְּתַב לָהּ ׳דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי בְּנִכְסַייִךְ הָעַתִּידִין לִפּוֹל לָךְ׳, מָה הֵן? וְיֵשׁ אָדָם מַתְנֶה עַל דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם?!

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: ׳הֲרֵי עָלַי לְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר׳, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר: ׳וַאֲנִי עָלַי לְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר׳ – זֶה מְגַלֵּחַ נָזִיר שָׁלֵם וְזֶה מְגַלֵּחַ נָזִיר שָׁלֵם, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה מְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר וְזֶה מְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר.

גְּמָרָא: רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן וְרַב חִסְדָּא, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: בִּסְתָם חֲלוּקִין, מַה מְקַיְּמִין? אִם בְּאוֹמֵר ׳חֲצִי רֹאשׁ׳, כָּל עַמָּא מוֹדַיי שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ נָזִיר שָׁלֵם. אִם בְּאוֹמֵר ׳חֲצִי חוֹבָה׳, כָּל עַמָּא מוֹדַיי שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר. אֶלָּא כֵּן אֲנַן קָיְמִין: בְּאוֹמֵר ׳חֲצִי׳. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כְּאוֹמֵר ׳חֲצִי רֹאשׁ׳, וְרַבָּנִין אָמְרִין: כְּאוֹמֵר ׳חֲצִי חוֹבָה׳. אָמַר רַבִּי יוּדָן: אַשְׁכַּח אָמַר קַלַּת וְחוּמְרַת. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר, דּוּ אָמַר ׳חֲצִי רֹאשׁ׳ - מֵבִיא קָרְבָּן אֶחָד, שֶׁכֵּן הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלָיו קָרְבָּן שָׁלֵם. עַל דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנִין, דְּאִנּוּן אָמְרִין ׳חֲצִי חוֹבָה׳ - מֵבִיא קָרְבָּן וּמֻחֲצָה, חֲצִי חוֹבַת יָחִיד.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: ׳הֲרֵינִי נָזִיר כְּשֶׁיִּהְיֶה לִי בֵּן׳, נוֹלַד לוֹ בֵּן - הֲרֵי זֶה נָזִיר. בַּת, טוּמְטוּם, וְאַנְדְּרוֹגִינוּס - אֵינוֹ נָזִיר. אִם אָמַר ׳כְּשֶׁאֶרְאֶה לִי וָלָד׳, אֲפִלּוּ נוֹלַד לוֹ בַּת, טוּמְטוּם, וְאַנְדְּרוֹגִינוּס - הֲרֵי זֶה נָזִיר.

[ח:]

גְּמָרָא: בַּת לֹא כְלוּם, טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס צְרִיכָה.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הִפִּילָה אִשְׁתּוֹ, אֵינוֹ נָזִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יֹאמַר: ׳אִם הָיָה בֵּן קַיָּמָא - הֲרֵינִי נָזִיר חוֹבָה, וְאִם לָאו - הֲרֵינִי נָזִיר נְדָבָה׳. חָזְרָה וְיָלְדָה, הֲרֵי זֶה נָזִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יֹאמַר: ׳אִם הָרִאשׁוֹן הָיָה בֵּן קַיָּמָא - הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה וְזוֹ נְדָבָה, וְאִם לָאו - הָרִאשׁוֹנָה נְדָבָה וְזוֹ חוֹבָה׳.

גְּמָרָא: וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא בֵּן קַיָּמָה הוּא? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי יוּדָה הִיא, דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: סָפֵק נְזִירוּת מֻתָּר. אֲמַר לֵהּ: לֹא אָמַר רַבִּי יוּדָה אֶלָּא בִּתְחִלָּה, אֲבָל בְּסוֹף אַף רַבִּי יוּדָה מוֹדֶה. אֵי זֶהוּ בִּתְחִלָּה וְאֵי זֶהוּ בְּסוֹף? אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: ׳אֵינִי יוֹדֵעַ אִם נָזַרְתִּי וְאִם לֹא נָזַרְתִּי׳, אֲהָן הוּא בִּתְחִלָּה. ׳אִם אַרְבָּעִים וְאִם חֲמִשִּׁים׳, אֲהָן הוּא בְּסוֹף.

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן אָמַר: אִתְפַּלְגוּן רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: כָּל עַמָּא מוֹדַיי ׳אֵינִי יוֹדֵעַ אִם נָזַרְתִּי וְאִם לֹא נָזַרְתִּי׳ - אֲהָן הוּא בִּתְחִלָּה. ׳אִם אַרְבָּעִים וְאִם חֲמִשִּׁים׳ - הָהָנוּ בְּסוֹף. מַה פְּלִיגִין? ׳אִם אַחַת אִם שְׁתַּיִם׳. רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא עָבַד לֵהּ כִּבְסוֹף, רַבִּי שְׁמוּאֵל עָבַד לֵהּ כִּבְתִחִלָּה. רַבִּי מָנָא: ׳אִם אַחַת אִם שְׁתַּיִם׳ - צְרִיכָה לְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק, הוּא כִּבְתִחִלָּה הוּא כִּבְסוֹף.

[ט.]

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: ׳הֲרֵינִי נָזִיר, וְנָזִיר כְּשֶׁיִּהְיֶה לִי בֵּן׳, הִתְחִיל מוֹנֶה אֶת שֶׁלּוֹ וְאַחַר־כָּךְ נוֹלַד לוֹ בֵּן - מַשְׁלִים אֶת שֶׁלּוֹ, וְאַחַר־כָּךְ מוֹנֶה אֶת שֶׁל בְּנוֹ. ׳הֲרֵינִי נָזִיר כְּשֶׁיִּהְיֶה לִי בֵּן, וְנָזִיר׳, וְהִתְחִיל מוֹנֶה אֶת שֶׁלּוֹ וְאַחַר־כָּךְ נוֹלַד לוֹ בֵּן - מַנִּיחַ אֶת שֶׁלּוֹ, וּמוֹנֶה אֶת שֶׁל בְּנוֹ, וְאַחַר־כָּךְ מַשְׁלִים אֶת שֶׁלּוֹ.

גְּמָרָא: רַבִּי יוֹסֵי בְּעֵי: אָמַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר לִשְׁלֹשִׁים יוֹם אֵלּוּ וְלִשְׁלֹשִׁים יוֹם אֵלּוּ׳? אָמַר רַבִּי זְעִירָא קָמֵי רַבִּי מָנָא: וְלָא מַתְנִיתָא הִיא? ׳מַנִּיחַ אֶת שֶׁלּוֹ, וּמוֹנֶה אֶת

שֶׁל בְּנוֹ, לָא אֲפִלּוּ אִשְׁתּוֹ יוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר? אֲמַר לֵהּ: נְזִירוּתוֹ לִנְזִירוּת בְּנוֹ לָא דָמְיָא, אֶלָּא אֹמֵר 'הֲרֵינִי נָזִיר מִכְּבָר, וְנָזִיר לְאַחַר עֶשְׂרִים יוֹם'.

רַבִּי לְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: הִשְׁלִים נְזִירוּתוֹ, לְעוֹלָם אֵין נְזִירוּת בְּנוֹ חָלָה עָלָיו עַד שֶׁיָּבִיא קָרְבָּן וּמְגַלֵּחַ. וְכֵן נָזִיר שֶׁנִּטְמָא. מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה, תַּמָּן הוּא אָמַר: טְמֵא מֵת שֶׁנָּזַר -

[ט:]

שְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ עוֹלֶה מִן הַמִּנְיָן, נָזִיר שֶׁנִּטְמָא - אֵין שְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ עוֹלֶה מִן הַמִּנְיָן. וְכָא לָא כִּטְמֵא מֵת שֶׁנָּזַר הוּא? וְלָא טְמֵא מֵת שֶׁנָּזַר שְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ עוֹלֶה מִן הַמִּנְיָן שֶׁאֵינוֹ זָקוּק לוֹ לְהָבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה? וְלָא נָזִיר שֶׁנִּטְמָא אֵין שְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ עוֹלֶה לוֹ מִן הַמִּנְיָן שֶׁהוּא זָקוּק לְהָבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה? וְכָא הוֹאִיל וְהוּא זָקוּק לְהָבִיא קָרְבָּן טֻמְאָה, אֵין הַשְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ עוֹלֶה מִן הַמִּנְיָן.

שִׁמְעוֹן בַּר אַבָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: נִטְמָא בִּנְזִירוּת בְּנוֹ, וְהִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם נְזִירוּתוֹ, לוֹקֶה. הִפְרִישׁ קָרְבְּנוֹתָיו, קָדְשׁוּ, לָא חָשִׁין לְהָדָא דְתָנֵי רַבִּי חִיָּה (במדבר ו, כא): "קָרְבָּנוֹ לַיְיָ עַל נִזְרוֹ" - שֶׁיְּקַדֵּם נִזְרוֹ לְקָרְבָּנוֹ, לֹא שֶׁיְּקַדֵּם קָרְבָּנוֹ לְנִזְרוֹ.

רַבִּי יוּדָה בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסֵי: וְתִקְדֵּם נְזִירוּתוֹ לִנְזִירוּת בְּנוֹ? לָא כֵן אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: 'הֲרֵי זֶה עוֹלָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם', מְכָרָהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם - מְכוּרָה, וְהִקְדִּישָׁהּ - קָדְשָׁה! לֹא אָמַר, אֶלָּא בְּאוֹמֵר 'הֲרֵי זוֹ'. דִּלְמָא בְּאוֹמֵר 'הֲרֵי עָלַי'? וְהָאוֹמֵר 'הֲרֵי אֲנִי' כְּאוֹמֵר 'הֲרֵי עָלַי'.

תָּנֵי רַבִּי חִיָּה: 'נָזִיר לְאַחַר עֶשְׂרִים יוֹם, נָזִיר מֵעַכְשָׁו לְמֵאָה יוֹם' - הֲרֵי זֶה מוֹנֶה עֶשְׂרִים יוֹם, וּמַפְסִיק, וְחוֹזֵר וּמוֹנֶה עוֹד שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְחוֹזֵר וּמוֹנֶה עוֹד שְׁמוֹנִים כְּדֵי לְהַשְׁלִים נְזִירוּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה.

הֲלָכָה י: מַתְנִיתִין: 'הֲרֵינִי נָזִיר כְּשֶׁיִּהְיֶה לִי בֵּן, וְנָזִיר מֵאָה יוֹם', נוֹלַד לוֹ עַד שִׁבְעִים יוֹם - לֹא יַפְסִיד כְּלוּם, לְאַחַר שִׁבְעִים - סוֹתֵר שִׁבְעִים, שֶׁאֵין תִּגְלַחַת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם.

גְּמָרָא: פְּשִׁיטָא שֶׁבְּסוֹף הַיּוֹם, עוֹלֶה לוֹ כְּכֻלּוֹ. תְּחִלַּת הַיּוֹם, מַהוּ שֶׁיַּעֲלֶה לוֹ כְּכֻלּוֹ? וְלָא מַתְנִיתָא

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת פָּרָה פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

א. אֵזוֹב הַמְכשָׁר וְכֵלִים הַטְּהוֹרִים לְחַטָּאת - נִצּוֹלִין בְּצָמִיד פְּתִיל. כָּל סָפֵק טָהוֹר לִתְרוּמָה - טָהוֹר לְחַטָּאת. כָּל הַתָּלוּי לִתְרוּמָה - נִשְׁפַּךְ לְחַטָּאת. וְאִם עָשָׂה עַל גַּבָּיו טָהֳרוֹת תְּלוּיוֹת, חוּץ מִן הַיָּדַיִם, מִפְּנֵי שֶׁסָּפֵק מַיִם - טָהוֹר. הָרְעָדוֹת - טָהוֹר לִתְרוּמָה וְטָמֵא לְחַטָּאת. הָרְפָפוֹת - טְהוֹרוֹת לַקֹּדֶשׁ לַתְּרוּמָה וְלַחַטָּאת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָרְעָדוֹת - טְמֵאוֹת לַחַטָּאת וּטְהוֹרוֹת לַקֹּדֶשׁ וְלַתְּרוּמָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אַף אֲנִי כָּךְ אָמַרְתִּי, אֲבָל חֲבֵרַי גָּזְרוּ עָלַי שֶׁאֶהְיֶה מוֹדֶה בָּהֶם בְּטָהֳרָה:

ב. דִּבְלָה שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ מֵי חַטָּאת, נִטְלָה וַאֲכָלָהּ, אִם אֵין בָּהּ כַּבֵּיצָה בֵּין טְהוֹרָה בֵּין טְמֵאָה - טָהוֹר. אִם יֵשׁ בָּהּ כַּבֵּיצָה, בְּטְמֵאָה - טָמֵא, וּבְטְהוֹרָה - טָהוֹר, שֶׁאִם כֵּן אֵין טָהֳרָה לְחַטָּאת, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: נִטְמָא הַמַּזֶּה בַּמַּיִם וְחָזַר הַמַּזֶּה וְטִמֵּא אֶת הַמַּיִם. נִטְמָא הָאָזוֹב וְחָזַר הָאָזוֹב וְטִמֵּא אֶת הַמַּיִם. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁתְּחָבָהּ בְּכוּשׁ אוֹ בְּקִיסָם, אֲבָל נָטַל בְּיָדוֹ - נִטְמָא וְטִמֵּא אֶת מֵי חַטָּאת. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: אֵין הַטָּהוֹר לִתְרוּמָה מְטַמֵּא אֶת מֵי חַטָּאת, וְאֶת אֵפֶר חַטָּאת, וְאֶת הַמַּזֶּה מֵי חַטָּאת:

ג. כָּל הַטָּעוּן בִּיאַת מַיִם, בֵּין מִדִּבְרֵי תוֹרָה בֵּין מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, קֹדֶם לְבִיאָתוֹ בַּמַּיִם - מְטַמֵּא אֶת מֵי חַטָּאת, וְאֶת אֵפֶר חַטָּאת, וְאֶת הַמַּזֶּה מֵי חַטָּאת בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי טַרְפוֹן: נוֹטֵל טָמֵא כֵּלִים הַטְּהוֹרִים לְחַטָּאת בָּאֵסֶל וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

ד. אֵזוֹב שֶׁל אֲשֵׁרָה וְשֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת - פָּסוּל. וְשֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה - לֹא יַזֶּה, וְאִם הִזָּה - פָּסוּל. וְשֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה - לֹא יַזֶּה, וְאִם הִזָּה - כָּשֵׁר. אֵין מַזִּין, לֹא בַּתַּמְרוּת, לֹא בְּיוֹנְקוֹת, וְאִם הִזָּה בְּיוֹנְקוֹת וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ - פָּטוּר.

הַשָּׁלֵם

בַּתַּמְרוּת וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ - חַיָּב; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בַּתַּמְרוּת וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ - פָּטוּר. בְּיוֹנְקוֹת וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ - חַיָּב. אֵלּוּ הֵן הַיּוֹנְקוֹת: גִּבְעוֹלִין שֶׁלֹּא גָמְרוּ. תְּמָרוֹת שֶׁלֹּא הֵנֵצוּ כָּל עִקָּר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תְּמָרוֹת גִּבְעוֹלִין שֶׁלֹּא גָמְרוּ, וְיוֹנְקוֹת שֶׁלֹּא הֵנֵצוּ כָּל עִקָּר. לֹא נֶחְלְקוּ עַל הָלָכָה אֶלָּא עַל הַלָּשׁוֹן (שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ). הַנִּלְקָט לְחַטָּאת כַּנִּלְקָט לְאוֹכָלִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה (וְרַבִּי יוֹסֵי) וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: כַּנִּלְקָט לָעֵצִים:

מַסֶּכֶת פָּרָה פֶּרֶק שְׁנֵים עָשָׂר

א. אֵזוֹב, אֵימָתַי כָּשֵׁר לְהַזּוֹת? מִשֶּׁיְּשִׁישִׁיר אֶת נִצּוֹ. הַזֶּה בּוֹ עַד שֶׁלֹּא הִשִּׁיר אֶת נִצּוֹ, רַבִּי פּוֹסֵל, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵזוֹב שֶׁתְּחִלָּתוֹ שְׁנַיִם וּשְׁיָרָיו אֶחָד - הוּא פָּסוּל:

ב. גַּרְדּוֹמֵי אֵזוֹב - כְּשֵׁרִין. וְגַרְדּוֹמֵי צִיצִית - כְּשֵׁרִין. יָרֵד וְטָבַל וְעָלָה, אִם יֵשׁ עָלָיו שֶׁטֶף שֶׁל מֵימֵי גְּשָׁמִים וְהִזָּה - הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה. וְאִם יֵשׁ עָלָיו מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - הַזָּאָתוֹ כְּשֵׁרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ עָלָיו מַשְׁקֶה מַרְגָּלִיּוֹת וְהִזָּה - הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה. אֵזוֹב שֶׁהִטְבִּיל עִצּוֹ עִם גִּבְעוֹלָיו, אַף עַל פִּי שֶׁמַּזֶּה וְהַמַּיִם שׁוֹפְעִים מִן הָעֵץ לַגִּבְעוֹל - כָּשֵׁר כְּדַרְכּוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מִן הָעֵץ יָצָא. אֵזוֹב שֶׁהִטְבִּיל מִקְצָתוֹ, רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר, שֶׁרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַטְבִּיל קְצָתוֹ וְחוֹזֵר מַטְבִּיל עָלָיו עַד שֶׁיִּטְבֹּל אֶת כֻּלּוֹ. הִטְבִּיל אֶת כֻּלּוֹ - לֹא יַזֶּה מִמֶּנּוּ הַזָּאָה שְׁנִיָּה, עַד שֶׁיְּנַגֵּב:

ג. צְלוֹחִית שֶׁפִּיהָ צַר, מַזִּין הֵימֶנָּה הַזָּאָה רִאשׁוֹנָה, אֲבָל לֹא הַזָּאָה שְׁנִיָּה, מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם נִסְחָטִין; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן כַּהֲנָא: מִימֵיהֶן שֶׁל כֹּהֲנִים לֹא נִמְנְעוּ מִלְּהַזּוֹת בְּאֵזוֹב הַנִּטְבָּל וּבִצְלוֹחִית שֶׁפִּיהָ צַר. וּפוֹצְעִין אֱגוֹזִים שֶׁל

תּוֹסֶפְתָּא

תְּרוּמָה בְּמַטְלִית בְּיָדִים מְסוֹאָבוֹת, וְלֹא חָשׁוּ לָהֶן חֲכָמִים מִשּׁוּם טֻמְאָה׃

ד. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: הַזֵּה עָלַי וְאַזֶּה עָלֶיךָ, רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. הַמְשַׁמֵּר מֵי חַטָּאת אֲפִלּוּ עַד עֲשָׂרָה יָמִים - הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן וְאֵין צָרִיךְ טְבִילָה׃

ה. הַכֹּל כְּשֵׁרִין לְהַזּוֹת, חוּץ מֵחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁרַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּאִשָּׁה וּפוֹסֵל בְּקָטָן. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁהִזּוּ וַאֲחֵרִים רוֹאִין אוֹתָן - הַזָּאָתָן כְּשֵׁרָה׃

ו. נִתְכַּוֵּן לְהַזּוֹת לְאַחֲרָיו, וְהִזָּה לַצְּדָדִין שֶׁלְּאַחֲרָיו - הַזָּאָתוֹ כְּשֵׁרָה. מַזִּין עַל הָאָדָם וְעַל חֲבֵרָיו, בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן, וְעַל הַכֵּלִים בֵּין מִתּוֹכָן וּבֵין מֵאַחֲרֵיהֶם, חוּץ מִמּוֹסָף יוֹרֶה שֶׁל שׁוּלְקֵי זֵיתִים שֶׁהוּא מְטַמֵּא אֶת הַהַזָּאָה בָּאֲוִיר, כְּנֶגֶד הַמּוֹסָף שֶׁמַּזִּין עָלָיו מֵאֲחוֹרָיו. טָבַל אֶת הָאָזוֹב לְשֵׁם דָּבָר שֶׁהוּא רָאוּי לַהַזָּיָה, וְהִזָּה עַל דָּבָר שֶׁרָאוּי לְהַזָּיָה, מַיִם הַנּוֹטְפִים - טְמֵאִים וּכְשֵׁרִים לְהַזּוֹת, וְאִם יֵשׁ בָּאֵזוֹב - יִשְׁנָה. לְשֵׁם דָּבָר שֶׁהוּא רָאוּי לְהַזָּאָה, וְהִזָּה עַל דָּבָר שֶׁאֵין רָאוּי לְהַזָּאָה, עַל הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים וְעַל הַבְּהֵמָה, וְעַל עֲרֵבָה שֶׁל אֶבֶן, הַמַּיִם הַנּוֹטְפִין - טְמֵאִים. וּפְסוּלִים לְהַזּוֹת. וְאִם יֵשׁ בָּאֵזוֹב - לֹא יִשְׁנָה. לְשֵׁם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהַזָּאָה, וְהִזָּה עַל דָּבָר שֶׁרָאוּי לְהַזָּאָה, הוֹאִיל וְהִתְחָלַת טְבִילָתוֹ - פְּסוּלָה, כָּךְ הַזָּאָתוֹ - פְּסוּלָה. הָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ לַמַּזֶּה: פְּרֹשׁ מֵאַחֲרֶיךָ, שֶׁמָּא תִּטַּמֵּא. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא מַחֲלִיקִין הָיוּ בִּפְנֵי חַלּוֹן שֶׁל רַבִּים, דּוֹרְסִין וְלֹא נִמְנָעִין, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ: מֵי חַטָּאת שֶׁעָשׂוּ מִצְוָתָן אֵין מְטַמְּאִין. וְכַמָּה יְהֵא בַּמַּיִם וְיִהְיֶה בָּהֶן כְּדֵי הַזָּאָה? כְּדֵי שֶׁיִּטְבּוֹל רָאשֵׁי גִּבְעוֹלִין וְיָזֶה, חוּץ מִזֶּה שֶׁהָאֵזוֹב בּוֹלֵעַ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רוֹאִין כְּאִלּוּ הֵן עַל הָאֵזוֹב שֶׁל נַחְשֶׁת שֶׁאֵינוֹ בּוֹלֵעַ׃

ז. טָהוֹר לַחַטָּאת שֶׁנִּטְמְאוּ יָדָיו - נִטְמָא גּוּפוֹ. מְטַמֵּא אֶת חֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ אֶת חֲבֵרוֹ,

הַשָּׁלֵם

וַאֲחוֹרֵי לָגִין מְטַמֵּא תּוֹכוֹ. לָגִין שֶׁל חַטָּאת שֶׁנִּטְמָא אֲוִירוֹ - נִטְמָא תּוֹכוֹ. מְטַמֵּא אֶת חֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ אֶת חֲבֵרוֹ, וְאֶת הַמַּזֶּה, שֶׁאֵין אוֹמְרִין בְּחַטָּאת: ׳זֶה רִאשׁוֹן וְזֶה אַחֲרוֹן׳, אֶלָּא אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה - כֻּלָּן תְּחִלָּה, שֶׁאֵין מוֹנִין לְמֵי חַטָּאת. עִסּוֹת שֶׁנַּעֲשׂוֹת עַל גַּב חַטָּאת, וְנָגַע הַשֶּׁרֶץ בְּאַחַת מֵהֶן, אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה - כֻּלָּן תְּחִלָּה, שֶׁאֵין מוֹנִין לַחַטָּאת׃

ח. כּוּשׁ שֶׁל פִּשְׁתָּן חִבּוּר לְטֻמְאָה וּלְהַזָּיָה. הָאַרְבֵּלִי וְשֶׁל פָּקִיעַ - הֲרֵי זֶה לֹא יַזֶּה, וְאִם הִזָּה - מֻזֶּה. כָּל יְדוֹת הַכֵּלִים הַבָּאוֹת מִבֵּית הָאֹמָן כְּגוֹן יַד הַמַּגָּל וְיַד הַסַּכִּין - חִבּוּר לְטֻמְאָה וּלְהַזָּאָה. כָּל הַכֵּלִים הַקְּדוּחוֹת - חִבּוּר. וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: אַף הַחֲרוּקוֹת. הַצּוֹאָה שֶׁעַל הַכִּסֵּא - חִבּוּר לַהַזָּאָה וְאֵין חִבּוּר לַטֻּמְאָה; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל שֶׁחִבּוּר לַהַזָּאָה חִבּוּר לַטֻּמְאָה. וְיֵשׁ חִבּוּר לַטֻּמְאָה וְאֵין חִבּוּר לַהַזָּאָה. הַקּוּמְקֹמִין חִבּוּר לַטֻּמְאָה וְלַהַזָּאָה. כִּסּוּי הַמֵּיחַם הַמְּחֻבָּר בְּשַׁלְשֶׁלֶת בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: חִבּוּר לַטֻּמְאָה וְאֵין חִבּוּר לַהַזָּאָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הִזָּה עַל הַמֵּיחַם - הִזָּה עַל הַכִּסּוּי. הִזָּה עַל הַכִּסּוּי - לֹא הִזָּה עַל הַמֵּיחַם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵלּוּ דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כֻּלָּן חִבּוּר אֶחָד הוּא׃

ט. טָבַל אֶת הָאֵזוֹב בַּלַּיְלָה וְהִזָּה בַּיּוֹם - פְּסוּלָה. לֹא שֶׁהַמַּיִם פְּסוּלִין, אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ לְהַטְבִּיל שְׁנַיִם. הִזָּה בַּלַּיְלָה - הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה, וְהַמַּיִם טְמֵאִין מִשּׁוּם מֵי חַטָּאת׃

מַסֶּכֶת טָהֳרוֹת פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ ׳אֹכֶל שֶׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה וְשֶׁנִּטְמָא בְּוֹלַד הַטֻּמְאָה מְצָטָרְפִין זֶה עִם זֶה׳? מִפְּנֵי שֶׁאֶפְשָׁר לַשְּׁלִישִׁי לַעֲשׂוֹת שֵׁנִי, וְאֶפְשָׁר לַשֵּׁנִי לַעֲשׂוֹת רִאשׁוֹן. וּמִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: הַשֶּׁרֶץ וְהַנְּבֵלָה וְהַמֵּת - אֵין מְצָטָרְפִים זֶה עִם זֶה? לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַשֶּׁרֶץ לַעֲשׂוֹת נְבֵלָה, וְאִי אֶפְשָׁר לַנְּבֵלָה לַעֲשׂוֹת מֵת׃

תּוֹסֶפְתָּא

ב. מִקְרֶצֶת שֶׁהָיְתָה שְׁלִישִׁית וְהִשִּׁיךְ לָהּ אֲחֵרוֹת - כֻּלָּן שְׁלִישִׁית בַּקֹּדֶשׁ. פִּרְשָׁה - הִיא שְׁלִישִׁית וְכֻלָּן רְבִיעִית. וְאֵיזֶהוּ הַנָּשׁוּךְ? הַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ כָּל שֶׁהוּא. אֲבָל אִם הָיוּ מְמַעֲכִין זֶה אֶת זֶה, כְּגוֹן הַדְּבֵלָה, וְהַתְּמָרִים, וְהַגְּרוֹגָרוֹת, וְהַצִּמּוּקִין - הֲרֵי אֵלּוּ אֵינָן חִבּוּר. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: בְּזֵיתִים חִבּוּר? שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא נִתְּנָן אֶלָּא עַל מְנָת שֶׁיִּנָּקוּ זֶה מִזֶּה. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: טְבוּל יוֹם תְּחִלָּה לַקֹּדֶשׁ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: טְבוּל יוֹם - מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד בַּקֹּדֶשׁ, וּפוֹסֵל בַּתְּרוּמָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כְּשֵׁם שֶׁהוּא פּוֹסֵל מַשְׁקֶה תְּרוּמָה וְאוֹכְלֵי תְּרוּמָה, כָּךְ פּוֹסֵל מַשְׁקֶה קֹדֶשׁ וְאוֹכְלֵי קֹדֶשׁ:

ג. אֶחָד טְבוּל יוֹם מְטַמְּאָה חֲמוּרָה וְאֶחָד טְבוּל יוֹם מְטַמְּאָה קַלָּה, טְבוּל יוֹם מִן הַזָּב וְהַזָּבָה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלּוֹ - הֲרֵי זֶה לֹא יַעֲשֶׂה כְּלוּם, וְאִם עָשָׂה - הֲרֵי זֶה תָּלוּי. אֶחָד טְבוּל יוֹם וְאֶחָד טָהוֹר שֶׁיָּדָיו טְמֵאוֹת - מְטַמֵּא מַשְׁקֶה חֻלִּין, וּפוֹסֵל אוֹכְלֵי תְּרוּמָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין יָדַיִם תְּחִלָּה לְטְבוּל יוֹם:

ד. הַשֶּׁרֶץ מְטַמֵּא שְׁלשָׁה, וּפוֹסֵל אֶחָד בַּקֹּדֶשׁ, וּמְטַמֵּא שְׁנַיִם, וּפוֹסֵל אֶחָד בַּתְּרוּמָה. מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד בַּחֻלִּין. מַשְׁקִין מְטַמְּאִין שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד בַּקֹּדֶשׁ. מְטַמְּאִין אֶחָד, וּפוֹסְלִין אֶחָד בַּתְּרוּמָה, וּפוֹסְלִין אֶת הַחֻלִּין. הַיָּדַיִם מְטַמְּאוֹת אֶחָד וּפוֹסְלֶת אֶת הַתְּרוּמָה וְאֵין יָדַיִם לְחֻלִּין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: הַיָּדַיִם תְּחִלָּה לַחֻלִּין וּשְׁנִיּוֹת לַתְּרוּמָה. בְּאֵיזֶה קֹדֶשׁ אָמְרוּ? בְּקָדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ הַמְּקֻדָּשִׁין כְּגוֹן חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר שֶׁנִּשְׁחַט עֲלֵיהֶם אֶת הַזֶּבַח, וְהַמְּנָחוֹת שֶׁקָּדְשׁוּ בַּכֶּלִי, אֲבָל חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר שֶׁלֹּא קָדְשׁוּ בַּכֶּלִי - אֵינָן לֹא כְּקֹדֶשׁ וְלֹא כְּחֻלִּין, אֶלָּא הֲרֵי הֵן כִּתְרוּמָה. וְהַשֶּׁרֶץ מְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד בָּהֶם:

ה. הַחַלָּה וְהַבִּכּוּרִים וְתַשְׁלוּמֵי תְּרוּמָה וְחֻמְשֶׁיהָ - הֲרֵי הֵן כַּתְּרוּמָה. הַטָּבֵל, וְהַמְּדֻמָּע, וְגִדּוּלֵי תְּרוּמָה, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי - הֲרֵי הֵן כַּחֻלִּין. כִּכָּרוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּתוֹךְ גּוּמּוֹתֵיהֶם וְהַמַּיִם הַמְּקֻדָּשִׁין. נִטְמֵאת אַחַת מֵהֶן בַּשֶּׁרֶץ - כֻּלָּן טְמֵאוֹת. בַּתְּרוּמָה - מְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד. בַּחֻלִּין - מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. אֵין לְךָ מַשְׁקֶה הַנּוֹגֵעַ בַּשְּׁלִישִׁי טָמֵא, אֶלָּא קֹדֶשׁ בִּלְבַד. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: הָאוֹכֵל אֹכֶל שֵׁנִי - לֹא יַעֲשֶׂה בְּבֵית הַבַּד מִפְּנֵי שֶׁהוּא שֵׁנִי, וְהַשֵּׁנִי שֶׁנִּגַּע בְּמַשְׁקִין בֵּית הַבַּד - טָמֵאִין:

מַסֶּכֶת טָהֳרוֹת פֶּרֶק שֵׁנִי

א. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הֵיכָן מָצִינוּ טֻמְאָה בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא עוֹשָׂה טֻמְאָה אַחֶרֶת, כַּיּוֹצֵא בָהּ שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: רִאשׁוֹן עוֹשֶׂה רִאשׁוֹן. אָמַר לוֹ: אַף אַתָּה אוֹמֵר: שֵׁנִי עוֹשֶׂה שֵׁנִי. אָמַר לוֹ: מָצִינוּ שֶׁהַשֵּׁנִי מְטַמֵּא אֶת הַמַּשְׁקִין לַעֲשׂוֹת תְּחִלָּה, וְהַמַּשְׁקִין מְטַמְּאִין אֶת הָאוֹכְלִין לַעֲשׂוֹת שֵׁנִי, אֲבָל לֹא מָצִינוּ רִאשׁוֹן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה רִאשׁוֹן בְּכָל מָקוֹם:

ב. הַשַּׁחֲלַיִם וְהַגְּרִיסִין, בִּזְמַן שֶׁמַּגִּיס בָּהֶן אֶת הַקְּדֵרָה - מְטַמְּאִין טֻמְאַת אוֹכָלִין. נְתָנָן לַקְּעָרָה וְיָצְאוּ מֵהֶן מַשְׁקִין - מַשְׁקִין הַיּוֹצְאִין מֵהֶן מְטַמְּאִין טֻמְאַת מַשְׁקִין. כֵּיצַד אָמְרוּ שֶׁמֶּן תְּחִלָּה לְעוֹלָם? שֶׁאִם נִמְחָה וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר הֵימֶנּוּ אֶלָּא כְּפוֹל - מַשְׁקִין הַיּוֹצְאִין הֵימֶנּוּ מְטַמְּאִים טֻמְאַת מַשְׁקִים. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: חָמֵשׁ מִדּוֹת בְּמַשְׁקִין, הָרִטָּב וְהַגְּרִיסִין וְהֶחָלָב, בִּזְמַן שֶׁהַמַּשְׁקֶה טוֹפֵחַ עֲלֵיהֶן - הֲרֵי אֵלּוּ תְּחִלָּה. קָרְשׁוּ - אֵין צְרִיכִין מַחֲשָׁבָה לְאוֹכְלִין. דְּבַשׁ הַזָּב מִכַּוֶּרֶת דְּבוֹרִים - אֵינוֹ מְטַמֵּא לֹא טֻמְאַת אוֹכָלִין וְלֹא טֻמְאַת מַשְׁקִין. חִשַּׁב עָלָיו לְאוֹכָלִין - מְטַמֵּא טֻמְאַת אוֹכָלִין. לְמַשְׁקִין - מְטַמֵּא טֻמְאַת מַשְׁקִין. הַשֶּׁמֶן - לֹא אֹכֶל וְלֹא מַשְׁקֶה, חִשַּׁב עָלָיו לְאוֹכָלִין - מְטַמֵּא טֻמְאַת אוֹכָלִין. לְמַשְׁקִין - בָּטְלָה דַּעְתּוֹ:

ג. הַדָּם שֶׁקָּרַשׁ - אֵינוֹ לֹא אֹכֶל וְלֹא מַשְׁקֶה. חִשַּׁב עָלָיו לְאוֹכָלִין - מְטַמֵּא טֻמְאַת אוֹכָלִין. וּלְמַשְׁקִין - בָּטְלָה דַּעְתּוֹ. דְּבַשׁ

תּוֹסֶפְתָּא

תְּמָרִים - אֵינוֹ לֹא אֹכֶל וְלֹא מַשְׁקֶה. חִשֵּׁב עָלָיו לְאוֹכְלִין - מְטַמֵּא טֻמְאַת אוֹכָלִין. וּלְמַשְׁקֶה - בָּטְלָה דַּעְתּוֹ. וּשְׁאָר כָּל מֵי פֵּרוֹת - כֻּלָּן אֵינָן לֹא אוֹכְלִין וְלֹא מַשְׁקִין. חִשֵּׁב עֲלֵיהֶן בֵּין לְאוֹכְלִין וּבֵין לְמַשְׁקִין - בָּטְלָה דַּעְתּוֹ. הַשֶּׁלֶג - לֹא אֹכֶל וְלֹא מַשְׁקֶה. חִשֵּׁב עָלָיו לַאֲכִילָה - בָּטְלָה דַּעְתּוֹ. לְמַשְׁקֶה - מְטַמֵּא טֻמְאַת מַשְׁקֶה. נִטְמָא מְקֻצָּתוֹ - לֹא נִטְמָא כֻּלּוֹ. טָהֵר מְקֻצָּתוֹ - טָהֵר כֻּלּוֹ. מַיִם טְמֵאִים שֶׁהִגְלִידוּ וְאֵין בָּהֶם מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - טְהוֹרִים. נִמּוֹחוּ - חָזְרוּ לְטָמְאָתָן הַיְשָׁנָה. מְקֻוֶּה שֶׁאוּב שֶׁהִגְלִיד - טָהוֹר מְשׁוּם מַיִם שְׁאוּבִין. נִמּוֹחוּ - כָּשֵׁר לְהַקְוֹת עָלָיו:

ד. הַחוֹשֵׁב עַל הֶחָלָב שֶׁבַּכְּחַל - טָהוֹר. וְשֶׁבַּקֵּיבָה - טָמֵא. הָעוֹר וְהַשְּׁלִיָּא - אֵינָן מְטַמְּאִין טֻמְאַת אוֹכָלִין. הָעוֹר שֶׁשָּׁלְקוּ וְהַשְּׁלִיָּא שֶׁחִשֵּׁב עָלֶיהָ - מְטַמְּאִין טֻמְאַת אוֹכָלִין:

מַסֶּכֶת טָהֳרוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַגֶּפֶת וְהַזָּגִין שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּטָהֳרָה, וְהָלְכוּ עֲלֵיהֶן טְמֵאִים וּמְצוּ מֵהֶן מַשְׁקִין - טְהוֹרִין. וְשֶׁנַּעֲשׂוּ בְּטֻמְאָה, וּמְצוּ מֵהֶן מַשְׁקִין - טְמֵאִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר. אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה לִּי כְּשֶׁנַּעֲשׂוּ בְּטֻמְאָה וּמַה לִּי כְּשֶׁנַּעֲשׂוּ בְּטָהֳרָה? אָמְרוּ לוֹ: כְּשֶׁנַּעֲשׂוּ בְּטֻמְאָה, מַשְׁקִין קְבוּצִין מִתַּחַת הַקּוֹרָה, וּכְשֶׁהוּא מַגְבִּיהַּ אֶת הַקּוֹרָה - חוֹזְרִין וְנִבְלָעִין בְּגֶפֶת. אָמַר לָהֶם: אַף כְּשֶׁנַּעֲשׂוּ בְּטָהֳרָה, בָּא הַזָּב וְדָרַס עֲלֵיהֶן, מַשְׁקִין קְבוּצִין מִתַּחַת הַזָּב, וּכְשֶׁהוּא מַגְבִּיהַּ אֶת רַגְלָיו חוֹזְרִין וְנִבְלָעִין בַּגֶּפֶת. אָמְרוּ לוֹ: אֵינוֹ דּוֹמֶה מַשְׁקֶה הַיּוֹצֵא לְרָצוֹן, לְמַשְׁקֶה הַיּוֹצֵא שֶׁלֹּא לְרָצוֹן. אָמַר לָהֶם: זֶה וְזֶה לֹא נִקְרָא עֲלֵיהֶן שֵׁם טֻמְאָה לְעוֹלָם:

ב. עֲנָבִים הַמְבֻקָּעוֹת מִן הֶעָבֹט, נָפְלוּ לְתַנּוּר טָהוֹר - טְמֵאִים. זֵיתִים הַמְבֻקָּעִין מִן הַמַּעֲטָן, וְנָפְלוּ לַאֲוִיר תַּנּוּר טָהוֹר - טְהוֹרִין. וְזֶה וְזֶה אִם יֵשׁ עֲלֵיהֶן מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - תַּנּוּר טָמֵא. לְפָסִין טְמֵאִין שֶׁנָּפְלוּ לַאֲוִיר הַתַּנּוּר, בֵּין שְׁלֵמוֹת וּבֵין שְׁבוּרוֹת, בִּשְׁעַת הֶיסֵּקָן - טְמֵאִים, שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הֶיסֵּקָן - טְהוֹרִין. וְשִׁבּוּרוֹת, אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הֶיסֵּקָן - טְהוֹרִין, שֶׁאֵין לַמַּשְׁקִין בַּמֶּה שֶׁיִּטַּמֵּא:

ג. כָּל הַטֻּמְאוֹת כִּשְׁעַת מְצִיאָתָן וּבִמְקוֹם מְצִיאָתָן. אָבַד מַחַט שִׁיפָּה וּבָא וּמְצָאָהּ מְלֵאָה חֲלוּדָה - הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת שִׁיפָּה, עַד שֶׁיֹּאמַר: בָּרִי לִי שֶׁהֶעֱלָה חֲלוּדָה. אָבַד מְלֵאָה חֲלוּדָה, בָּא וּמְצָאָהּ שִׁיפָּה - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה, עַד שֶׁיֹּאמַר: בָּרִי לִי שֶׁהָיְתָה מְלֵאָה חֲלוּדָה. וְכֵן בְּשֶׁרֶץ, וְכֵן בְּמַטְלִית. הִנִּיחַ טְמֵאָה בְּזָוִית זוֹ, וּבָא וּמְצָאָהּ בְּזָוִית אַחֶרֶת - נִטְמֵאת זָוִית רִאשׁוֹנָה, עַד שֶׁיֹּאמַר: בָּרִי לִי שֶׁנֶּעְקְרָה מִכָּאן. נִטְמְאָה הַזָּוִית שְׁנִיָּה עַד שֶׁיֹּאמַר: בָּרִי לִי שֶׁלֹּא בָאת לְכָאן. אִבֵּד כְּזַיִת מִן הַמֵּת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, בִּקְּשׁוּ וְלֹא מְצָאוּ - הַבַּיִת טָהוֹר, לִכְשֶׁיִּמְצָא - הַבַּיִת טָמֵא לְמַפְרֵעַ. הָאִשָּׁה גּוֹבֶבֶת גְּבָבָא בְּחָצֵר וְנִמְצָא שֶׁרֶץ בְּתוֹךְ גְּבָבָא - טְהוֹרָה, עַל גַּבֵּי גְּבָבָא - טְמֵאָה. הָיְתָה כּוֹבֶרֶת חִטִּין בַּכְּבָרָה, וְנִמְצָא שֶׁרֶץ בְּתוֹךְ כְּבָרָה - טְהוֹרָה, עַל גַּבֵּי כְּבָרָה - טְמֵאָה:

ד. תִּינוֹק שֶׁהָיָה תּוֹפֵס בְּיָדוֹ שֶׁל אָבִיו, אוֹ שֶׁהָיָה רָכוּב עַל גַּבֵּי כְּתֵפוֹ שֶׁל אָבִיו - סְפֵקוֹ טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁאָבִיו נִשְׁאָל עָלָיו. חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן - סְפֵקָן טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶן דַּעַת לִשְׁאֹל. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּזוֹ מִדַּת הַדִּין לוֹקָה:

ה. אַרְבָּעָה סְפֵקוֹת אָמְרוּ חֲכָמִים בְּתִינוֹק, הִנִּיחָתוֹ אִמּוֹ וּבָאָה וּמְצָאַתּוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא - טָהוֹר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהִנִּיחָתוֹ מְלֻכְלָךְ, אֲבָל הִנִּיחָתוֹ נָקִי - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהַנָּשִׁים מְגַפְּפוֹת אוֹתוֹ וּמְנַשְּׁקוֹת אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ: כִּדְבָרֶיךָ אֲפִלּוּ הִנִּיחָתוֹ מְלֻכְלָךְ מִפְּנֵי רַגְלֵי אָדָם וּמִפְּנֵי רַגְלֵי בְּהֵמָה. הִתְחִיל יוֹצֵא וְנִכְנָס - בִּגְדָיו טְהוֹרִים, וְלֹא נִמְנְעוּ יִשְׂרָאֵל מֵהֶן וְאֵין עוֹשִׂין עַל גַּבָּיו טָהֳרוֹת. יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לִשְׁאוֹל,

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

סְפֵקוֹ, בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד טָמֵא, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים טָהוֹר. הָיָה יוֹדֵעַ לִשְׁמוֹר אֶת גּוּפוֹ - אוֹכְלִין עַל גַּבֵּי גּוּפוֹ טָהֳרוֹת. לִשְׁמוֹר אֶת יָדָיו - אוֹכְלִים עַל גַּבֵּי יָדָיו טָהֳרוֹת. וְכֵיצַד בּוֹדְקִין אוֹתוֹ? מַטְבִּילִים וְנוֹתְנִין לוֹ חֻלִּין לְשֵׁם תְּרוּמָה, אִם הָיָה יוֹדֵעַ לִשְׁמוֹר אֶת גּוּפוֹ - אוֹכְלִין עַל גַּבֵּי גּוּפוֹ. לִשְׁמוֹר אֶת יָדָיו - אוֹכְלִין עַל גַּבֵּי יָדָיו טָהֳרוֹת:

ו. הַסּוּמָא וְהַיָּשֵׁן וְהַמְהַלֵּךְ בַּלַּיְלָה - סְפֵקָן טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן דַּעַת לִשְׁאוֹל. חֲמוֹר שֶׁהָיָה עוֹמֵד בִּמְקוֹם טָהֳרָה, וְאֶפְשָׁר לוֹ לַעֲבוֹר בִּמְקוֹם טֻמְאָה - כֵּלִים שֶׁעַל גַּבָּיו טְהוֹרִין:

ז. תִּינוֹק שֶׁנִּמְצָא עוֹמֵד בְּצַד כּוֹפֶת שֶׁל בָּצֵק אוֹ בְּצַד חָבִית שֶׁל מַשְׁקִין, רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר, וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין, שֶׁדֶּרֶךְ תִּינוֹק לְטַפֵּחַ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם יָכוֹל לִפְשׁט יָדָיו וְלִיגַּע - טָמֵא, וְאִם לָאו - טָהוֹר. יֵתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: נִמְצָא רָחוֹק מִן הָעִסָּה, אַף עַל פִּי שֶׁבָּצֵק בְּיָדוֹ - טָהוֹר, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: אַחֵר נָטַל וְנָתַן לוֹ. וְאִם אָמַר: בָּרִיא לִי שֶׁלֹּא בָּא אָדָם לְכָאן - טָמֵא. רַבִּי אִלְעַאי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יוֹסֵי: בַּכֶּלֶב - הֲרֵי זֶה טָהוֹר, שֶׁהוּא אוֹמֵר: בְּכָל שָׁעָה מַשְׁקִין מְצוּיִין, וְאֵין בְּכָל שָׁעָה אוֹכְלִין מְצוּיִין:

ח. כָּל הַנִּתְלִים וְכָל הַנִּגְרָרִין - סְפֵקָן טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּמֻנָּחִים. וְכָל הַנִּזְרָקִין - סְפֵקָן טָהוֹר, חוּץ מִכְּזַיִת מִן הַמֵּת, וְכָל הַמַּאֲהִילִין - שֶׁהֵן מְטַמְּאִין מִלְמַעְלָה כִּלְמַטָּה. וְאִם הָיְתָה טָהֳרָה נְזֶרֶקֶת עַל גַּבֵּי כַּזַּיִת מִן הַמֵּת - טְהוֹרָה:

מַסֶּכֶת טָהֳרוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הָיָה מִתְעַטֵּף בְּטַלִּיתוֹ וְטָהֳרוֹת וְטֻמְאוֹת בְּצִדּוֹ, וְטָהֳרוֹת וְטֻמְאוֹת לְמַעְלָה מֵרֹאשׁוֹ, סָפֵק נָגַע סָפֵק לֹא נָגַע - סְפֵקוֹ טָהוֹר. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ אֶלָּא אִם כֵּן נָגַע - סְפֵקוֹ טָמֵא. רַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ שֶׁיִּשַּׁנֶּה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין שׁוֹנִין בְּטָהֳרוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עִתִּים שֶׁהוּא שׁוֹנֶה, הָיָה הַשֶּׁרֶץ תָּלוּי בֵּין הַקּוֹרוֹת, וְאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ אֶלָּא אִם כֵּן נָגַע - סְפֵקוֹ טָמֵא. רַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ שֶׁיִּשַּׁנֶּה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין שׁוֹנִין בְּטָהֳרוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עִתִּים שֶׁהוּא שׁוֹנֶה, הָיָה הַשֶּׁרֶץ תָּלוּי בֵּין הַקּוֹרוֹת, נִדְחַף בּוֹ וְנָפַל עַל בְּגָדָיו אוֹ עַל כִּכַּר תְּרוּמָה וְנָגַע, סָפֵק חַי סָפֵק מֵת - טָהוֹר:

ב. אִם מָצְאוּ מֵת לְפָנָיו - טָמֵא. וְאִם רָאָהוּ חַי בֵּין הַקּוֹרוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁמָּצְאוּ מֵת בְּפָנָיו - טָהוֹר. נָח עַל כְּתֵפוֹ - הֲרֵי זֶה טָמֵא:

ג. כִּכַּר תְּרוּמָה שֶׁהוּא נָתוּן עַל גַּבֵּי הַדַּף וּמַדָּף נָתוּן תַּחְתֶּיהָ, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִפּוֹל אֶלָּא אִם כֵּן נוֹגֵעַ בַּמַּדָּף, וּבָאוּ וּמָצְאוּ בְּמִדְרָס אַחַר - טָהוֹר. שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: אַחֵר נְטָלוֹ וּנְתָנוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. וְאִם אָמַר: בָּרִי לִי שֶׁלֹּא בָּא אָדָם לְכָאן - טָמֵא:

ד. שֶׁרֶץ בְּפִי הַחֻלְדָּה וּמְהַלֶּכֶת עַל כִּכָּרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה, וְנָגַע, סָפֵק חַי סָפֵק מֵת, רַבִּי מְטַמֵּא, שֶׁחֶזְקַת שְׁרָצִים מֵתִים בְּפִי חֻלְדָּה. וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּטְלָתוֹ וְהָלְכָה לָהּ. אֲבָל אִם מָצְאוּ מֵת בְּפִיהָ - טָמֵא. אִם רָאוּהוּ חַי בְּפִיהָ, אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְצָא מֵת בְּפִיהָ - טָהוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שֶׁרֶץ בְּפִי נָחָשׁ מְהַלֵּךְ עַל גַּבֵּי כִּכָּרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה, סָפֵק נָגַע סָפֵק לֹא נָגַע, סְפֵקוֹ - טָהוֹר, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ נָחָשׁ לִהְיוֹת מַגְבִּיהַּ אֶת צַוָּארוֹ וּמְהַלֵּךְ. הַשֶּׁרֶץ בְּפִי הַתַּרְנְגוֹל, וּנְבֵלָה בְּפִי הַכֶּלֶב עוֹבְרִים בְּחָצֵר - אֵין מְטַמְּאִים לְמַפְרֵעַ שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: מִמָּקוֹם אַחֵר הֱבִיאוּם. הָיוּ מְנַקְּרִים בָּהֶן עַל הָאָרֶץ - מְטַמֵּא לְמַפְרֵעַ:

ה. הָלַךְ בְּמָבוֹי וְעָשָׂה עִסָּה, וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא שָׁם שֶׁרֶץ, וְאָמַר: 'אִלּוּ הָיָה כָּאן הָיִיתִי רוֹאֶה אוֹתוֹ', רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְטַהֵר, וְרַבִּי מְטַמֵּא, עַד שֶׁיֹּאמַר: 'בָּרִי לִי שֶׁלֹּא הָיָה כָּאן אָדָם'. הֲרֵי שֶׁטָּבַל וְעָלָה וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא עָלָיו דָּבָר חוּצָץ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בְּאוֹתוֹ הַמִּין אַחַר שֶׁטָּבַל - הֲרֵי זֶה טָמֵא, עַד שֶׁיֹּאמַר 'בָּרִי לִי שֶׁלֹּא הָיָה עָלַי קֹדֶם לָכֵן':

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

ו. קֶבֶר הַנִּמְצָא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - מְטַמֵּא לְמַפְרֵעַ. בָּא אֶחָד וְאָמַר: ׳בְּרִי לִי שֶׁלֹּא הָיָה כָּאן קֹדֶם לְעֶשְׂרִים שָׁנָה׳ - אֵין טָמֵא אֶלָּא מִשְּׁעַת מְצִיאָה וָאֵילָךְ. גַּרְעִינָה שֶׁל גֶּפֶת טְמֵאָה שֶׁנִּמְצֵאת בְּתוֹךְ כִּכַּר רוֹתֵחַ, אוֹ עַל גַּבֵּי תַּבְשִׁיל רוֹתֵחַ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עָלֶיהָ מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - טְמֵאָה. נִמְצֵאת עַל גַּבֵּי כִּכַּר צוֹנֵן, אוֹ בְּתוֹךְ תַּבְשִׁיל צוֹנֵן, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - טְהוֹרָה. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁתִּמָּצֵא בְּרוֹתֵחַ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עָלֶיהָ מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - טְמֵאָה. גַּרְעִינָה שֶׁבְּתוֹךְ הַבֵּית - הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב. פִּשְׁתָּן שֶׁטְּוָאָתוֹ נִדָּה, הַמְּסִיטוֹ - טָהוֹר. וְאִם הָיָה לַח, הַמְּסִיטוֹ - טָמֵא מִפְּנֵי מַשְׁקֶה פִּיהָ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הָרְטִיבִין בְּמַיִם - טָמֵא מִפְּנֵי מַשְׁקֶה פִּיהָ. אָמְרוּ לוֹ: כֵּיוָן שֶׁנִּתְנוּהוּ בְּמַיִם, רַבּוּ עָלָיו, וְטָהוֹר:

מַסֶּכֶת טָהֳרוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. דַּם טָמֵא שֶׁנִּתְעָרֵב בְּדַם טָהוֹר - אֵין דַּם מְבַטֵּל דָּם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: רוֹאִים אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא יַיִן בְּמַיִם, אִם בָּטֵל מַרְאָיו - טָהוֹר, וְאִם לָאו - טָמֵא. רֹק טָמֵא שֶׁנִּתְעָרֵב בְּרוֹק טָהוֹר - אֵין רֹק מְבַטֵּל רֹק; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא יַיִן בְּמַיִם, אִם בָּטֵל מַרְאָיו - טָהוֹר, וְאִם לָאו - טָמֵא. נָפַל לַמַּיִם תָּפוּר - טָמֵא. נִמְחָה, אִם בָּטֵל מַרְאָיו - טָהוֹר, וְאִם לָאו - טָמֵא:

ב. מֵי רַגְלַיִם שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּיַּיִן - רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ הֵן מַיִם. נִתְעָרְבוּ בְּמַיִם - רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ הֵן יַיִן. נִתְעָרְבוּ בְּמֵי רַגְלַיִם אֲחֵרִים - רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ הֵן יַיִן בְּמַיִם, אִם בָּטֵל - מַרְאֵיהֶן טְהוֹרִין, אִם לָאו - טְמֵאִין. מֵי רַגְלַיִם שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים - הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רְבִיעִית בְּסָאתַיִם - טָמֵא. יֶתֶר מִכֵּן - טָהוֹר. לוֹקְחִין וְשׁוֹאֲלִין מִמֵּי רַגְלַיִם מִכָּל מָקוֹם וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא שֶׁל נִדּוֹת הֵן, שֶׁלֹּא נֶחְשְׁדוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל מִכְּנָסוֹת מֵימֵי רַגְלֵיהֶן בְּשָׁעָה שֶׁהֵן נִדּוֹת:

הַשָּׁלֵם

ג. חַרְסָן שֶׁל זָב וְזָבָה, רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי - טָמֵא, שְׁלִישִׁי - טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנָּתַן לְתוֹכָן מַיִם, אֲבָל לֹא נָתַן לְתוֹכָן מַיִם, אַפְלוּ עֲשִׂירִי - טָמֵא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שְׁלִישִׁי אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן לְתוֹכוֹ מַיִם - טָהוֹר. זָב שֶׁהִנִּיחַ פִּיו עַל הַכּוֹס, וְנִמְלַךְ שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹתוֹ, הַמְּסִיטוֹ - טָהוֹר. שָׁתָה מִמֶּנּוּ כָּל שֶׁהוּא, הַמְּסִיטוֹ - טָמֵא מִפְּנֵי מַשְׁקֶה פִּיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: רַבּוּ מַשְׁקִין שֶׁבּוֹ עַל הַמַּשְׁקִין שֶׁבְּפִיו. נָשַׁךְ מִן הַפַּת וּמִן הַבָּצָל, הַמְּסִיטָן - טָהוֹר. מִן הַקִּשּׁוּת וּמִן הַמֻּלְפְּפוֹן, הַמְּסִיטָן - טָמֵא מִפְּנֵי מַשְׁקֶה פִּיו. קְלִיפֵּי פוֹלִין וּקְלִפֵּי תּוּרְמְסִין שֶׁפִּסְּקָן הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים - טְמֵאִים. שֶׁבַּשְּׁוָקִים - הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל וַדַּאי מַגְּעָן בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד - שׁוֹרְפִין:

ד. שְׁנֵי רוּקִין, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, וְנָגַע בְּאֶחָד מֵהֶן, כֵּיוָן שֶׁנִּתְלַשׁוּ עָלָיו - נַעֲשָׂה רִאשׁוֹן הַיָּחִיד. אוֹ שֶׁנָּשָׁאן עַל גַּבֵּי הַחֶרֶס - אֶחָד רִאשׁוֹן הַיָּחִיד וְאֶחָד רִאשׁוֹן הָרַבִּים - תּוֹלִין. הָיוּ נְגוּבִים וְהֵסִיטָן בְּקֵיסָם, בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד - תּוֹלִים, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - טָהוֹר. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד - שׁוֹרְפִין. סָפֵק נָגַע סָפֵק לֹא נָגַע, סָפֵק הֵסִיט סָפֵק לֹא הֵסִיט, בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד - תּוֹלִין, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - טָהוֹר. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד שׁוֹרְפִין. וּכְשֵׁם שֶׁטִּהֲרוּ סָפֵק טְמֵאָה צָפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם בֵּין בִּכֵּלִים וּבֵין בְּקַרְקַע, כָּךְ טִהֲרוּ סָפֵק טָהֳרָה שֶׁצָּפָה עַל הַמַּיִם בֵּין בִּכֵּלִים בֵּין בְּקַרְקַע. כֵּיצַד? עֲרֵבָה שֶׁהִיא טְמֵאָה טְמֵאָה מֵת, וְכֹכָר תְּרוּמָה כָּרוּךְ בְּסִיב אוֹ בְּנִיר נָתוּן לְתוֹכָהּ, וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים וְנִתְמַלְּאִית וְנוֹתָר - הֲרֵי הוּא צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם, סָפֵק נָגַע בְּצִדֵּי עֲרֵבָה סָפֵק לֹא נָגַע - סְפֵקוֹ טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה סָפֵק טָהֳרָה צָפָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בִּכֵּלִים - טָמֵא, וּבְקַרְקַע - טָהוֹר, חוּץ מִכַּזַּיִת מִן הַמֵּת וְכָל הַמַּאֲהִילִין - שֶׁהֵם מְטַמְּאִין מִלְמַעְלָה כִּלְמַטָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: סָפֵק יְרִידָתוֹ - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם עוֹלִין וְאֵי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁלֹּא לִיגַּע.

תּוֹסֶפְתָּא

סֵפֶק עֲלִיָּתוֹ – טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם דּוֹחֲפִין אוֹתוֹ לַצְּדָדִין:

ה. וְאֵיזֶהוּ הוּא סֵפֶק שְׂרָצִים שֶׁטָּהֲרוּ חֲכָמִים? זֶה סֵפֶק הַנִּזְרָקִין. רַבִּי דּוֹסְתַּאי בְּרַבִּי יַנַּאי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: הָלַךְ בְּמָבוֹי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת. עִסָּה וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא שָׁם שֶׁרֶץ, זֶה הוּא סֵפֶק שְׂרָצִים. וְהָאוֹכֵל תְּרוּמָה תְּלוּיָה – טָהוֹר. כָּל שֶׁסְּפֵיקוֹ טָהוֹר – סֵפֶק תּוֹלַדְתּוֹ טָהוֹר. כָּל שֶׁסְּפֵיקוֹ טָמֵא – סֵפֶק תּוֹלַדְתּוֹ טָמֵא. וּכְשֵׁם שֶׁהָאוֹכֵל אֹכֶל רִאשׁוֹן וְאֹכֶל שֵׁנִי וְהַשּׁוֹתֶה מַשְׁקִים טְמֵאִים, וְהַבָּא רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בְּמַיִם שְׁאוּבִין, וְטָהוֹר שֶׁנָּפְלוּ עַל רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ שְׁלֹשֶׁת לוֹגִין מַיִם שְׁאוּבִים, סְפֵקוֹ לְטַמֵּא אֲחֵרִים – טָהוֹר, כָּךְ הַמַּשְׁקִין הַנּוֹגְעִין בּוֹ, סְפֵקָן לְטַמֵּא אֲחֵרִים – טָהוֹר. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַשְׁקִין הַנּוֹגְעִין בּוֹ – כְּנוֹגְעִין בְּשֶׁרֶץ. וּכְשֵׁם שֶׁהָרִאשׁוֹן עוֹשֶׂה שֵׁנִי, וְשֵׁנִי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי, כָּךְ סֵפֶק רִאשׁוֹן עוֹשֶׂה סֵפֶק שֵׁנִי, וְסֵפֶק שֵׁנִי עוֹשֶׂה סֵפֶק שְׁלִישִׁי. סֵפֶק מַשְׁקִין לְיַטֵּמֵא – טָמֵא, וּלְטַמֵּא – טָהוֹר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כִּדְבָרָיו. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לַכֹּל טָמֵא. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: סֵפֶק מַשְׁקִין, לְאוֹכְלִים – טָמֵא, וּלְכֵלִים – טָהוֹר:

ו. מַקֵּל שֶׁהִיא מְלֵאָה מַשְׁקִים טְמֵאִין, וּזְרָקָהּ לְבֵין הַכְּרוֹת – טְהוֹרִין. סֵפֶק נָגַע סֵפֶק לֹא נָגַע – לֹא זֶה הוּא סֵפֶק מַשְׁקִין שֶׁנֶּחְלְקוּ עָלָיו חֲכָמִים. אֶלָּא אֵי זֶהוּ סֵפֶק מַשְׁקִין שֶׁנֶּחְלְקוּ עָלָיו חֲכָמִים? שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה, וְעָשָׂה עִסָּה בְּאַחַת מֵהֶן, סֵפֵק מֵהַטְּמֵאָה עָשָׂה, סֵפֵק מֵהַטְּהוֹרָה עָשָׂה – זֶהוּ סֵפֶק מַשְׁקִין, לְאוֹכְלִין – טָמֵא, לַכֵּלִים – טָהוֹר. הָלַךְ בְּמָבוֹי וְעָשָׂה עִסָּה וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא שָׁם שֶׁרֶץ, סֵפֶק נָגַע סֵפֶק לֹא נָגַע, לְאוֹכְלִין וּמַשְׁקִין – טָמֵא, לַכֵּלִים – טָהוֹר. מַגַּע טְמֵא מֵת שֶׁפָּשַׁט יָדוֹ לָאֲוִיר הַחֲבִית, סֵפֵק נָגַע סֵפֵק לֹא נָגַע בְּמַשְׁקִים, הַמַּשְׁקֶה – טָמֵא, וְהַחֲבִית – טְהוֹרָה:

הַשָּׁלֵם

ז. שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה, וְנִשְׁתַּבְּרוּ וּבָאוּ לָהֶן לְטָהֳרוֹת, סֵפֵק טְמֵאָה סֵפֵק טְהוֹרָה, אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין – טְמֵאִים, וְהַכֵּלִים – טְהוֹרִים. חֲבִית שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַשְׁקִין טְהוֹרִים עַד חֲצִיָּהּ, וְנָפְלוּ מַשְׁקִין לָאֲוִירָהּ, סֵפֵק טְמֵאִין סֵפֵק טְהוֹרִין, הַמַּשְׁקִין – טְהוֹרִין, שֶׁאֵין מְטַמְּאִין אֶלָּא מֵחֲמַת הֶחָבִית. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הַמַּשְׁקִין, מַשְׁקִין – טְמֵאִין, וְחָבִית טְהוֹרָה. אָפָה פַּת בַּתַּנּוּר, וְנָפְלוּ מַשְׁקִים לַאֲוִירוֹ, סֵפֵק טְמֵאִין סֵפֵק טְהוֹרִים, הַפַּת – טְהוֹרָה, שֶׁאֵינָהּ מִטַּמְּאָה אֶלָּא מֵחֲמַת הַתַּנּוּר. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הַפַּת, הַפַּת – טְמֵאָה, וְהַתַּנּוּר – טָהוֹר:

ח. הַמַּרְבִּיץ אֶת בֵּיתוֹ בְּמַיִם טְמֵאִים, וְהָיוּ שָׁם טָהֳרוֹת, סֵפֵק נִתְּזוּ סֵפֵק לֹא נִתְּזוּ – טְהוֹרוֹת. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁלֹּא לְהַתִּיז – סֵפֵקוֹ טָמֵא. רַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ שֶׁיִּשַּׁנֶּה. אָמְרוּ לוֹ אֵין שׁוֹנִין בְּטָהֳרוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עִתִּים שֶׁהוּא שׁוֹנֶה. הַמְכַבֵּס אֶת כְּסוּתוֹ וְהַסּוֹחֵט אֶת שְׂעָרוֹ וְהָרוֹטֵב אֶת פִּשְׁתָּנוֹ, וְהָיוּ שָׁם טָהֳרוֹת, סֵפֵק נִתְּזוּ סֵפֵק לֹא נִתְּזוּ – סֵפֵקוֹ טָהוֹר. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁלֹּא לְהַתִּיז – סֵפֵקוֹ טָמֵא. וְרַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר: אוֹמְרִים לוֹ שֶׁיִּשַּׁנֶּה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין שׁוֹנִין בְּטָהֳרוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עִתִּים שֶׁהוּא שׁוֹנֶה. זֶלֶף מַשְׁקִין טְהוֹרִין וּטְמֵאִין בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאוּ מַשְׁקִין עַל גַּבֵּי כִכָּר שֶׁל תְּרוּמָה, וְנִטְלָה לִשְׁאוֹל עָלֶיהָ – הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה, הִמְתִּין לָהּ עַד שֶׁנִּגְבָּהּ – הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה:

משלי פרק יט

א טוֹב־רָ֣שׁ הוֹלֵ֣ךְ בְּתֻמּ֑וֹ מְעֻקַּ֖שׁ שְׂפָתָ֣יו וְה֣וּא כְסִֽיל׃
ב גַּם בְּלֹא־דַ֥עַת נֶ֫פֶשׁ לֹא־טֽוֹב וְאָ֣ץ בְּרַגְלַ֣יִם חוֹטֵֽא׃
ג אִוֶּ֣לֶת אָדָ֣ם תְּסַלֵּ֣ף דַּרְכּ֑וֹ וְעַל־יְהוָ֥ה יִזְעַ֖ף לִבּֽוֹ׃
ד הוֹן֮ יֹסִ֪יף רֵעִ֫ים רַבִּ֥ים וְדָ֣ל מֵרֵעֵ֑הוּ יִפָּרֵֽד׃
ה עֵ֤ד שֶׁ֖קָרִים לֹ֣א יִנָּקֶ֑ה וְיָפִ֖יחַ כְּזָבִ֣ים לֹ֣א יִמָּלֵֽט׃
ו רַבִּ֥ים יְחַלּ֗וּ פְּנֵי־נָ֫דִ֥יב וְכָל־הָרֵ֥עַ לְאִ֑ישׁ מַתָּֽן׃
ז כָּל אֲחֵי־רָ֥שׁ | שְׂנֵאֻ֑הוּ אַ֚ף כִּי מֵרֵעֵ֣הוּ רָחֲק֣וּ מִמֶּ֔נּוּ
מְרַדֵּ֥ף אֲמָרִ֖ים לֹא־ לוֹ־ הֵֽמָּה׃
ח קֹנֶ֣ה־לֵ֭ב אֹהֵ֣ב נַפְשׁ֑וֹ שֹׁמֵ֥ר תְּבוּנָ֖ה לְמֹצֵא־ טֽוֹב׃
ט עֵ֤ד שֶׁ֖קָרִים לֹ֣א יִנָּקֶ֑ה וְיָפִ֖יחַ כְּזָבִ֣ים יֹאבֵֽד׃
י לֹא־נָאוָ֣ה לִכְסִ֣יל תַּעֲנ֑וּג אַ֖ף כִּי־לְעֶ֣בֶד | מְשֹׁ֣ל בְּשָׂרִֽים׃
יא שֵׂ֣כֶל אָדָ֣ם הֶאֱרִ֣יךְ אַפּ֑וֹ וְתִפְאַרְתּ֖וֹ עֲבַר־ עַל־ פָּֽשַׁע׃
יב נַהַ֣ם כַּכְּפִ֣יר זַ֭עַף מֶ֣לֶךְ וּכְטַ֣ל עַל־עֵ֑שֶׂב רְצוֹנ֥וֹ׃
יג הַוּ֣ת לְ֭אָבִיו בֵּ֣ן כְּסִ֑יל וְדֶ֥לֶף טֹרֵ֖ד מִדְיְנֵ֣י אִשָּֽׁה׃
יד בַּ֣יִת וָ֭הוֹן נַחֲלַ֣ת אָב֑וֹת וּמֵיְהוָ֥ה אִשָּׁ֗ה מַשְׂכֶּ֣לֶת׃
טו עַצְלָ֥ה תַּפִּ֗יל תַּרְדֵּמָ֫ה וְנֶ֣פֶשׁ רְמִיָּ֣ה תִרְעָֽב׃
טז שֹׁמֵ֣ר מִצְוָ֣ה שֹׁמֵ֣ר נַפְשׁ֑וֹ בּוֹזֵ֥ה דְ֝רָכָ֗יו יומת יָמֽוּת׃
יז מַלְוֵ֣ה יְ֭הוָה חוֹנֵ֣ן דָּ֑ל וּ֝גְמֻלּ֗וֹ יְשַׁלֶּם־ לֽוֹ׃
יח יַסֵּ֣ר בִּנְךָ֣ כִּֽי־יֵ֣שׁ תִּקְוָ֑ה וְאֶל־הֲמִיתּ֥וֹ אַל־ תִּשָּׂ֗א נַפְשֶֽׁךָ׃
יט גרל־ גְּדָל־ חֵמָ֥ה נֹ֫שֵׂ֥א עֹ֭נֶשׁ כִּ֣י אִם־תַּצִּ֑יל וְעוֹד תּוֹסֵֽף׃
כ שְׁמַ֣ע עֵ֭צָה וְקַבֵּ֣ל מוּסָ֑ר לְ֝מַ֗עַן תֶּחְכַּ֥ם בְּאַחֲרִיתֶֽךָ׃
כא רַבּ֥וֹת מַחְשָׁב֗וֹת בְּלֶב־אִ֫ישׁ וַ֭עֲצַת יְהוָ֣ה הִיא תָקֽוּם׃
כב תַּאֲוַ֣ת אָדָ֣ם חַסְדּ֑וֹ וְטוֹב־רָ֥שׁ מֵאִ֗ישׁ כָּזָֽב׃
כג יִרְאַ֣ת יְהוָ֣ה לְחַיִּ֑ים וְשָׂבֵ֥עַ יָ֝לִ֗ין בַּל־יִפָּקֵ֥ד רָֽע׃
כד טָמַ֣ן עָצֵ֣ל יָד֑וֹ בַּצַּלָּ֥חַת גַּם־אֶל־פִּ֝יהוּ֗ לֹ֣א יְשִׁיבֶֽנָּה׃
כה לֵ֣ץ תַּכֶּ֣ה וּפֶתִ֣י יַעְרִ֑ם וְהוֹכִ֥יחַ לְנָבוֹן֮ יָ֫בִ֥ין דָּֽעַת׃
כו מְשַׁדֵּ֣ד־אָ֭ב יַבְרִ֣יחַ אֵ֑ם בֵּ֥ן מֵ֝בִ֗ישׁ וּמַחְפִּֽיר׃
כז חֲדַל־בְּנִ֥י לִשְׁמַ֗ע מוּסָ֑ר לִ֝שְׁגּ֗וֹת מֵאִמְרֵי־ דָֽעַת׃
כח עֵ֣ד בְּלִיַּ֣עַל יָ֭לִיץ מִשְׁפָּ֑ט וּפִ֖י רְשָׁעִ֣ים יְבַלַּ֣ע אָֽוֶן׃
כט נָכֹ֣נוּ לַלֵּצִ֣ים שְׁפָטִ֑ים וּ֝מַהֲלֻמ֗וֹת לְגֵ֣ו כְּסִילִֽים׃

משלי פרק כ

א לֵ֣ץ הַ֭יַּיִן הֹמֶ֣ה שֵׁכָ֑ר וְכָל־שֹׁגֶ֥ה בּ֝֗וֹ לֹ֣א יֶחְכָּֽם׃
ב נַהַ֣ם כַּכְּפִ֣יר אֵימַ֣ת מֶ֭לֶךְ מִתְעַבְּרוֹ֣ חוֹטֵ֣א נַפְשׁ֑וֹ׃
ג כָּב֣וֹד לָ֭אִישׁ שֶׁ֣בֶת מֵרִ֑יב וְכָל־אֱוִ֥יל יִתְגַּלָּֽע׃
ד מֵ֭חֹרֶף עָצֵ֣ל לֹא־יַחֲרֹ֑שׁ ישאל וְשָׁאַ֖ל בַּקָּצִ֣יר וְאָֽיִן׃
ה מַ֭יִם עֲמֻקִּ֣ים עֵצָ֑ה בְּלֶב־אִ֝֗ישׁ וְאִ֣ישׁ תְּבוּנָ֣ה יְדַלֶּנָּֽה׃
ו רַ֭ב־אָדָם יִקְרָ֣א אִ֣ישׁ חַסְדּ֑וֹ וְאִ֥ישׁ אֱ֝מוּנִ֗ים מִי

יִמְצָא:
ז מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ צַדִּיק אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו:
ח מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה בְעֵינָיו כָּל־
רָע:
ט מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי:
י אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־
שְׁנֵיהֶם:
יא גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכַּר־נָעַר אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר
פָּעֳלוֹ:
יב אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַם־
שְׁנֵיהֶם:
יג אַל־תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע־
לָחֶם:
יד רַע רַע יֹאמַר הַקּוֹנֶה וְאָזַל לוֹ אָז יִתְהַלָּל:
טו יֵשׁ זָהָב וְרָב־פְּנִינִים וּכְלִי יְקָר שִׂפְתֵי־דָעַת:
טז לְקַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד
נכרים נָכְרִיָּה חַבְּלֵהוּ:
יז עָרֵב לָאִישׁ לֶחֶם שֶׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא־פִיהוּ
חָצָץ:
יח מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִכּוֹן וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה
מִלְחָמָה:
יט גּוֹלֶה־סּוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה שְׂפָתָיו לֹא
תִתְעָרָב:
כ מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ
באישון בֶּאֱשׁוֹן חֹשֶׁךְ:
כא נַחֲלָה
מבחלת מְבֹהֶלֶת בָּרִאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא
תְבֹרָךְ:
כב אַל־תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה־רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיֹשַׁע
לָךְ:
כג תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאֶבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־
טוֹב:
כד מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גָבֶר וְאָדָם מַה־יָּבִין דַּרְכּוֹ:
כה מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר:
כו מְזָרֶה רָשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן:
כז נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן:
כח חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְּרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ:
כט תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה:
ל חַבֻּרוֹת פֶּצַע תמריק תַּמְרִוק בְּרָע וּמַכּוֹת
חַדְרֵי־בָטֶן:

משלי פרק כא

א פַּלְגֵי־מַיִם לֵב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר
יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ:
ב כָּל־דֶּרֶךְ־אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה:
ג עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח:
ד רוּם־עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת:
ה מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ־
לְמַחְסוֹר:
ו פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־
מָוֶת:
ז שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט:
ח הַפַּכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וְזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ:
ט טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית
חָבֶר:
י נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה־רָע לֹא־יֵחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ:
יא בַּעֲנָשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם
יִקַּח־דָּעַת:
יב מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים

לָרָע:
יג אַטֵּם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה:
יד מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה:
טו שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן:
טז אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ:
יז אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר:
יח כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד:
יט טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ־מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מדונים מִדְיָנִים וָכָעַס:
כ אוֹצָר | נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ:
כא רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד:
כב עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָה:
כג שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ:
כד זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן:
כה תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מֵאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת:
כו כָּל־הַיּוֹם הִתְאַוָּה תַּאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ:
כז זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ:
כח עֵד־כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ שׁוֹמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר:
כט הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא | יכין דרכיו יָבִין דַּרְכּוֹ:
ל אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה:
לא סוּס מְוכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה:

משלי פרק כב

א נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב:
ב עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה:
ג עָרוּם | רָאָה רָעָה ויסתר וְנִסְתָּר וְפֹתָיִם עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ:
ד עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים:
ה צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם:
ו חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה:
ז עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשֹׁול וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה:
ח זוֹרֵעַ עַוְלָה יקצור־ יִקְצָר־ אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה:
ט טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל:
י גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן:
יא אֹהֵב טהור־ טְהָר־ לֵב חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ:
יב עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד:
יג אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ:
יד שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם יְהוָה יפול- יִפָּל- שָׁם:
טו אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה בְלֶב־נָעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה מִמֶּנּוּ:
טז עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ־לְמַחְסוֹר:
יז הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי:
יח כִּי־נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו עַל־

שְׁפָתֶיךָ׃
יט לֶהְיוֹת בֶּיהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף־
אָתָּה׃
כ הֲלֹא כָתַבְתִּי לְךָ שלשום שָׁלִשִׁים בְּמֹעֲצוֹת
וָדָעַת׃
כא לְהוֹדִיעֲךָ קְשְׁטְ אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב אֲמָרִים
אֱמֶת לִשְׁלְחֶיךָ׃
כב אַל־תִּגְזָל־דָּל כִּי דַל־הוּא וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי
בַּשָּׁעַר׃
כג כִּי־יְהוָה יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם
נָפֶשׁ׃
כד אַל־תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף וְאֶת־אִישׁ חֵמוֹת
לֹא תָבוֹא׃
כה פֶּן־תֶּאֱלַף אֹרְחֹתָו וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ׃
כו אַל־תְּהִי בְתֹקְעֵי־כָף בַּעֹרְבִים מַשָּׁאוֹת׃
כז אִם־אֵין־לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ
מִתַּחְתֶּיךָ׃
כח אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ׃
כט חָזִיתָ אִישׁ | מָהִיר בִּמְלַאכְתּוֹ לִפְנֵי־מְלָכִים
יִתְיַצָּב
בַּל־יִתְיַצַּב לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים׃

משלי פרק כג

א כִּי־תֵשֵׁב לִלְחֹום אֶת־מוֹשֵׁל בִּין תָּבִין אֶת־
אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ׃
ב וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בִּלְעֶךָ אִם־בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה׃
ג אַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא לֶחֶם כְּזָבִים׃
ד אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר מִבִּינָתְךָ חֲדָל׃
ה התעוף הֲתָעִיף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ
כִּי עָשֹׂה יַעֲשֶׂה־לּוֹ כְנָפַיִם כְּנָשֶׁר
ועיף יָעוּף הַשָּׁמָיִם׃
ו אַל־תִּלְחַם אֶת־לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל־תְּתְאָו
לְמַטְעַמֹּתָיו׃
ז כִּי | כְּמוֹ שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֵּן הוּא
אֱכוֹל וּשְׁתֵה יֹאמַר לָךְ וְלִבּוֹ בַל־עִמָּךְ׃
ח פִּתְּךָ־אָכַלְתָּ תְּקִיאֶנָּה וְשִׁחַתָּ דְּבָרֶיךָ
הַנְּעִימִים׃
ט בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר כִּי־יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ׃
י אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים אַל־
תָּבֹא׃
יא כִּי־גֹאֲלָם חָזָק הוּא־יָרִיב אֶת־רִיבָם אִתָּךְ׃
יב הָבִיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנְךָ לְאִמְרֵי־דָעַת׃
יג אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי־תַכֶּנּוּ בַשֵּׁבֶט לֹא
יָמוּת׃
יד אַתָּה בַשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ מִשְּׁאוֹל תַּצִּיל׃
טו בְּנִי אִם־חָכַם לִבֶּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַּם־אָנִי׃
טז וְתַעְלֻזְנָה כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים׃
יז אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים כִּי אִם־בְּיִרְאַת־יְהוָה
כָּל־הַיּוֹם׃
יח כִּי אִם־יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃
יט שְׁמַע־אַתָּה בְנִי וַחֲכָם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ׃
כ אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ׃
כא כִּי־סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה׃
כב שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יְלָדֶךָ וְאַל־תָּבוּז כִּי־זָקְנָה
אִמֶּךָ׃
כג אֱמֶת קְנֵה וְאַל־תִּמְכֹּר חָכְמָה ומוּסָר וּבִינָה׃
כד גוֹל גִּיל יָגִיל אֲבִי צַדִּיק יולד וְיוֹלֵד חָכָם
וישמח־ יִשְׂמַח־בּוֹ׃

כה יִשְׂמַח־אָבִיךְ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ:
כו תְּנָה־בְנִי לִבְּךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי תרצנה תִּצֹּרְנָה:
כז כִּי־שׁוּחָה עֲמֻקָּה זוֹנָה וּבְאֵר צָרָה נָכְרִיָּה:
כח אַף־הִיא כְּחֶתֶף תֶּאֱרֹב וּבוֹגְדִים בְּאָדָם תּוֹסִף:
כט לְמִי אוֹי לְמִי אֲבוֹי לְמִי מדונים מְדְיָנִים | לְמִי שִׂיחַ לְמִי פְצָעִים חִנָּם לְמִי חַכְלִלוּת עֵינָיִם:
ל לַמְאַחֲרִים עַל־הַיָּיִן לַבָּאִים לַחְקֹר מִמְסָךְ:
לא אַל־תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם כִּי־יִתֵּן בכיס בַּכּוֹס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים:
לב אֲחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשָּׁךְ וְכִצְפְעֹנִי יַפְרִשׁ:
לג עֵינֶיךָ יִרְאוּ זָרוֹת וְלִבְּךָ יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת:
לד וְהָיִיתָ כְּשֹׁכֵב בְּלֵב־יָם וּכְשֹׁכֵב בְּרֹאשׁ חִבֵּל:
לה הִכּוּנִי בַל־חָלִיתִי הַלָּמוּנִי בַל־יָדָעְתִּי מָתַי אָקִיץ אוֹסִיף אֲבַקְשֶׁנּוּ עוֹד:

משלי פרק כד

א אַל־תְּקַנֵּא בְּאַנְשֵׁי רָעָה וְאַל־תִּתְאָו לִהְיוֹת אִתָּם:
ב כִּי־שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם וְעָמָל שִׂפְתֵיהֶם תְּדַבֵּרְנָה:
ג בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וּתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן:
ד וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל־הוֹן יָקָר וְנָעִים:
ה גֶּבֶר־חָכָם בַּעוֹז וְאִישׁ־דַּעַת מְאַמֶּץ־כֹּחַ:
ו כִּי בְתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה־לְּךָ מִלְחָמָה וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ:
ז רָאמוֹת לֶאֱוִיל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח־פִּיהוּ:
ח מְחַשֵּׁב לְהָרֵעַ לֹו בַּעַל־מְזִמּוֹת יִקָּרֵאוּ:
ט זִמַּת אִוֶּלֶת חַטָּאת וְתוֹעֲבַת לְאָדָם לֵץ:
י הֶתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה:
יא הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת וּמָטִים לַהֶרֶג אִם־תַּחְשׂוֹךְ:
יב כִּי־תֹאמַר הֵן לֹא־יָדַעְנוּ זֶה הֲלֹא־תֹכֵן לִבּוֹת | הוּא־יָבִין וְנֹצֵר נַפְשְׁךָ הוּא יֵדָע וְהֵשִׁיב לְאָדָם כְּפָעֳלוֹ:
יג אֱכָל־בְּנִי דְבַשׁ כִּי־טוֹב וְנֹפֶת מָתוֹק עַל־חִכֶּךָ:
יד כֵּן | דְּעֵה חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ אִם־מָצָאתָ וְיֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת:
טו אַל־תֶּאֱרַב רָשָׁע לְנָוֵה צַדִּיק אַל־תְּשַׁדֵּד רִבְצוֹ:
טז כִּי שֶׁבַע | יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם וּרְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בְרָעָה:
יז בִּנְפֹל אויביך אֹויִבְךָ אַל־תִּשְׂמָח וּבִכָּשְׁלוֹ אַל־יָגֶל לִבֶּךָ:
יח פֶּן־יִרְאֶה יְהוָה וְרַע בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ:
יט אַל־תִּתְחַר בַּמְרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא בָּרְשָׁעִים:
כ כִּי | לֹא־תִהְיֶה אַחֲרִית לָרָע נֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ:
כא יְרָא־אֶת־יְהוָה בְּנִי וָמֶלֶךְ עִם־שׁוֹנִים אַל־תִּתְעָרָב:
כב כִּי־פֶתְאֹם יָקוּם אֵידָם וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי יוֹדֵעַ:
כג גַּם־אֵלֶּה לַחֲכָמִים הַכֵּר־פָּנִים בְּמִשְׁפָּט בַּל־טוֹב:
כד אֹמֵר | לְרָשָׁע צַדִּיק אָתָּה יִקְּבֻהוּ עַמִּים

יִזְעָמוּהוּ לְאֻמִּים:
כה וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וַעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת־
טוֹב:
כו שִׂפְתַיִם יִשָּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים:
כז הֵכֵן בַּחוּץ | מְלַאכְתֶּךָ וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה
לָךְ אַחַר וּבְנֵיתָ בֵּיתֶךָ:
כח אַל־תְּהִי עֵד־חִנָּם בְּרֵעֶךָ וַהֲפִתִּיתָ
בִּשְׂפָתֶיךָ:
כט אַל־תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה־לִי כֵּן אֶעֱשֶׂה־
לּוֹ אָשִׁיב לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ:
ל עַל־שְׂדֵה אִישׁ־עָצֵל עָבַרְתִּי וְעַל־כֶּרֶם אָדָם
חֲסַר־לֵב:
לא וְהִנֵּה עָלָה כֻלּוֹ | קִמְשֹׂנִים כָּסּוּ פָנָיו
חַרְלֻלִּים וְגֶדֶר אֲבָנָיו נֶהֱרָסָה:
לב וָאֶחֱזֶה אֲנֹכִי אָשִׁית לִבִּי רָאִיתִי לָקַחְתִּי
מוּסָר:
לג מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט | חִבֶּק יָדַיִם
לִשְׁכָּב:
לד וּבָא־מִתְהַלֵּךְ רֵישֶׁךָ וּמַחְסֹרֶיךָ כְּאִישׁ מָגֵן:

משלי פרק כה

א גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ
אַנְשֵׁי | חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה:
ב כְּבֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבֹד מְלָכִים חֲקַר
דָּבָר:
ג שָׁמַיִם לָרוּם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין
חֵקֶר:
ד הָגְו סִיגִים מִכֶּסֶף וַיֵּצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי:
ה הָגְו רָשָׁע לִפְנֵי־מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּצֶּדֶק כִּסְאוֹ:
ו אַל־תִּתְהַדַּר לִפְנֵי־מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל־
תַּעֲמֹד:
ז כִּי טוֹב אֲמָר־לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי
נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ:
ח אַל־תֵּצֵא לָרִב מַהֵר פֶּן מַה־תַּעֲשֶׂה
בְּאַחֲרִיתָהּ בְּהַכְלִים אֹתְךָ רֵעֶךָ:
ט רִיבְךָ רִיב אֶת־רֵעֶךָ וְסוֹד אַחֵר אַל־תְּגַל:
י פֶּן־יְחַסֶּדְךָ שֹׁמֵעַ וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב:
יא תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף דָּבָר דָּבֻר עַל־
אָפְנָיו:
יב נֶזֶם זָהָב וַחֲלִי־כֶתֶם מוֹכִיחַ חָכָם עַל־אֹזֶן
שֹׁמַעַת:
יג כִּצִנַּת־שֶׁלֶג | בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן
לְשֹׁלְחָיו וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב:
יד נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם אָיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל
בְּמַתַּת־שָׁקֶר:
טו בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה קָצִין וְלָשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר־
גָּרֶם:
טז דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן־תִּשְׂבָּעֶנּוּ
וְהַקֵּאתוֹ:
יז הַקַּר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן־יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָּ:
יח מַפִּיץ וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ עָנֶה בְרֵעֵהוּ עֵד
שָׁקֶר:
יט שֵׁן רֹעָה וְרֶגֶל מוּעָדֶת מִבְטָח בּוֹגֵד בְּיוֹם
צָרָה:
כ מַעֲדֵה־בֶּגֶד | בְּיוֹם קָרָה חֹמֶץ עַל־נָתֶר וְשָׁר
בַּשִּׁרִים עַל לֵב־רָע:
כא אִם־רָעֵב שׂנַאֲךָ הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם וְאִם־צָמֵא
הַשְׁקֵהוּ מָיִם:
כב כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל־רֹאשׁוֹ וַיהוָה

יְשַׁלֶּם־לָךְ׃

כג רוּחַ צָפוֹן תְּחוֹלֵל גֶּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים לְשׁוֹן סֵתֶר׃

כד טוֹב שֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מדונים מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃

כה מַיִם קָרִים עַל־נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק׃

כו מַעְיָן נִרְפָּשׁ וּמָקוֹר מָשְׁחָת צַדִּיק מָט לִפְנֵי־רָשָׁע׃

כז אָכֹל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא־טוֹב וְחֵקֶר כְּבוֹדָם כָּבוֹד׃

כח עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצָר לְרוּחוֹ׃

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת וישב

יז	יום ראשון	עלות השחר (72 דק) ... 5:15 נץ החמה ..... 6:27 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:10 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:58	סו"ז תפילה ..... 9:49 חצות היום ..... 11:29 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	**ליקוט יומי:** **בבלי:** זבחים פד **ירושלמי:** נזיר ג **תוספתא:** פרה יא **נ"ך:** משלי יט **משניות:** כלאים ה **זהר:** חלק ג עמ' ריא-ריב	7
יח	יום שני	עלות השחר (72 דק) ... 5:16 נץ החמה ..... 6:28 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:11 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:59	סו"ז תפילה ..... 9:49 חצות היום ..... 11:30 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	**ליקוט יומי:** **בבלי:** זבחים פה **ירושלמי:** נזיר ד **תוספתא:** פרה יב **נ"ך:** משלי כ **משניות:** כלאים ו **זהר:** חלק ג עמ' ריג-ריד	8
יט	יום שלישי	עלות השחר (72 דק) ... 5:17 נץ החמה ..... 6:29 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:11 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:59	סו"ז תפילה ..... 9:50 חצות היום ..... 11:30 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	**ליקוט יומי:** **בבלי:** זבחים פו **ירושלמי:** נזיר ה **תוספתא:** טהרות א **נ"ך:** משלי כא **משניות:** כלאים ז **זהר:** חלק ג עמ' רטו-רטז	9
כ	יום רביעי	עלות השחר (72 דק) ... 5:17 נץ החמה ..... 6:29 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:12 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:00	סו"ז תפילה ..... 9:50 חצות היום ..... 11:31 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	**ליקוט יומי:** **בבלי:** זבחים פז **ירושלמי:** נזיר ו **תוספתא:** טהרות ב **נ"ך:** משלי כב **משניות:** כלאים ח **זהר:** חלק ג עמ' ריז-ריח	10
כא	יום חמישי	עלות השחר (72 דק) ... 5:18 נץ החמה ..... 6:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:12 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:01	סו"ז תפילה ..... 9:51 חצות היום ..... 11:31 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	**ליקוט יומי:** **בבלי:** זבחים פח **ירושלמי:** נזיר ז **תוספתא:** טהרות ג **נ"ך:** משלי כג **משניות:** כלאים ט **זהר:** חלק ג עמ' ריט-רכ	11
כב	יום ששי	עלות השחר (72 דק) ... 5:19 נץ החמה ..... 6:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:13 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:01	סו"ז תפילה ..... 9:51 חצות היום ..... 11:32 שקיעה ..... 4:32 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:45	**ליקוט יומי:** **בבלי:** זבחים פט **ירושלמי:** נזיר ח **תוספתא:** טהרות ד **נ"ך:** משלי כד **משניות:** שביעית א **זהר:** חלק ג עמ' רכא-רכב	12
	הדלקת נרות (40 דק): 3:52 (20 דק): 4:12				
כג	שב"ק	שבת קודש פרשת וישב, מברכין חודש טבת עלות השחר (72 דק) ... 5:19 נץ החמה ..... 6:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:14 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:02	סו"ז תפילה ..... 9:52 חצות היום ..... 11:32 שקיעה ..... 4:32 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:45	**ליקוט יומי:** **בבלי:** זבחים צ **ירושלמי:** נזיר ט **תוספתא:** טהרות ה **נ"ך:** משלי כה **משניות:** שביעית ב **זהר:** חלק ג עמ' רכג-רכד	13
	מוצש"ק לשיטת ר"ת: 5:45				

המולד יהיה בליל שבת בשעה 2, 22 דקות ו-10 חלקים

אָדָם צָרִיךְ לַחֲרֹט בְּתוֹךְ נַפְשׁוֹ שֶׁכָּל זֶה שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת זֶה רַק בְּכֹחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְלִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת כְּלוּם ! כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בַּחַיִּים - אֵיזוֹ בְּעָיָה, אֵיזֶה מַצָּב קָשֶׁה, אֵיזֶה דָּבָר שֶׁעַדַיִן מְכַסֶּה מִמֶּנּוּ פִּתְרוֹנוֹ, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְשִׁית עֵצָה בְּנַפְשׁוֹ, מַהִי הָעֵצָה ? 'עֵצָתוֹ אֱמוּנָה' - הָעֵצָה לְכָל דָּבָר זֶה אֱמוּנָה ! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)